

ЙОХАНА СПИРИ ХАЙДИ

Част 1 от „Хайди“

Превод от немски: Ваня Пенева, 2011

chitanka.info

Йохана Спири (1827–1901) е най-известната швейцарска писателка за деца. През 1880 г. тя публикува романа си „Хайди“, а година по-късно и неговото продължение — „Хайди и Клара“. Тези произведения ѝ донасят световна слава, постоянно се превеждат и преиздават на десетки езици. Имат и няколко филмови адаптации.

ПЪРВА ГЛАВА

НА ПЪТ КЪМ АЛПИЕЦА ЙОХИ

От приветливото старо градче Майенфелд извежда пътека, която криволичи през зелени ливади с големи дървета и стига до подножието на планините, които, големи и строги, се взират от своите места към долината. Пътеката става все по-стръмна и скоро пътникът се изкачва на пасището, изпълнено с уханието на треви и планински билки, а после продължава право нагоре към Алпите.

По тази тясна планинска пътека, в едно слънчево юнско утро, се изкачваше едра, здрава на вид млада жена, повела за ръка малко дете, чието лице бе пламнало от силното слънце. Въпреки горещината момиченцето беше облечено така, сякаш бе люта зима. Малката бе най-много на пет години, но никой не би могъл да определи точно възрастта ѝ, защото беше навлечена с две, ако не и с три роклички. На всичко отгоре бе увита цялата с червен вълнен шал, така че представляваше безформена фигура, обува в тежки, подковани с гвоздеи туристически обувки, и с мъка се изкачваше нагоре в планината. Двете бяха вървели почти час, преди да стигнат до Дьорфли, селце, разположено на половината път към върха. Тук, едва ли не от всяка къща — от прозорци, дворове и улички, им се обаждаха познати, защото младата жена беше пристигнала в родното си село. Но тя не се спря никъде, а пътьом отговаряше на поздравите и въпросите. Когато стигна до последната от разпръснатите къщурки, от вратата се чу весел женски глас:

— Почакай, Дете, ако си тръгнала нагоре, ще дойда с теб!

Дете спря. Детето побърза да пусне ръката ѝ и седна на земята.

— Умори ли се, Хайди? — попита Дете.

— Не, само ми е горещо — отвърна то.

— Скоро ще стигнем. Потърпи още малко! Ако правиш поголеми крачки, след един час сме горе — окуражи я Дете.

От къщата излезе пълна, добродушна на вид жена и се присъедини към тях. Детето стана и тръгна след двете приятелки,

които веднага поведоха оживен разговор за жителите на Дьорфли и хората от околните стопанства.

— Накъде си тръгнала с това дете? — попита жената. — Сигурно е момиченцето на сестра ти, дето почина.

— То е — отговори Дете. — Водя го при Йохи. Ще го оставя при него.

— Какво? Искаш да оставиш детето при Алпицеца Йохи? Ти да не си се побъркала, Дете! Старият веднага ще те отпрати!

— Няма! Той е дядо на това дете и трябва да направи нещо за него. Досега малката живееше при мен, но мога да ти кажа, Барбел, че заради нея няма да изпусна добрата работа, която си намерих. Време е и дядото да се погрижи за внучето си.

— Е, ако беше като другите хора, да — потвърди усърдно пълничката Барбел. — Но ти го познаваш, нали? Какво ще прави с такова малко дете? Пък и то няма да издържи при него! Къде ще почваш работа?

— Във Франкфурт — отговори гордо Дете. — Службата е чудесна. Господата бяха и миналото лято долу, в баните. Стаите им бяха на моя коридор и аз се грижех добре за тях. Още тогава ми предложиха да започна работа в дома им, но не можех да тръгна веднага заради договора, а сега са дошли пак и искат да ме вземат, и аз също искам, можеш да бъдеш сигурна.

— Не ми се иска да съм на мястото на детето! — провикна се Барбел и поклати глава. — Никой не знае какво прави старецът сам горе. С никого не поддържа връзка. По цяла година не стъпва в църква, а когато слезе в селото с дебелия си тояга, всички се отдръпват уплашено от пътя му. С тези дебели сиви вежди и рошава брада прилича на някой стар езичник.

— Дори и така да е — отвърна упорито Дете, — той е дядо на това дете и трябва да се погрижи за него. Надявам се, че няма да му стори нищо лошо, иначе той ще отговаря, не аз.

— Бих искала да зная — каза Барбел с любопитство, — какво тежи на съвестта на стария, че седи сам-самичък горе на пасището и не се среща с почти никого. Какви ли не работи се говорят за него, а ти сигурно знаеш нещо от сестра си, Дете?

— Разбира се, че знам, но не говоря. Кой знае какво ще стане, ако ме чуе!

Ала Барбел отдавна имаше голямо желание да узнае нещо повече за историята на Алпицеца Йохи. Местните хора избягваха да говорят за него, сякаш се страхуваха. Барбел отскоро се бе задомила в Дьорфли, преди това бе живяла долу, в Претигау, затова не познаваше добре миналото на хората от селцето и околностите. За разлика от нея Дете, с която бяха добри приятелки, беше родом от Дьорфли и бе живяла тук само допреди година. След смъртта на майка си бе слязла в баните Рагац и беше постъпила на служба като камериерка в големия хотел. Тази сутрин двете с детето бяха дошли от Рагац. До Майенфелд стигнаха с каручка, пълна със сено, карана от един познат на Дете. Барбел не искаше да изпусне чудесната възможност:

— Само от теб мога да науча истината, Дете, защото знаеш какво се е случило в действителност. Хората говорят какво ли не, но ти ще ми обясниш най-добре какво е станало със стария, та всички се страхуват от него, а той е намразил целия човешки род.

— Не знам дали винаги е бил такъв. Аз съм на двадесет и шест години, а той сигурно е минал седемдесетте. Не зная какъв е бил като млад! Ако съм сигурна, че каквото ти кажа няма да се разчуе из цялото село, ще ти разправя нещичко за него.

— Ама че си и ти, Дете! Какви ги говориш? — отвърна обидено Барбел. — Хората от Претигау не са клюкари, а аз знам да си държа езика зад зъбите, когато е нужно. Хайде, разправи ми, няма да съжаляваш!

— Е, добре, но ти си дръж на думата! — предупреди я Дете.

Тя се огледа да не би детето да е наблизо и да чуе какво си говорят, но момиченцето го нямаше. Сигурно доста отдавна не следваше двете жени, но, увлечени в разговора си, те изобщо не бяха забелязали кога е изостанало. Дете спря и се огледа. Пътеката правеше няколко извивки и все пак от височината, на която бяха стигнали, можеше да се види чак до селцето. Хайди я нямаше.

— Ето я! — извика Барбел. — Погледни ей там! — каза Барбел като посочи с пръст доста настрани от пътеката. — Катери се по склона с козарчето Петер и козите му. Защо ли момчето е излязло днес толкова късно? Нищо, така е дори по-добре. Той ще се грижи за малката, а ти ще ми разправиш за стария.

— Петер няма да е особено затруднен — отбеляза доволно Дете. — За петте си години малката хич не е глупава. Отдавна съм

забелязала, че си отваря очите и всичко разбира. Старият няма да има грижи с нея. Пък и той няма много работа, нали сега му останаха само двете кози и колибата.

— Нима някога е имал повече? — попита любопитно Барбел.

— Той ли? Да, разбира се, че е имал повече — отговори възбудено Дете. — Едно от най-хубавите стопанства в Домлешг е принадлежало на баща му. Бил е първороден син, имал е само един брат, тих и работлив младеж. Йохи обаче не искал да работи нищо, държал се като господар, кръстосвал околността и дружал само с лоши хора, които никой не познавал. Проиграл на комар и пропил целия имот. Когато научили за това, майка му и баща му умрели скоро един след друг от мъка. Брат му, който също останал без нищичко, тръгнал накъдето му видят очите и никой не знае какво е станало с него. А самият Йохи, когато не му останало нищо друго, освен лошото име, също изчезнал. Отначало никой не знаел къде се е запилял, после се чуло, че станал войник и служел в Неапол. Минали дванайсет или петнайсет години и един ден, най-неочаквано, Йохи се появил в Домлешг с едно невръстно момче, което искал да подслони при роднините си. Всички врати обаче се затворили пред него. Никой не искал да има нещо общо с такъв човек. Това го ядосало дотолкова, че се заклел никога вече да не стъпи в Домлешг. Така дошъл в Дьорфли и заживял сам с момчето. За майката не се знае нищо, сигурно е починала скоро след раждането. Йохи имал малко спестени пари и дал момчето си на занаят. Тобиас изучи дърводелството и стана порядъчен човек, всички хора в Дьорфли го харесваха. Само че не се доверяваха на баща му. Говореше се, че е дезертирал от Неапол, защото лошо му се пишло — претрепал някого, и то не на война, нали разбираш, а при сбиване. Ние с него сме роднини, тъй като моята и неговата баба са сестри. Откакто заживя сам на пасището, започнаха да го наричат Алпиеца Йохи.

— Какво стана с Тобиас? — попита възбудено Барбел.

— Чакай малко, ще ти кажа и това, не може всичко наведнъж — намръщи се Дете. — Значи, Тобиас работеше долу в Мелс, а когато се изучи, се прибра у дома си в Дьорфли и взе сестра ми за жена, нали знаеш, Аделхайд, те отдавна се харесваха, а като се ожениха, заживяха много добре заедно. Но това не трая дълго. Само след две години, когато Тобиас помагал при строежа на къща, една греда паднала върху

него и го оставила на място. А като го донесоха такъв обезобразен вкъщи, Аделхайд толкова се уплаши, че получи ужасна треска и не можа да се оправи. И без това не беше много силна и често боледуваше. Пък и я нападаха някакви особени състояния, та човек не знаеше сънува ли или е будна. Само няколко седмици след смъртта на Тобиас погребяхме и Аделхайд. И тогава всички хора нашир и надлъж заговориха за клетата съдба на младите; кой тихо, кой по-високо разправяше, че това е заслуженото наказание за безбожния живот на Йохи, казаха го и на самия него. Дори господин свещеникът се опита да го убеди, че е дошло време да се разкае; Йохи обаче стана още по-мрачен и упорит и съвсем спря да говори с хората, пък и те отдавна го избягваха. По едно време се чу, че Йохи се е качил на пасището и изобщо е престанал да слиза в селото. Оттогава е там и живее във вражда с Бога и хората. Мама и аз взехме малкото дете на Аделхайд, тогава то беше само на годинка. А когато миналото лято мама умря и аз слязох да печеля хляба си в баните Рагац, взех малката със себе си и я дадох на старата Урсел горе в Пфеферсдорф да я гледа. Останах и през зимата в хотела, имаше достатъчно работа, нали мога да шия и да кърпя; а рано напролет отново пристигнаха господата от Франкфурт, дето ги обслужвах миналата година и предложиха да ме вземат с тях. Тръгваме още вдругиден и трябва да знаеш, службата е много добра.

— И сега си дошла да оставиш детето при стария? Чудя ти се на ума, Дете.

В гласа на Барбел прозвуча упрек.

— Какво искаш да кажеш? — разсърди се Дете. — Аз свърших моята работа, пък и не мога да взема със себе си във Франкфурт едно петгодишно дете!

— Аз съм дотук — спря се младата жена. — Тръгнала съм при козарката. Тя ми преде вълна през зимата. Е, сбогом, Дете, и бъди щастлива!

Барбел влезе в малка алпийска хижа от тъмнокафяво дърво, разположена близо до пътеката, в защитена от вятъра падина. Слава богу, че беше построена на такова място, защото изглеждаше толкова западнала и порутена, че в нея беше опасно да се живее, когато фьонът задухаше с все сила над планините. В такива дни цялата хижа стенеше, вратите и прозорците тракаха, изгнилите греди трепереха и скърцаха.

Ако беше някъде горе на открито, някой ден със сигурност вятърът щеше да я събори.

В тази хижа живееше козарчето Петер, единадесетгодишно момче, което всеки ден събираше козите в Дьорфли и ги извеждаше на паша по планинските склонове, покрити с ароматни треви. Когато започнеше да се смрачава, Петер и бързоногите животинки хукваха с весели подскоци обратно към селото и щом стигнеха първата къща, момчето изсвирваше пронизително с уста, за да го чуят всички и да дойдат да приберат козите си. Най-често идваха децата, защото не се бояха от кротките животни. През цялото лято това беше единственото време, когато Петер виждаше свои връстници; иначе си живееше само с козите. У дома го чакаха майка му и сляпата му баба, но тъй като сутрин излизаше много рано, а вечер се връщаше от селото чак след смрачаване, защото оставаше до късно да си играе с децата, Петер прекарваше вкъщи малко време. Виждаха го у дома само сутрин, докато изгълта набързо попарата от хляб и мляко, и вечер, докато хапне същото, преди да си легне. Баща му, когото навремето също наричаха козаря Петер, защото като момче беше изпълнявал същата служба, бе загинал, премазан от паднало дърво. Майка му се казваше Бригита, но всички ѝ викаха „козарката“, а сляпата му баба беше позната на стари и млади просто като „бабата“.

Дете изчака малко, като се оглеждаше на всички страни, дали децата и козите няма да се появят отнякъде, но като не ги видя, се изкачи по-нагоре, откъдето се откриваше хубава гледка чак до долината и отново нетърпеливо се огледа наоколо. Двете деца се бяха отдалечили доста, защото Петер търсеше места, където растяха подходящи за козите храсти и треви; това бяха обичайните му сутрешни обиколки със стадото. В началото момиченцето се катереше с мъка след новия си приятел като се задъхваше от горещината и тежките си, неудобни дрехи. Без да се оплаква, то следваше Петер, който подскачаше весело по камъните с боси нозе, облечен само с къси панталони и ризка.

Изведнъж Хайди спря, седна на земята и набързо събу обувките и чорапите си. После скочи на крака, развърза дебелия червен шал, откопча рокличката си, изхлузи я през глава и без бавене се зае с втората, защото леля Дете ѝ беше облякла празничната рокличка над всекидневната, за да не носи нищо по пътя. След миг старата рокличка

тупна върху новата и детето остана само по лека долна ризка с къси ръкави. То се засмя и доволно размаха голите си ръчички. След това подреди внимателно дрешките си на купчинка и заскача щастливо след Петер като една от бързоногите му козички. Петер не беше обърнал внимание какво прави малката, но се засмя, когато я видя в новата ѝ премяна. Почувствало се най-после свободно и леко, момиченцето поведе разговор. Петер трябваше да отговори на цял куп въпроси, защото малката искаше да знае колко кози има в стадото, къде ходят и какво правят. Така децата най-после излязоха на височината край хижата и се появиха пред очите на леля Дете, която, щом ги зърна, веднага се развика:

— Хайди, какво си направила! Как изглеждаш само! Къде са ти рокличките? Къде ти е шалът? И обувките, които ти купих специално за планината, и чорапите, които ти оплетох! Къде си ги захвърлила?

Детето спокойно показва с пръстчето си надолу:

— Там!

Младата жена погледна в посочената посока. На тревата действително имаше купчинка, върху което се червенееше нещо — вероятно шалът.

— Ах ти, немирнице! — провикна се ядосано лелята. — Как ти хрумна тая глупост? Защо си съблече дрехите?

— Не ми трябва — отговори детето, което изобщо не изпитваше разкаяние.

— Колко си глупава, Хайди! — вайкаше се Дете. — Кой ще слезе сега да ги вземе? Дотам има най-малко половин час! Петер, я изтичай долу и ги донеси! Побързай, момче, не стой там и не ме зяпай така глупава, като че ли си пуснал корени!

— И без това съм закъснял — отговори бавно Петер и не се помръдна от мястото си. С ръце в джобовете беше изслушал ужасното избухване на лелята.

— Не бързаш за никъде — извика сърдито Дете. — Ела тук, ще ти дам нещо хубаво. — И тя му показва едно лъскаво петаче, което заслепи очите му.

Петер хукна напърно по склона като правеше огромни скокове, за кратко време стигна до захвърлените дрехи, стегна ги в здрав вързоп и така бързо се върна, че Дете се видя принудена да го похвали и да му даде спечеленото петаче. Петер го мушна веднага в джоба си и на

лицето му грейна широка усмивка. Не му се случваше често да се сдобие с такова богатство.

— Би могъл да отнесеш дрехите до колибата на чичо Йохи, и без това пътят ти е оттам — каза му Дете и се закатери по стръмния склон, който започваше веднага след колибата на козарката.

Петер се съгласи на драго сърце. Момчето взе в едната ръка вързопа дрехи, в другата пастирската гега и тръгна след Дете. Хайди и козите тичаха и подскачаха весело покрай него. След около час шествието стигна в подножието на планината, където на едно възвишение беше построена хижата на Алпиеца Йохи, изложена на всички планински ветрове, но и цял ден огряна от слънцето. От това място цялата долина се виждаше като на длан. Зад хижата растяха три стари ели с гъсти, дълги, никога неподрязвани клони. Още по-назад планината се издигаше стръмно нагоре, минаваше през красиви, осеяни с пъстри цветя поляни и завършваше с високи сиви скали, голи и самотни.

Старият Йохи си беше направил пейка пред къщата и сега, с лула в устата, положил ръце върху коленете си, спокойно наблюдаваше децата, козите и Дете, които се катереха по стръмния склон. Младата жена беше изостанала далеч зад децата и животните. Хайди стигна първа; тя отиде право при стареца, подаде му ръка и рече:

— Добър вечер, дядо!

— Ха! Какво значи това? — отвърна рязко Йохи и измери детето с дълъг, изучаващ поглед изпод рунтавите си вежди.

Хайди също разглеждаше дядото, защото с дългата си брада и гъсти сиви вежди, сраснали се в средата, представляваше изключително интересна гледка. Междувременно Дете също бе успяла да изкачи склона и сега застана до Петер, който мълчаливо чакаше да види какво ще се случи.

— Желая ви добър ден, чичо — проговори най-после Дете и пристъпи напред. — Водя ви детето на Тобиас и Аделхайд. Сигурно не го познахте, защото беше само на една годинка, когато го видяхте за последен път.

— Така, и какво ще търси детето при мен? — попита кратко старецът. — А ти — обърна се той към Петер, — ти можеш да тръгваш с козите, и без това си закъснял! И не забравяй да вземеш и моите!

Петер се разбърза и подкара стадото, уплашен от погледа на Йохи.

— Детето трябва да остане при вас, чичо — отговори Дете. — Смятам, че свърших достатъчно. Гледах го цели четири години и сега е ваш ред да се погрижите за него.

— Така значи — промърмори мъжът и хвърли остър поглед към новодошлата. — Ами ако малката почне да реве за теб и да хленчи, както постъпват всички глупави дечица? Какво ще я правя тогава?

— То си е ваша работа — отвърна му сърдито Дете. — Искам само да ви кажа, че и на мен нямаше кой да ми обясни как се гледа толкова малко дете. Беше само на годинка, когато остана на ръцете ми, а и имах достатъчно работа около болната си майка. Сега обаче е време да почна да печеля, а вие сте единственият роднина на детето. Ако не го искате, постъпете с него както решите, но ще си носите отговорността, ако му се случи нещо. Сигурна съм, че не желаете и този грях да тежи на съвестта ви.

В раздражението си Дете каза повече, отколкото трябваше. При последните й думи Йохи се изправи и я изгледа така, че тя отстъпи няколко крачки назад. Но старецът само простря ръка и проговори заповеднически:

— Върви си там, откъдето си дошла, и да не си стъпила повече тук!

Дете не чака да й се повтори.

— Е, тогава сбогом! Сбогом, Хайди! — рече тихо Дете, обърна се и хукна като подгонена надолу по склона.

Бе така развълнувана, че не спря, дори когато стигна селцето. Жителите на Дьорфли останаха много учудени като видяха, че Хайди я няма; хората познаваха Дете и знаеха чие е момиченцето и какво е станало с родителите му.

— Къде е детето? — питаха от всички врати и прозорци. — Къде остави малката, Дете?

— Горе, при Алпицеца Йохи — отговаряше недоволно тя. — Да, при Йохи го оставих. Нали чухте!

Ядът ѝ се усилваше с всяка изминала минута, защото жените не преставаха да я укоряват:

— Как си могла да направиш такова нещо! Бедното дете! Толкова е малко и безпомощно, а ти я остави горе!

И пак, и пак:

— Бедното дете!

Дете тичаше с всички сили, чак докато виковете най-последно заглъхнаха зад гърба ѝ. Но съвестта ѝ не беше спокойна. На смъртното си легло майка ѝ бе поверила детето на нея. За да се успокои, тя си каза, че щом почне да печели добре, отново ще си вземе детето при себе си. Дори се зарадва, че скоро ще бъде далече от всички, които ѝ отправяха такива тежки упреци и ще постъпи на добра и изгодна служба.

ВТОРА ГЛАВА

ПРИ ДЯДОТО

След като Дете си тръгна, Йохи отново седна на пейката. Пускаше големи облаци дим от лулата си, гледаше втренчено в земята и не продумваше. През това време Хайди се огледа весело наоколо, откри кошарата за козите, пристроена към хижата и надникна вътре. Беше празна. Детето мина зад хижата и отиде при старите ели. Вятърът свиреше във високите им върхове. Хайди спря и се заслуша. Когато вятърът утихна, детето се върна при дядо си. Като го завари в същото положение, в каквото го беше оставило, то застана пред него, сложи ръце на гърба си и го загледа внимателно.

Дядото вдигна поглед.

— Какво искаш? — попита той.

— Искам да видя какво има в хижата — отвърна Хайди.

— Тогава ела! — Дядото стана и тръгна напред. — И си вземи вързопчето с дрехите — нареди той на влизане.

— Вече не ми трябват — заяви Хайди.

Старецът се обърна и изгледа проницателно детето, чийто черни очи светеха от любопитство.

— Не може да е толкова глупаво — промърмори той. — Защо не ти трябват? — прибави по-високо.

— Искам да ми е леко като на козичките.

— Е, така може. Но все пак ги донеси — нареди дядото. — Ще ги сложим в долапа.

Хайди го послуша. Йохи отвори вратата и момиченцето влезе след него в едно доста голямо помещение, което заемаше цялата хижа. Там имаше маса и стол; в единия ъгъл беше леглото на дядото, в другия — огнището, над което висеше голям котел; на отсрещната стена имаше голяма врата и когато дядото я отвори, се оказа долап, където държеше всичко, което му бе нужно: там бяха окачени дрехите му, на една лавица бяха наредени няколко ризи, чорапи и кърпи, на

друга — няколко чинии и чаши, а на най-горната — кръгъл самун хляб, пушено месо и сирене.

Хайди сложи нещата си, колкото се може по-навътре, за да не се виждат. После огледа внимателно помещението и след малко попита:

— А къде ще спя, дядо?

— Където искаш — отговори той.

Точно това искаше да чуе Хайди. Тя обиколи цялото просторно помещение, за да намери най-удобното кътче за спане. В ъгъла, над дядовото легло беше изправена дървена стълба; Хайди се покатери по нея на тавана, който служеше за плевня. Там беше струпано прясно, ухаещо сено, а през кръгло прозорче се разкриваше чудесна гледка към долината.

— Тук ще спя — извика Хайди. — Дядо, ела да видиш колко е хубаво!

— Знам! — прозвуча отдолу отговорът.

— Сега ще си направя легло — провикна се отново детето и се разшета усърдно. — Но ти трябва да ми донесеш чаршаф, защото върху всяко легло се слага чаршаф, на който се спи.

— Така значи — обади се отдолу дядото.

Отиде при долапа и взе да рови сред вещите си; най-последно измъкна изпод ризите дълга покривка от грубо платно, което можеше да замени чаршафа. Взе я и се изкачи по стълбата. Хайди вече си беше направила много удобно легло; в горния му край, на мястото за главата, беше натрупано повече сено. Легнало, детето можеше да гледа небето през отвореното кръгло прозорче.

— Добре си го направила — рече дядото, — сега ще сложим и чаршафа, но чакай малко. — Той грабна още един наръч сено и направи леглото двойно по-дебело, за да не се усеща твърдият под. — Така, а сега дай чаршафа!

Хайди веднага грабна тежкото платно, но едва го повдигна от земята; добре че беше толкова плътно, остриите сламки нямаше да я бодат през него. Двата заедно разстлаха чаршафа, а Хайди подпъкна краищата му под сеното. Леглото вече изглеждаше много меко и чисто, но Хайди застана пред дядо си и го загледа замислено.

— Забравихме нещо — промълви тя.

— Какво? — попита дядото.

— Завивката; когато човек си ляга, той се завива.

— Така ли прави? Ами ако нямам завивка? — усмихна се старецът.

— О, няма нищо, дядо — успокой го Хайди. — Тогава и за завивка ще сложа сено. — И тя се разбърза да покаже на дядо си.

— Чакай малко! — нареди той, слезе по стълбата и отиде при леглото си. След малко се върна и пусна на пода голям, тежък ленен чувал. — Това не е ли по-добро от сеното? — попита той.

Хайди задърпа с все сила чувала, за да го разстели, но малките ръце не можеха да се справят с трудната работа. Дядото ѝ помогна и когато двамата заедно постлаха завивката върху леглото, всичко стана толкова хубаво и удобно, че Хайди застана пред новото си креватче и каза възхитено:

— Това е великолепна завивка и цялото легло е хубаво! Искан ми се да е вече нощ и да мога да си легна.

— Смятам, че е най-добре първо да похапнем — отвърна дядото. — Ти какво ще кажеш?

Покрай грижите около леглото Хайди беше забравила всичко друго, ала сега изведнъж усети колко е гладна. Цял ден не бе хапвала нищо, освен рано сутринта парче хляб и чашка рядко кафе, а след това беше изминала целия този дълъг път. Така че тя се съгласи с радост:

— Да, добре е да похапнем.

— Е, щом сме на едно мнение, слез долу! — рече дядото и тръгна след детето.

Щом слязоха, той отиде при огнището, откачи големия котел, който висеше на веригата, и закачи малкия. После разпали огъня. Щом млякото в котлето завря, старецът поднесе към огъня голямо парче сирене, набучено на дълга желязна вилица. Завъртя го на всички страни, докато доби златистоожълт цвят. Хайди го наблюдаваше, след малко ѝ хрумна нещо, изтича към долапа, после към масата и направи това няколко пъти. Когато дядото донесе на масата гърненце с мляко и печеното сирене, там вече беше поставен кръглият хляб, две чинии и два ножа. Хайди беше забелязала приборите в долапа и знаеше, че всички те са необходими при хранене.

— Е, много хубаво, че си се сетила сама — рече дядото и постави сиренето върху хляба. — Но ни липсва още нещо.

Хайди видя сладката пара, която се издигаше над гърненцето, и бързо хукна към шкафа. Там обаче имаше една-единствена купичка.

Ала детето не се смути, защото най-отзад стояха две чаши. Хайди се върна само след миг и постави на масата купичката и една чаша.

— Хубаво си се сетила — каза дядото, — само че къде ще седнеш?

На единствения стол седеше самият той. Хайди се стрелна към огнището, донесе трикракото столче и се настани върху него.

— Е, сега имаш столче, но си много ниско — каза дядото. — От моя стол пак няма да стигаш масата, но все ще измислим нещо. Я ела тук! — Той стана, напълни купичката с мляко, сложи я на стола и го придърпа близо до трикракото столче, така че Хайди се сдоби с истинска маса. Дядото отрязва голяма филия хляб, сложи върху нея парче препечено сирене и рече: — А сега яж!

Самият той приседна на края на масата и започна да обядва.

Хайди посегна към купичката и започна жадно да пие.

— Харесва ли ти млякото? — попита дядото.

— Никога не съм пила толкова хубаво мляко — отговори Хайди.

— Тогава ще ти сипя още. — И дядото напълни купичката й догоре.

Детето захапа весело хляба си, намазан с мекото като масло сирене, което беше много вкусно. От време на време отпиваше от млякото и изглеждаше доволно и щастливо. Когато се нахраниха, дядото отиде в кошарата, където го чакаше много работа. Хайди наблюдаваше с внимание как първо помете, после нахвърля прясно сено, за да легнат козичките. После отиде в бараката, отрязва четири достатъчно дълги колчета, изрязва една дъска и проби дупки в нея, а след това пъхна в дупките кръглите колчета и ги закрепил здраво: ето че се получи стол, същият като неговия, само че много по-висок. Хайди гледаше смаяна произведението на дядо си.

— Какво е това, Хайди? — попита Йохи.

— Това е стол за мене, затова е толкова висок, и колко бързо го направи — отвърна възхитеното дете.

— Умно е и бързо схваща — промърмори на себе си дядото. После взе чука, пироните и се зае да отстранява малките повреди по дома си.

Хайди го следваше по петите. Всичко, което правеше дядото й се струваше много интересно.

Така дойде вечерта. Старите ели зашумяха, силен порив на вятъра забуча в мощните корони. Този звук сладостно докосна сърцето на Хайди. Тя се развесели и заподскача под елите. Дядото стоеше на прага и наблюдаваше играещото дете. След малко се чу остро изсвирване. От планината се спускаше цяло стадо кози, а посред него вървеше козарчето Петер. Хайди нададе радостен вик и се стрелна, за да поздрави приятелите си от сутринта. Щом стадото стигна до хижата, две красиви, стройни козички, една бяла и една кафява, спряха мирно пред дядото и започнаха да ближат ръцете му, защото той всяка вечер им даваше по малко сол за добре дошли.

Петер продължи с останалите кози.

Хайди милваше нежно ту едната, ту другата козичка.

— Наши ли са, дядо? И двете ли са наши? В кошарата ли ще влязат? Завинаги ли ще останат при нас? — Хайди задаваше въпросите един след друг и дядото едва смогваше да вмъкне своето: „Да, да!“ между тях. Когато козичките излизаха солта, старецът рече:

— Влез вътре и донеси купичката си и хляба.

Хайди го послуша и се върна само след миг. Дядото издои от бялата козичка пълна купичка мляко, отреза парче хляб и каза:

— Наяж се, после се качи горе и си легни. Дете остави още едно вързопче с твои неща, ризки и не знам още какво. Ако ти трябват, ще ги намериш в долапа. Аз трябва да се погрижа за козите, а ти се наспи добре!

— Лека нощ, дядо! Лека нощ... как се казват, дядо, как се казват козичките? — провикна се детето и хукна след животните, които тъкмо влизаха в кошарата.

— Бялата се казва Белка, а кафявата Галка — отвърна дядото.

— Лека нощ, Белке! Лека нощ, Галке! — извика с все сила Хайди, защото козичките вече се бяха прибрали. Тогава малката седна на пейката, изяде хляба и изпи млякото си, ала силният вятър едва не я събори от мястото ѝ, затова бързо свърши вечерята си, влезе в хижата и се качи в плевнята, където беше леглото ѝ. Само след минута вече спеше толкова дълбоко и щастливо, както се спи само в най-разкошното княжеско легло.

Не след дълго, още преди да се беше стъмнило напълно, си легна и дядото, защото сутрин ставаше винаги със слънцето, а през лятото то се издигаше много рано над планините.

През нощта вятърът виеше в комина, цялата хижа трепереше и скърцаше. Старите ели отвън се люлееха с такава сила, че от време на време се чупеше по някой клон. Посред нощ дядото стана и каза полугласно на себе си:

— Сигурно го е страх.

Той се изкачи по стълбичката и пристъпи към леглото на Хайди. Луната освети нощното небе, после вятърът отново подгони облаците и всичко потъна в мрак. След малко през кръглото прозорче лунната светлина отново падна право върху постелята на Хайди. Момиченцето спеше със зачервени бузи под тежката си завивка, беше положило главица върху закръглената си ръчичка и очевидно сънуваше нещо приятно, защото личицето му изглеждаше доволно. Дядото остана загледан в спящото дете, докато луната отново се скри зад облаците и светът потъна в мрак; едва тогава слезе обратно в стаята си.

ТРЕТА ГЛАВА НА ПАСИЩЕТО

Хайди се събуди рано сутринта от оглушително изсвирване. Когато отвори очи, слънцето стрелна сноп златна светлина през кръглото прозорче, така че цялата плевня блесна. Хайди се огледа учудено, без да знае къде се намира. Ала след миг отдолу прозвуча дълбокият глас на дядото и малката веднага си спомни всичко: че беше дошла вчера, че сега беше при дядо си в планината, че никога вече нямаше да види старата глуха Урсел, която през цялото време мръзнеше и затова постоянно се въртеше край огъня. Тя караше и Хайди да седи до нея, и то съвсем близо, за да може поне да я вижда, след като не чуваше нищо. С нея детето винаги се чувстваше притеснено и му се искаше да излезе навън. Затова сега се зарадва много, когато се събуди в новия си дом и си припомни колко нови неща бе видяло вчера и още колко го чакаха днес. Най-много обаче се радваше на Белка и Галка. Хайди скочи бързо от леглото и облече рокличката си, която носеше вчера. После слезе по стълбата и хукна навън. Там я чакаше козарчето Петер със стадото си, а дядото тъкмо извеждаше Белка и Галка от кошарата, за да се присъединят към другарките си. Хайди се затича насреща му, за да го поздрави с „Добро утро!“.

— Искаш ли и ти да идеш на пасището? — попита дядото.

Хайди подскочи от радост.

— Ала първо си измий лицето, иначе слънцето ще ти се смее. Виж там какво съм ти приготвил. — Дядото посочи голямо ведро с вода, оставено край вратата да се топли на слънце през деня.

Хайди веднага се втурна към него и започна да се плиска и мие, докато личицето ѝ светна. През това време дядото влезе в хижата и извика на Петер:

— Ела тук, кози генерале, и дай торбичката си!

Петер се подчини и протегна към стареца окъсаната торбичка, в която беше понесъл оскъдния си обяд.

— Отвори я! — заповяда старецът и му показва приготвения голям комат хляб и буца сирене. Петер ококори кръглите си очи, защото двете парчета бяха двойно по-големи от тези, които беше отрязала майка му. — Така, а сега ще сложим и купичката — продължи Йохи. — Защото детето не може да суче като теб направо от вимето на козата, не се е научило. Ще му издоиш за обед две пълни купички, защото малката ще остане с теб цял ден, докато тръгнеш обратно. И внимавай да не падне от скалите, чуваш ли!

В този миг в стаята се втурна зачервената Хайди.

— Нали сега слънцето няма да ми се смее, дядо? — попита сериозно тя.

Малката беше изтрила така усърдно лицето, вратлето и ръцете си с грубата кърпа, окачена от дядото, че цялата беше почервеняла като рак. Дядото не можа да удържи смеха си.

— Не, няма да намери за какво да ти се присмее — потвърди той. — Но знаеш ли какво? Вечерта, когато се върнеш, ще се окъпеш цялата във ведрото, също като рибка, защото който тича като козичките, не може да остане с чисти крачка. Хайде, време е да тръгвате.

И походът към планинското пасище започна. През нощта вятърът бе прогонил и последното облаче; накъдето и да погледнеха, небето беше тъмносиньо, а огненото слънце вече се беше издигнало нависоко и осветяваше зелените Алпи. Всички сини и жълти цветенца по поляните отваряха чашките си и се усмихваха весело към слънцето. Хайди подскачаше като козле и надаваше радостни викове, защото покрай пътеката растяха цели купчинки мънички червени иглики, на други места пък блещукаха безброй сини тинтяви, а отвсякъде се смееха и кимаха с нежните си листчета златисти диви розички. Възхитена от това великолепиe, Хайди забрави дори козите и Петер. Тя се втурна напред, отклони се встрани, не можеше да избере накъде да тръгне. Тук искряха червени цветчета, там жълти или сини. Хайди береше цветя и ги събираше в престилката си, защото беше решила да си ги отнесе вкъщи и да ги разстеле върху сеното, на което спеше. Тогавя леглото ѝ щеше да заприлича на алпийска ливада. Така че днес Петер трябваше да си отваря очите на четири, защото козичките правеха също като Хайди: притичваха от място на място и той през

цялото време трябваше да вика и да подсвирква, а най-вече да размахва гегата си, за да завърне отлъчилите се кози.

— Къде си, Хайди? — извика козарчето малко сърдито.

— Ето ме! — прозвуча гласчето ѝ някъде много назад.

Петер не можеше да я види, защото Хайди седеше на земята зад едно хълмче, цялото осеяно с ухаещи цветчета; въздухът около нея беше изпълнен с аромат и тя не можеше да му се насити. Затова беше седнала сред цветята и дишаше с пълни гърди.

— Ела тук! — извика отново Петер. — Имаме още много път до скалите.

— Къде са скалите? — извика в отговор Хайди, но не се помръдна от мястото си, защото сладкият аромат я омайваше.

— Там горе, много високо! Още сме далече, затова побързай! Най-отгоре е кацнал старият орел и те гледа.

Хайди скочи като ужилена и хукна към Петер с пълната си с цветя престилчица.

— Стигат ти толкова — рече момчето, когато продължиха да се катерят нагоре, — иначе няма да можеш да ходиш, пък и ако откъснеш всички цветя, няма да ти останат за утре.

Козичките вървяха послушно напред, защото бяха подушили отдалеч ароматните треви на високопланинското пасище и бързаха да стигнат дотам. Поляната, където обикновено Петер запладняваше стадото, беше в подножието на високите скали, които се издигаха стръмно към небето, голи и заплашителни, обрасли само в по-ниските места с храсти и ели. От едната страна на пасището се спускаха дълбоки пропасти и дядото беше прав, като предупреди Петер да пази детето.

Когато най-после стигнаха, момчето свали торбичката си и грижливо я мушна в една скална дупка. Внезапен порив на вятъра можеше да издуха обяда надолу по склона.

Петер се изтегна на стоплената от слънцето трева, за да си почине от уморителното изкачване. Хайди отвърза престилчицата си и заедно с цветята грижливо я прибра в същата дупка. После седна до излегналото се момче и се огледа. Долу, много далече, се простираше долината, окъпана в утринна светлина. Пред Хайди започваше огромно снежно поле, което сякаш се издигаше право към тъмносиньото небе, а вляво от него стърчеше скална грамада, с чудовищни размери, гола и

назъбена. Детето притихна, захласнато от чудната гледка. Цареше пълна тишина. Чувахе се само леко шумолене — ветрецът поклащаше нежните сини камбанки и златистите диви рози, които сякаш нямаха чет и весело му кимаха с тънките си стъбълца. След толкова усилия Петер беше заспал, а козичките се катереха по близките храсти.

Хайди се чувстваше така добре, както никога досега. Тя се опиваше от златното слънце, от свежия въздух и сладкия аромат на цветята и не искаше нищо друго, освен да остане тук завинаги. Така мина доста време, а Хайди се беше вглеждала толкова пъти във високите хребети отсреща, та вече ѝ се струваше, че всички си имат лица и гледат надолу към нея с радост като добри приятели.

Изведнъж Хайди чу точно над себе си силен, остър крясък. Високо над главата ѝ една страшно голяма птица, каквато никога не беше виждала досега, описваше широки кръгове, разперила огромните си криле.

— Петер, Петер, събуди се! — провикна се стреснато детето. — Виж, орелът е дошъл, виж, виж!

Петер стана и двамата с Хайди се загледаха след птицата, която се издигна високо в небесната синева и бавно изчезна зад сивите скали.

— Къде отиде? — поиска да узнае Хайди, която беше наблюдавала полета ѝ с напрегнато внимание.

— Прибра се в гнездото си — отвърна Петер.

— Там ли е домът ѝ? Колко ли е хубаво да живееш толкова нависоко! А защо пици така? — продължи да пита Хайди.

— Защото така трябва — отговори Петер.

— Хайде да се качим на скалите и да видим къде живее — предложи Хайди.

— Ооо! — ядоса се Петер. — Даже козите не могат да се изкатерят дотам, а и чичо Йохи ме предупреди, че можеш да паднеш от скалите!

Изведнъж козарчето нададе такъв силен вик, че Хайди се слиса, но козите явно разбраха момчето, защото заподскачаха весело надолу и скоро цялото стадо се събра на полянката. Някои продължиха да дъвчат сочните стръкове, други подтичваха насам-натам, трети на игра удряха рогцата си. Хайди се втурна сред стадото. Скоро забеляза, че козичките се различаваха твърде много една от друга и по външност и

по поведение. През това време Петер извади от торбичката хляба и сиренето. После взе купичката, издои в нея мляко от Белка и я сложи на тревата. Накрая повика Хайди, но трябваше да повтори няколко пъти името ѝ, защото детето се беше захласнало по игрите на новите си приятели. Най-после Хайди отиде при него и като видя наредената трапеза, заподскача щастливо около нея.

— Престани да скачаш! Време е за ядене! — каза наставнически Петер. — Сядай и започвай!

— За мен ли е млякото? — попита тя.

— Да — отговори Петер — и големите парчета хляб и сирене също са твои. Когато си изпиеш млякото, от купичката ще пия и аз.

— А ти откъде ще вземеш мляко? — поиска да узнае Хайди.

— От моята коза, от Пъструшка. Хайде, започвай да ядеш! — подкани я отново той.

Хайди изпи млякото на един дъх, отчупи от хляба едно парче, а остатъка даде на спътника си. При това не забрави да сложи върху хляба и цялото огромно парче сирене.

— Изяж го, на мен ми стига толкова!

Петер се поколеба, защото не можеше да повярва, че Хайди говори сериозно, но момиченцето продължаваше да стои с протегнатата ръка и тъй като Петер не посмя да посегне, ги сложи на коляното му. Най-после козарчето проумя, че малката наистина му ги дава. Грабна неочаквания дар, кимна благодарно и започна лакомо да яде. Откакто бе козарче, никога не се бе хранил до насита.

— Как се наричат козичките, Петер? — попита Хайди.

Той, разбира се, знаеше всички имена. Докато ги казваше, сочеше с пръст назованата козичка. Хайди слушаше внимателно и запомняше всяко име. Там беше големият Турчин с извити рога, който непрекъснато се перчеше с тях и блъскаше другарите си, затова повечето бягаха от него. Само дръзкия Бодливко, стройно, пъргаво козле, не само че не се страхуваше, а често стоеше наперено пред големия Турчин и поклащаше заплашително острите си рогца. Там беше и малката бяла Снежка, която блееше така тъжно, че Хайди трябваше да я милва утешително по главата. Ето и сега детето скочи, защото треперещото гласче на козичката отново го повика. Хайди прегърна тънкото ѝ вратле и попита съчувствено:

— Какво ти е, Снежке? Страх ли те е от нещо?

Козлето се сгуши доверчиво до момичето и спря да блее.

— Тя жали за майка си; завчера я продадох в Майенфелд и вече не идва с нас на пасището — обясни Петер като продължаваше да яде.

— А къде е баба му? — продължи да пита момиченцето.

— Няма баба.

— А дядо?

— Няма и дядо.

— Бедничката ми Снежка — рече Хайди и нежно притисна козичката до гърдите си. — Не искам повече да плачеш. Виж сега, аз ще идвам всеки ден с теб и вече няма да се чувстваш самотна. Когато ти стане мъчно, просто ела при мен и готово.

Снежка щастливо потърка глава в рамото на момиченцето. През това време козите се бяха пръснали из околните храсталаци. Белка и Галка се катереха леко и грациозно по стръмнините, а когато намереха хубав храст, се вдигнаха на задните си крака, за да стигат по-нависоко и бързо късаха зелените клончета.

— Петер — обърна се Хайди към козарчето, което отново се беше изтегнало по гръб, — Белка и Галка са най-хубавите от цялото стадо.

— Това и аз го знам — отговори хлапакът. — Чичо Йохи ги къпе, дава им да ближат сол и има най-хубавата кошара.

Изведнъж Петер скочи и се втурна с големи скокове към края на пасището. Хайди затича след него, любопитна да разбере какво се е случило. Палавият Бодливко бе застанал на ръба на пропастта и търсеше път как да се спусне по скалите надолу. Всеки миг можеше да се подхлъзне и да полети в бездната. Петер посегна да го сграбчи, но се подхлъзна и едва успя да улови единия крак на козлето. Задържа го здраво, а Бодливко сърдито изврещя, изненадан и разгневен, че го дърпат за крака и му пречат да си поиграе. Своенравното козле нямаше никакво намерение да се предава и взе да се дърпа с всички сили. Петер извика за помощ. Хайди веднага разбра в каква опасност се намират и двамата. Тя накъса шепа ухаещи треви, мушна ги под носа на Бодливко и заговори успокоително:

— Хайде, ела, Бодливко, бъди разумен! Не виждаш ли, че ще паднеш, ще си счупиш крачето и много ще те боли!

Козлето весело захрупка сочната трева. През това време Петер успя да се изправи, улови въжетото, което беше вързано около врата на

козлето и поведе беглеца към кротко пасящото стадо. Когато се озоваха на сигурно място, Петер грабна гегата, за да напердаши здравата провинилото се козле. Бодливко отстъпи уплашено назад, защото знаеше какво го очаква. Ала Хайди изпищя пронизително:

— Не, Петер, не го бий! Не виждаш ли колко се страхува! — извика Хайди.

— Заслужава си боя! — изръмжа Петер и замахна още веднъж.

Но Хайди сграбчи ръката му и извика възмутено:

— Не бива да го биеш, защото го боли. Веднага го пусни!

Петер изгледа смаяно тази нова Хайди. Черните ѝ очи святкаха така заплашително насреща му, че ръката, която стискаше гегата, се отпусна.

— Ще го оставя, ако утре пак ми дадеш от сиренето — отстъпи най-последно момчето, защото смяташе, че трябва да получи някакво обезщетение за преживяния страх.

— Всеки ден ще ти давам цялото си парче сирене! На мен не ми трябва — съгласи се с готовност Хайди. — И хляб ще ти давам, колкото искаш, също като днес. Само че ще ми обещаеш — никога, ама никога да не биеш Бодливко, Снежка и другите козички.

— Все ми е едно — отбеляза Петер, а това при него означаваше „да“. Най-последно пусна виновника и зарадваният Бодливко се отдалечи като правеше големи скокове.

Неусетно денят измина и слънцето се спусна към планините. Хайди седеше на топлата земя и съзерцаваше безмълвно сините камбанки и розичките, после вдигна поглед към скалите, които бавно почервенияха и искряха от светлината на залязващото слънце. Момиченцето скочи и извика:

— Петер! Петер! Планините горят! Гори и снегът отсреща, гори и небето! Виж, виж! Онези скали просто пламтят! Петер, стани най-последно! Я виж, огънят стигна чак до гнездото на орела! Погледни скалите и огнения сняг! Всичко, всичко е в пламъци!

— Винаги е така — каза спокойно Петер и продължи да дялка една пръчка. — Но това не е огън.

— Какво е тогава? — попита възбудено Хайди, която се оглеждаше на всички страни, защото не можеше да се насити на гледката. — Какво е това, Петер, какво е това? — извика отново тя.

— Става от само себе си — обясни дълбокомислено Петер.

— О, гледай, гледай! — развълнува се още повече Хайди. — Сега пък станаха розовочервени! Виж снега и високата, остра скала! Как ѝ е името, Петер?

— Скалите нямат имена — отговори момчето.

— Колко е красиво... А сега пък отново стават сиви! О! Ето че огънят угасна! Всичко свърши, Петер! — Хайди приседна на земята, така натъжена, сякаш целият свят беше рухнал.

— Утре пак ще е така — утеша я Петер. — А сега стани, защото трябва да си вървим.

Той свирна на козичките, стадото се събра и тръгна надолу.

— Винаги ли вечер става така? — попита Хайди, очаквайки жадно потвърждението му и тръгна след него по склона.

— Ами, почти винаги — отговори момчето.

— Но за утре е сигурно, нали? — продължи с въпросите малката.

— Да, да, разбира се — увери я Петер.

Хайди си възвърна доброто настроение, ала новите впечатления така бяха преизпълнили детската ѝ душа, че момичето утихна и не каза нито дума чак докато стигна хижата и видя дядо си да седи под елите. Там той си беше сковал пейка, за да посреща вечер козичките, които се връщаха от паша.

Хайди изтича весело към него, следвана от Белка и Галка, които познаваха стопанина и кошарата си.

Петер се провикна след нея:

— И утре пак да дойдеш! Лека нощ! — За него беше много важно Хайди да го придружава всеки ден.

Тогава малката се втурна бързо назад, подаде ръка на козарчето и го увери, че непременно ще дойде пак. След това се втурна сред стадото, улови Снежка за врата и пошепна нежно:

— Спи сладко, Снежке. Не забравяй, че утре ще дойда пак, няма защо да блееш така жално.

Снежка я погледна с добрите си очи, после весело заскача да догони стадото.

Хайди се върна под елите.

— О, дядо, колко беше хубаво! — извика тя. — Огънят по снега и скалите, сините и жълтите цветенца! Ами я виж какво съм ти донесла! — С тази думи тя изтърси в краката на дядо си цялото съдържание на престилчицата си.

Но как изглеждаха бедните цветенца! Хайди не можа да ги познае. Оклюмали, увехнали, нямаше нито едно с отворена чашка.

— О, дядо, какво им е? — попита уплашено детето. — Не бяха такива, защо сега изглеждат така?

— Цветята искат да растат на свобода, на слънце, а не да стоят в престилката ти — отговори дядото.

— Тогава няма да бера повече цветя. Ами, дядо, защо орелът пици така? — заразитва отново Хайди.

— Сега ще се окъпеш, а аз ще ида в кошарата да издоя млякото. После ще се приберем в хижата и след като се навечеряме, ще ти разкажа за орела.

Така и направиха. Още щом се настани на високия си стол и видя пред себе си купичката мляко, детето отново попита за орела.

— Той пици така, защото се присмива на хората, които живеят на земята. Не му харесва, че се събират по много в градове и села и си причиняват зло. Казва им: „Ако се разделите и всеки се изкачи на своя връх като мен, ще живеете много по-добре“.

Дядото изговори тези думи необикновено развълнуван и думите на мъдрата птица се запечатаха завинаги в паметта на Хайди.

— Защо скалите нямат имена, дядо? — продължи да пита тя.

— Имат — отвърна той, — и ако ми ги опишеш така, че да ги позная, ще ти кажа как се казват.

Хайди описа първо скалистия връх с двете високи кули, покрити със сняг, който беше пламнал в яркочервено, после беше станал розов, а накрая бе побледнял и угаснал.

— Да, знам го — рече дядото. — Казва се Чезаплана. Значи ти хареса на пасището?

Хайди въодушевено заразказва как беше минал денят, колко красиво ѝ се беше сторило всичко и особено вечерния огън. Накрая помоли дядо си да ѝ обясни кой пали този огън, защото Петер не знаел нищо.

— Слънцето! — отговори дядото. — Когато се спуска да каже лека нощ на планините, то им изпраца най-красивите си лъчи, за да не го забравят, докато се появи отново на следващата сутрин.

Отговорът хареса на Хайди и тя зачака с нетърпение новия ден, за да се изкачи отново на пасището и да види как слънцето ще каже „лека нощ“ на планините. Легна на сламената си постеля и заспа

веднага. Присъниха ѝ се искрящите планини и червените пламъци по върховете им, а на поляната под тях весело подскачаше малката Снежка.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

ПРИ БАБАТА

На зазоряване Петер дойде с козите и отново се изкачиха на пасището. Така прекарваха ден след ден и от този живот на открито Хайди доби златист загар и стана толкова здрава и калена, че не се разболя нито веднъж. Тя живееше весела като птичките в старите дървета на голямата гора. А когато дойде есента и вятърът зави с всичка сила над планините, дядото ѝ рече:

— Днес ще си останеш тук, Хайди. Още си малка и вятърът като нищо ще те отнесе в долината.

Петер чу това и се почувства много нещастен. Прекара тежък ден: първо, беше му самотно и скучно, нищо не го радваше, второ, беше лишен от богатия обяд и трето, козичките бяха толкова непокорни, че целия ден трябваше да тича и вика по тях. Животинките също бяха свикнали с присъствието на Хайди и не искаха да вървят без нея. Непрестанно се отклоняваха от пътеката.

Хайди обаче не се почувства нещастна, защото и в хижата я очакваха много интересни неща. Вярно е, че най обичаше да излиза на пасището с козарчето и стадото му, да се радва на цветята и да наблюдава големия орел, а и козичките все измисляха някоя лудория. Но работата на дядо ѝ вкъщи също беше много интересна, той постоянно поправяше нещо с чука или режеше с триона. А първия ден, когато Хайди остана в хижата, той се беше заел да приготвя кръгли питки козе сирене. Дядото бе запретнал ръкави до лактите и бъркаше в големия котел.

Но най-прекрасното в тези ветровити дни беше воят на вятъра сред клоните на трите стари ели зад хижата. От време на време Хайди изпитваше нужда да остави всичко останало и да изтича под дърветата, защото не можеше да открие нищо по-хубаво от това дълбоко, тайнствено бучене в короните на елите. Хайди стоеше под клоните и вдигнала глава, слушаше благоговейно. Никога не се

насищаше на мощния вой на вятъра и протяжния стон на кичестите клони.

Слънцето вече не печеше както през лятото и Хайди трябваше да извади чорапите и обувките си, а също и сукманчето, защото ставаше все по-хладно; вятърът я пронизваше, когато стоеше под елите.

После стана студено и когато се изкачваше по склона рано сутрин, Петер духаше в премръзналите си ръце. Една нощ падна дълбок сняг и на сутринта цялата планина беше в бяло, не се виждаше нито едно зелено стръкче. Козарчето Петер не излезе на пасището със стадото си. Хайди стоя цял ден на малкото прозорче, загледана навън. Отново заваля едър сняг и натрупа чак до прозорчето, а после и по-нависоко, така че то вече не можеше да се отвори. На Хайди това се стори толкова забавно, че започна да тича от един прозорец към друг, за да види докъде е стигнал снегът и дали няма да затрупа цялата хижа. Тогава сигурно и през деня трябваше да палят лампа. Но не стана така. На следващия ден престана да вали и дядото излезе навън, за да разчисти снега около хижата. Освободи прозорците и вратата, а изгребания сняг нахвърля на огромни преспи.

Един следобед дядото и Хайди седяха пред камината, всеки на своето трикрако столче; дядото беше издялал едно и за детето. Изведнъж се чу силно трополене, някой изтръскваше краката си пред прага. Вратата се отвори и влезе Петер, цял покрит със сняг; той си бе пробивал път през дълбоките преспи. Не се беше отказал, защото искаше непременно да посети Хайди, която не бе виждал цели осем дни.

— Добър вечер — рече на влизане Петер, застана колкото се може по-близо до огъня и не продума повече, ала лицето му грееше от радост.

Хайди гледаше с любопитство как топящият се сняг се стичаше по дрехите му.

— Е, генерале, как вървят работите? — попита дядото. — Вече си без армия и трябва да гризеш молива, нали?

— Защо трябва да гризе молива, дядо? — попита веднага любознателната Хайди.

— През зимата Петер трябва да ходи на училище — обясни дядото. — Там се учи да чете и пише и тъй като това е трудно, той си помага, като гризе молива. Прав ли съм, генерале?

— Така е — потвърди мрачно Петер.

Хайди взе да разпитва за училището и за всичко, което се вършеше там. А тъй като всеки разговор, в който участваше Петер, изискваше много време, той успя да изсуши дрехите си. Козарчето винаги мъчно намираще думите си, а този път му беше още по-трудно, защото едва успяваше да скалъпи един отговор и Хайди го засипваше с цял куп нови, един от друг по-неочаквани въпроси.

По време на този интересен разговор дядото мълчеше, само от време на време леко се усмихваше, което беше знак, че слуша внимателно.

— Е, генерале, имаш нужда от подкрепление. Сядай на масата! — С тези думи Алпиецът Йохи стана и извади вечерята от долапа.

Хайди побърза да нареди столовете около масата. До стената вече имаше пейка, също издялана от дядото и закрепена за пода. И тъй като не беше вече сам, Йохи бе направил и други местенца, където и двамата да могат да седат, защото Хайди имаше навика да бъде винаги близо до дядо си, каквото и да правеше той. Така че за тримата имаше достатъчно място и Петер отново опули кръглите си очи, като видя

огромното парче сушено месо, което старецът постави върху дебелия хляб. Отдавна не беше ял такова вкусно нещо. Когато се нахраниха, навън вече се смрачаваше и Петер се нареди да си върви. След като каза „Лека нощ“ и „Да ви помага Бог“ и решително прекрачи прага, момчето се обърна сепнато към Хайди и изрече онова, за което всъщност беше дошло:

— В неделя ще дойда пак. А баба ми заръча да те покана у нас, защото иска да те види.

За първи път някой канеше Хайди на гости. Струваше ѝ се невероятно, че е получила покана.

На другата сутрин първите думи, които отпрати към дядо си, бяха:

— Дядо, днес трябва да слеза долу при бабата, тя ме чака.

— Има твърде много сняг — отговори мрачно Йохи.

Само че Хайди не се отказваше лесно, нали бабата беше заръчала да иде при нея. Не минаваше ден, без детето да каже поне пет или шест пъти:

— Дядо, време е да отида при бабата, тя ме чака.

На четвъртия ден от посещението на Петер студът стегна така, че снегът скриптеше под стъпките. Затова пък грееше ярко слънце и един лъч падна право върху високия стол на Хайди, която тъкмо обядваше. Тогава малката каза:

— Днес със сигурност трябва да отида при бабата. Твърде дълго ме чака.

Йохи стана от масата, качи се в плевнята, донесе дебелия чувал, който служеше за завивка на Хайди, и рече:

— Добре, да вървим!

Зарадвано, детето изскочи навън. Под старите ели цареше дълбока тишина, всички клони бяха натежали от сняг. Под слънчевите лъчи заснежените ели сияеха и искряха така, че Хайди подскочи от възторг и се развика:

— Излез, дядо, излез да видиш! Целите ели са покрити със злато и сребро!

Дядото беше отишъл в бараката и се появи, нарамил голяма шейна с високи облегалки. Алпиецът Йохи седна на шейната, взе детето в скута си, уви го цялото в чувала, за да не му е студено и здраво го притисна към себе си, за да не се изтърколи някъде по пътя.

После засили шейната с крака и тя полетя надолу по склона с такава бързина, че на Хайди ѝ се стори, че лети във въздуха. Детето ликуваше. Стори му се, че само след миг шейната спря пред колибата на козарчето Петер. Дядото отви детето, свали го на земята и поръча:

— Влез вътре, а когато започне да се смрачава, излез отново на пътеката! — После се обърна и затегли шейната нагоре по склона.

Хайди отвори вратата и се озова в тъмна кухничка, в която имаше печка и лавица с чинии. Видя на отсрещната стена врата, през която влезе в друга малка стая. Колибата на козарчето Петер не беше просторна като хижата на Алпицеца Йохи, а представляваше стара схлупена къщичка, където всичко беше тясно и оскъдно. Пред една масичка седеше жена и кърпеше жилетката на Петер. В ъгъла Хайди видя стара, прегърбена бабичка, която предеше. Момичето отиде право при нея и я поздрави:

— Добър ден, бабо, ето че дойдох.

Бабата вдигна глава и напипа протегнатата към нея ръчичка.

— Ти ли си детето, което живее горе при Алпицеца Йохи, ти ли си Хайди?

— Да, да — потвърди малката. — Ей сега дядо ме докара с шейната.

— Виж ти! Ръката ти е толкова топла! Кажете ми, Бригите, наистина ли Алпиецът Йохи е дошъл дотук с детето?

Майката на Петер, която кърпеше на масата, беше станала и любопитно оглеждаше малката от глава до пети. След малко отговори:

— Не ми се вярва Йохи да е слязъл с детето, мамо. Сигурно малката е объркала нещо.

Но Хайди каза уверено:

— Много добре знам кой ме уви в дебелия чувал и се спусна чак дотук с шейната — това беше дядо.

— Трябва да е вярно всичко онова, което Петер ни разправяше цяло лято за Алпицеца Йохи — прошепна бабата. — Кой би повярвал, че това е възможно? Мислех си, че детето няма да преживее и три седмици горе! А как изглежда малката, Бригите?

През това време майката на Петер добре бе огледала Хайди.

— Слабичка е като Аделхайд — отговори тя. — Обаче има черните очи и къдравата коса на Тобиас и на стария. Струва ми се, че прилича повече на тях.

През това време Хайди огледа малката стаичка, после се обърна към бабата и каза:

— Виж, бабо, единият капак на прозореца се клати! Дядо трябва да го закове. Иначе някой ден ще ви счупи прозореца.

— О, доброто ми дете — проговори старата жена. — За съжаление не мога да го видя, но го чувам как трака. Къщата е стара. Когато завее силен вятър, цялата скърца и ме хваща страх, че ще се срути над главите ни и ще ни убие. Ох, нямаме си кой да я поправя! Петер е още малък.

— Защо не можеш да видиш капака, бабо? Погледни, ето го там! — и Хайди посочи с пръст към прозорчето.

— Ох, детето ми, аз не виждам нищо в стаята, не е само капакът на прозореца — отговори жално бабата.

— Ами ако изляза и отворя капака? Тогава ще стане светло и ще можеш да виждаш, нали, бабо?

— Не, не, и тогава няма да видя нищо.

— Но ако излезеш навън и слънцето грее ярко, тогава не може да не ти стане светло! Ела с мен, бабо, аз ще ти покажа! — Хайди хвана бабата за ръка и я задърпа навън, защото бе започнала да се плаши от мисълта, че старицата не вижда светлината.

— Остави ме да си седя тук, доброто ми дете, защото за мен навсякъде е тъмно. Светлината не може да проникне в очите ми.

Сега вече Хайди избухна в плач:

— Кой може да ти помогне, бабо? Кой може да ти помогне?

Старата жена се опита да утеши детето, но не успя. Хайди почти никога не плачеше, но сега изпитваше такава мъка, че не можеше да спре сълзите си.

— Ела тук, мило дете — рече бабата. — Когато човек не вижда, той обича да слуша мили думи, а аз веднага харесах гласчето ти. Ела, седни тук до мен и ми разкажи как живееш горе в хижата. Какво прави дядо ти? Знаеш ли, аз го познавам отдавна, но вече години наред не съм чувала нищо за него, освен онова, което ми разказва Петер, а той не говори много.

Това подейства. Хайди веднага изтри сълзите си и заговори бързо:

— Само почакай, бабо, аз още днес ще разкажа всичко на дядо и той ще направи така, че да виждаш отново. Освен това ще стегне

капака, дето трака, и ще поправи колибата, за да не падне върху главите ви. Всичко ще бъде наред, ще видиш.

Бабата не каза нищо. Хайди седна до нея и живо заразкава за живота с дядо си, за чудесните дни на пасището и за зимата в хижата. Разказа ѝ как дядото е измайсторил от дърво пейки, столове, нова купичка за мляко и лъжици; хубави ясли, в които да слагат сеното за Белка и Галка, и голямо дървено корито за къпане през лятото. Хайди описваше с подробности всеки нов предмет и говореше за учудването, което беше изпитвала, виждайки го да се появява така внезапно от парче дърво. Обясни, че винаги стои до дядо си и го гледа как работи и как ѝ се иска един ден и тя да прави такива хубави неща.

Бабата слушаше с голямо внимание и от време на време се провикваше:

— Чуваш ли, Бригите? Чуваш ли какво казва малката за Йохи?

По едно време разказът бе прекъснат от силно тропане пред вратата. Петер се втурна в стаичката, но спря като закован, смаян, че вижда Хайди. Ала когато момиченцето весело го поздрави с „Добър вечер“, лицето му грейна от радост.

— Нима се връщаш от училище? — попита учудено бабата. — Отдавна толкова бързо не ми е минавал следобедът. Как върви четенето?

— Все така — гласеше краткият отговор.

— Жалко — промълви с въздишка бабата. — А аз все си мислех, че ще настъпи някаква промяна. През февруари ще навършиш дванадесет години, пък още не можеш да четеш...

— Защо си мислела, че ще настъпи промяна, бабо? — попита заинтересовано Хайди.

— Исках да кажа, че очаквах да се научи да чете — отговори бабата. — Време му е. Ей там, на лавицата, имам един стар молитвеник. В него има много хубави песни. Толкова отдавна не съм ги чувала, че забравих думите. Надявах се, че Петер ще почне да ми ги чете на глас, когато вечер седим до огъня. Но той не може да се научи. Много му е трудно.

— Май трябва да запаля лампата, защото започва да се стъмва — обади се майката на Петер, която през цялото време беше кърпила усърдно. — И за мен следобедът мина, без да го усетя.

Като чу това, Хайди скочи от столчето си, протегна бързо ръка и рече:

— Лека нощ, бабо, трябва веднага да си тръгвам, защото става тъмно. — След това подаде ръка на Петер и майка му и се запъти към вратата.

Бабата се провикна загрижено:

— Чакай, чакай, Хайди! Не можеш да си тръгнеш сама, Петер ще дойде с теб. И да внимаваш за детето, момче, гледай да не падне и не се спирайте на едно място, за да не замръзнете, чуваш ли? Ами има ли си дебел шал?

— Нямам никакъв шал — извика весело Хайди. — Но не ми и трябва, защото няма да замръзна. — Тя изскочи толкова бързо през вратата, че Петер се затича да я настигне.

Ала бабата отново извика подире им:

— Тичай след тях, Бригите, тичай, нощта е толкова студена, че детето ще замръзне! Вземи моя шал, тичай бързо, чуваш ли!

Бригите я послуша. Децата едва бяха направили няколко крачки по пътеката, когато видяха Йохи, спускащ се с енергични крачки по склона, и спряха да го изчакат.

— Браво, Хайди, удържа на думата си! — усмихна се той, уви отново детето в дебелия чувал, взе го на ръце и тръгна нагоре по пътеката.

Бригите не повярва на очите си, когато старецът загърна така грижливо внучката си и я понесе към хижата. Двамата с Петер бързо се прибраха на топло и Бригите незабавно разказа на бабата какво е видяла, без да крие учудването си. Старицата също остана смаяна и на няколко пъти повтори:

— Слава на Бога! Нему дължим благодарност, че Йохи се държи така с детето! Дано пак го доведе у нас, толкова ми беше хубаво с него! Какво добро сърце има само и как весело умее да разказва! — Чак докато си легна, бабата повтаряше: — Дано само да дойде пак! Ето че отново имам нещо на света, на което да се радвам.

Бригите всеки път се съгласяваше с нея, а пък Петер кимаше в знак на съгласие и се усмихваше доволен:

— Нали ви казвах...

През това време, увитата в чувала Хайди не оставяше дядо си на мира. Все питаше нещо, ала гласецът ѝ не можеше да проникне през

дебелата завивка и старецът не разбираше нито дума.

— Почакай малко — каза ѝ накрая той. — Ще говорим, като се приберем вкъщи.

Щом влязоха в хижата, Хайди се освободи от завивката и заговори веднага:

— Дядо, утре трябва да вземеш чук и пирони и да закоवेश здраво капака на прозореца, защото е счупен.

— Трябва ли? Така значи! Кой ти каза това? — попита строго Йохи.

— Никой не ми го е казал, сама се сетих — отвърна Хайди. — Къщата е стара и бабата се страхува, че ще се срути над главите им. Освен това пред очите ѝ е тъмно. Само си помисли колко е тъжно да си винаги на тъмно и все да те е страх! Утре ще отидем и ще ѝ помогнем, нали, дядо?

Хайди се сгуши в дядо си и го загледа умолително.

— Да, Хайди! Утре ще отидем. Не бива да оставим къщата да се срути.

Детето толкова се зарадва, че заподскача като козичка из цялата стая, като непрекъснато повтаряше:

— Утре ще отидем! Утре ще отидем!

Дядото изпълни обещанието си. Следващия следобед двамата повториха чудесното пътуване с шейната. Както и предишния ден, старецът остави детето пред вратата на старата колиба и рече:

— Влез сега вътре, а щом започне да се смрачава, излез на пътеката! — После прибра чувала в шейната и започна да обикаля къщурката.

Хайди едва бе влязла в стаичката и бабата се провикна от ъгъла си:

— Детето дойде! Детето дойде! — Тя толкова се зарадва, че спря чекръка и протегна двете си ръце към момиченцето.

Хайди изтича при бабата, седна на столче до нея, и започна весело да говори. Изведнъж къщата се разтърси от силни удари. Бабата се уплаши, че ей сега покривът ще рухне над главите им. Но Хайди я успокои, че дядо ѝ кове нещо с чука, защото иска да поправи къщата.

— Какво говориш, Хайди? Нима е възможно такава нещо? Значи добрият Бог не ни е забравил! — развълнува се още повече бабата. —

Чу ли какво каза детето, Бригите? Излез навън и ако това наистина е Алпицеца Йохи, покани го да влезе за малко, за да мога да му благодаря.

Бригите послуша майка си. Алпиецът Йохи тъкмо закрепваше нови панти за дървения капак, когато жената пристъпи към него и рече:

— Желая ви добра вечер, Йохи, мама също ви поздравява. Искаме да ви благодарим за услугата, която ни правите. Сигурна съм, че никой друг нямаше да дойде да ни помогне, и искаме да ви благодарим, защото...

— По-кратко! — прекъсна я старият. — Знам какво говорят хората за Алпицеца Йохи. Прибери се вътре, като си свърша работата, ще си тръгна.

Бригите се подчини веднага, защото никой не смееше да противоречи на Алпицеца Йохи. Той продължи работата си, обиколи къщурката от всички страни, потегна каквото можа, после се изкачи по тясната стълбичка на тавана и не престана да работи с чука, докато не заби и последния пирон, който беше донесъл. Когато свърши, вече беше започнало да се смрачава. На прага се показва малката Хайди. Както и вчера, дядото я уви в дебелия чувал, взе я на ръце и потегли нагоре, влачейки шейната след себе си.

Така измина зимата. В безрадостния живот на сляпата старица се появи светлинка. Дните ѝ вече не бяха дълги и черни, както досега, а изпълнени с радостно очакване. От ранно утро тя се ослушваше за леките детски стъпки, а когато вратата наистина се отвореше и детето се втурнеше в стаичката с весели скокове, тя се провикваше:

— Слава на Бога! Ето че пак дойде!

И Хайди седнаше до нея и започваше да бърби весело за различни неща, а сърцето на бабата се топеше от радост. С Хайди времето течеше бързо. Бабата нито веднъж не попита както по-рано: „Бригите, още ли не е свършил денят?“, а всеки път, когато Хайди си тръгваше, казваше нещо съвсем друго:

— Колко бързо мина следобедът, не е ли така, Бригите?

А тя ѝ отговаряше:

— Ами да, струва ми се, че ей сега сме раздигнали чиниите от обяда.

Тогава бабата продължаваше:

— Дано само Господ Бог запази детето и Алпицеца Йохи, който се грижи за него! Здраво ли изглежда, Бригите?

И всеки път козарката отговаряше:

— Румено е като ябълка.

Хайди също беше много привързана към бабата и когато се сетеше, че никой, дори дядо й, не е в състояние да върне светлината на очите й, се натъжаваше до плач. Ала бабата постоянно й повтаряше, че изобщо не страда от това, особено когато тя е при нея, затова Хайди не пропускаше нито един хубав зимен ден, без да я посети. Мълчаливият й дядо всеки път вземаше чука си и разни други инструменти и по цял следобед майстореше нещо по схлупената къщурка. Скоро проличаха и първите резултати от работата му: нощем вече не се чуваше онова страховито тракане и скърцане и бабата обясняваше, че преди по цяла зима не можела да спи от страхове, а сега била много по-добре и затова също трябвало да благодари на Алпицеца Йохи.

ПЕТА ГЛАВА

ДВЕ ПОСЕЩЕНИЯ

Новата зима беше към края си. Хайди беше весела като птичка и се радваше на идващата пролет. Знаеше, че скоро топлият фьон ще профучи през клоните на елите и ще стопи снега. После яркото слънце ще изкара на белия свят сините и жълти цветенца, козите ще излязат на паша, а Хайди най-много обичаше да се изкачва с тях в планината. Момичето караше вече осмата си годинка и беше научила от дядо си как да се грижи за козите. Белка и Галка тичаха навсякъде след нея и радостно врещяха, щом чуеха гласа ѝ.

Тази зима Петер на два пъти беше предал известие от учителя в Дьорфли, че Алпиецът Йохи трябва да изпрати на училище повереното му дете, защото било минало определената възраст и всъщност трябвало да започне училище още миналата зима. И двата пъти Йохи беше поръчал на Петер да предаде на учителя, че ако иска да говори с него, може да го намери в хижата, но нямало да пусне детето на училище. Петер беше предал отговора дума по дума.

Мартенското слънце стопи снега по склоновете и навсякъде в долината поникнаха кокичета, а старите ели в планината отърсиха снежния си товар и клоните им отново се залюляха весело на вятъра. Хайди тичаше щастлива от хижата до кошарата, оттам до елите и отново се връщаше при дядо си, за да му съобщи колко зелена е станала поляната пред дома им. Но само след миг отново изскачаше от къщата, защото гореше от нетърпение земята отново да се раззелени и над Алпите да се спусне прекрасното топло лято с цветята и сочните треви. Така си играеше Хайди в слънчевото мартенско утро, но когато, може би за десети път, прескочи къщния праг, тя едва не падна от уплах, защото изведнъж се изправи пред един облечен в черно господин, който я гледаше с много сериозен вид. Ала като видя уплахата ѝ, непознатият побърза да я успокои:

— Не се страхувай, аз обичам децата! Ти сигурно си Хайди, а къде е дядо ти?

— Дяла дървени лъжици — обясни детето и отвори вратата пред госта.

Това беше старият селски свещеник, който се познаваше добре с Алпицеца Йохи, защото преди години двамата живееха в съседни къщи. Свещеникът влезе в хижата, отиде при стареца, който се бе привел над работата си и любезно поздрави:

— Добър ден, съседе!

Дядото вдигна учудено очи, отговори на поздрава, после стана и подаде стол на госта си.

— Отдавна не съм ви виждал, съседе — заговори след малко свещеникът.

Алпиецът Йохи кимна в знак на съгласие.

— Дошъл съм да обсъдим нещо важно. Смятам, че се досещате какво ме води при вас, но трябва да се разберем и да чуя какво възнамерявате да правите.

Свещеникът млъкна и погледна към детето, което беше останало до вратата и внимателно наблюдаваше новодошлия.

— Хайди, иди при козите! — рече дядото. — Дай им сол и стой при тях, докато дойда.

Малката веднага излезе навън.

— Още преди година детето трябваше да тръгне на училище — заговори отново свещеникът. — А тази зима учителят на два пъти ви изпрати вест. Защо не му отговорихте, съседе? Какво смятате да правите с детето?

— Няма да го изпратя на училище — отговори кратко Йохи.

Господин свещеникът изгледа учудено стария си познат, който седеше със скръстени ръце на пейката и очевидно не желаше да обсъжда този въпрос.

— Какво ще правите с детето? — повтори въпроса си той.

— Нищо. Ще го оставя да расте с козите и с птичките. То се чувства добре с тях, пък и те няма да го научат на нищо лошо.

— Но детето не е коза, нито птица, то е човешко същество! Вярно е, че от животните и птиците няма да научи нищо лошо, но и изобщо няма да научи нищо. Едно дете обаче трябва да се учи и Хайди вече е достатъчно голяма. Аз дойдох, за да ви предупредя, съседе. Искам да се вразумите и докато трае лятото, да се подготвите за зимуване в селото. Това беше последната зима, която малката прекара,

без да ходи на училище. От следващата зима обаче трябва да я водите всеки ден.

— Няма да го направя, господин свещеник — отговори непоколебимо старецът.

— Наистина ли смятате, че нямаме средства да ви принудим, ако не промените неразумното си решение? — попита възбудено господин свещеникът. — Пътували сте по света, видели сте и сте научили много неща. Очаквах от вас повече благоразумие, съседе.

— Така значи — рече старият и гласът му издаде, че и в неговото сърце не е съвсем спокойно, — господин свещеникът наистина ли смята, че следващата зима ще пращам на училище едно крехко дете, и то в ледените утрини, през сняг и мраз? До селото има два часа път, а само си помислете как ще се връща в тъмното, когато се надига буря и дори силен мъж като мен може да загине във виелицата! Какво може да стори тогава едно малко дете? Може би господин свещеникът още помни майка му — Аделхайд, тя беше лунатичка и често имаше тежки кризи. Да не би да искате и детето да се разболее като нея при това напрежение? Нека само дойде някой и се опита да ме принуди! Ще взема детето и ще го покажа на всеки съд, пред който ме изправите, да видим тогава дали ще успеете да ме принудите!

— Имате пълно право, съседе — отвърна любезно свещеникът. — Наистина не е възможно да изпращате детето всяка сутрин на училище. Но както виждам, вие обичате това момиченце, затова сторете заради него нещо, което отдавна трябваше да направите: върнете се обратно в селото и заживейте отново с хората! Що за живот е това, в тази самотна колиба, съвсем сам и с гняв в сърцето срещу Бога и хората! Ами ако ви се случи нещо, кой ще дойде чак тук да ви помага? Не проумявам как досега не сте измръзнали в тази студена зима и как издържа нежното дете.

— Господин свещеникът трябва да знае, че детето има млада кръв и добра завивка, освен това дядо му е събрал достатъчно дърва за огрев, сухи и здрави. Нека господин свещеникът погледне в бараката и ще види, че вътре има всичко, а огънят в колибата ми никога не угасва. Що се отнася до слизането в селото, то не е за мен. Хората долу ме презират, а аз презирам тях, така че най-добре е да стоим далече едни от други.

— Не, не, това не е добре за вас. Знам какво ви липсва — възрази сърдечно свещеникът. — Не мисля, че нашите съселяни ви презират, съседе. Положението ви не е чак толкова лошо. Повярвайте ми, потърсете мир със своя Бог, помолете го за прошка, ако имате нужда, а после слезте в селото и ще разберете, че хората ще погледнат на вас по друг начин. Тогава ще се почувствате наистина добре!

Свещеникът беше станал. Той протегна ръка на стареца и отново заговори с искрена сърдечност:

— Разчитам, че следващата зима ще бъдете отново при нас и пак ще заживеем като добри съседи. Ще ми бъде много мъчно, ако се наложи да действаме с принуда спрямо вас, затова сега ми дайте ръката си и обещавайте, че ще слезете в селото и ще заживеете отново като всички хора. Обещавайте ми, че ще се помирите с Бога и със себеподобните си!

Алпиецът Йохи подаде ръка на свещеника и отговори ясно и просто:

— Господин свещеникът е много добър, но трябва да знае, че няма да сторя онова, което очаква от мен. Казвам ясно и не ще се отметна от думата си: няма да изпратя детето на училище, нито ще сляза с него в селото!

— Тогава нека Бог да ви е на помощ! — промълви тъжно свещеникът и бавно излезе от хижата.

През целия ден дядото беше в лошо настроение. Когато Хайди му напомни, че е време да отидат при бабата, той отговори кратко:

— Не днес.

Цялата вечер мълча, а когато на следващата сутрин Хайди попита:

— А сега ще отидем ли при бабата?

Отговорът му беше също така кратък и нелюбезен:

— Ще видим.

Ала още преди да раздигнат масата след обяда, на вратата се появи нов гост: леля Дете. Беше облечена в дълга рокля и носеше на главата си красива шапка с перо. Йохи я изгледа от глава до пети и не каза нито дума. Дете обаче беше решена да се държи любезно с него и веднага започна да го хвали и да го уверява, че Хайди изглежда великолепно. Та тя едва я била познала и веднага се виждало, че дядото се е грижил добре за внучето си. Само че тя през цялото време

мислела как да вземе детето отново при себе си, защото още тогава разбрала, че малката само ще му се пречка, обаче доста време просто нямала къде да я подслони. Ден и нощ размишлявала какво да прави с детето и именно за това била дошла днес, защото преди няколко дни чула нещо толкова хубаво, че чак не било за вярване. Хайди можела да се уреди на най-доброто място, дано само имала късмет. Тя веднага отишла да проучи нещата по-подробно и вече можела да каже, че всичко е уредено, а Хайди имала късмет, какъвто се среща на сто години веднъж. Роднини на господарите ѝ, които имали пари с лопата да ги ринеш, и живеели в най-красивата къща на Франкфурт, останали с една-единствена дъщеричка, и то болна, в инвалидна количка. Едната ѝ страна била парализирана и имала още куп други болести, затова седяла по цял ден сама и не можела да ходи на училище, затова учителят ѝ идвал вкъщи да я учи. Било ѝ много скучно все сама, пък и много искала да си има приятелка, с която да играе, и господарите ѝ разговаряли за това помежду си и се чудели как да намерят такова дете, каквото искала дамата, която водела домакинството на голямата къща. Нейните господари били много сърдечни хора и искали само най-доброто за болното момиче. Икономката била казала, че иска чисто, непокварено дете, което да не е като всички, най-вече като градските деца по улиците. Тогава тя се сетила за Хайди и веднага изтичала да разкаже на дамата за хубавото малко момиче и за добрия му характер, и представи си, икономката се съгласила. Дете можела само да се радва на съгласието ѝ, защото на Хайди предстояло най-голямото щастие и благополучие на света. Хората там непременно щели да я обикнат и ако нещо се случело с болното им момиче — човек не можел да знае, то било толкова слабичко — те надали щели да си останат завинаги без дете и Хайди щяла да има нечуван късмет...

— Ще свършиш ли скоро? — прекъсна я на това място Йохи, който дотогава не беше промълвил нито дума.

— Ами! — отговори обидено Дете и отметна глава назад. — Вие се държите така, сякаш сте чули от устата ми най-големите грубости! А аз ви казвам, че в целия Претигау надали ще се намери човек, който да не благодари на Бога, ако му занеса вестта, която донесох на вас.

— Отнеси добрата си вест на когото искаш, аз нямам нужда от нея — отвърна сухо старецът.

Този път Дете избухна:

— Е, добре, чичо Йохи, щом така смятате, аз ще ви кажа направо какво искам: детето е вече осемгодишно и не знае нищо, и не може нищо, а вие не му позволявате даже да ходи на училище. Не го пращате дори на църква, знам това от хората в селото, но аз няма да позволя да се отнасяте така с детето на единствената ми сестра. Аз съм отговорна за него и ако му е било писано да му падне от небето този голям късмет, значи съм длъжна да го отведа със себе си. Може да ми попречи само някой, който е безразличен към хората и не им желае нищо добро. Но аз няма да се предам, казвам ви, и хората долу са на моя страна, а пък ако решите да отидете пред съда, помислете си добре, чичо; има някои неща, които ще ви дойдат като гръм от ясно небе, като ги чуете. Нали знаете, когато човек си има работа със съда, се разкриват доста неприятни работи, уж потънали в забрава.

— Млъкни! — изрева Йохи и очите му засвяткаха гневно. — Вземи детето и го развали, щом така си решила! И никога вече не се мяркайте пред очите ми! Не искам да видя как си нагласила детето с глупава шапка с перо и си го научила да дрънка като теб.

Старецът се обърна и излезе с големи крачки навън.

— Защо разсърди дядо? — попита укорно Хайди и в погледа ѝ пролича неприязън към неканената гостенка.

— Ще му мине — отговори небрежно Дете. — Сега обаче трябва да побързаме. Къде ти са дрехите?

— Няма да дойда — каза сърдито Хайди.

— Какви ги говориш? — ядоса се още повече лелята, ала бързо промени тона като се мъчеше да изглежда любезна: — Хайде, хайде, и ти не разбираш нищо. Ще живееш толкова добре, колкото изобщо не можеш да си представиш. — Тя отвори долапа, извади нещата на Хайди и ги събра в един вързоп. — Хайде, вземи си и шапката, макар че никак не я харесвам, и я сложи на главата си. Време е да вървим!

— Няма да дойда — повтори Хайди.

— Я не ставай глупава и упорита като коза! От тях ли се научи да се държиш така? Разбери най-после: дядо ти е сърдит, нали сама чу как каза да не му се мяркаме повече пред очите. Той иска ти да тръгнеш с мен, затова не го ядосвай още повече. Знаеш ли колко е хубаво във Франкфурт и колко нови неща ще видиш! А пък ако не ти хареса, можеш да се върнеш обратно, дотогава дядо ти със сигурност ще се усмирил.

— Мога ли да се върна още тази вечер? — попита Хайди.

— О, стига, хайде да тръгваме! Нали ти казах, можеш да се върнеш, когато поискаш. Днес ще слезем в Майенфелд, а утре сутринта ще се качим на влака, ще видиш колко бързо се пътува с него, сякаш летиш.

Леля Дете сви вързопа под мишница и улови детето за ръка. Скоро двете заслизаха надолу по склона.

Тъй като още не беше настъпило време за паша, Петер продължаваше да ходи на училище или поне трябваше да ходи, но понякога си даваше ваканция, защото си знаеше, че няма полза от учене, по-добре беше да пообиколи малко из гората и да събере дърва за огъня. Така че той тъкмо се показва иззад колибата, доволен от успеха на днешната си експедиция, понесъл на гръб цял сноп дълги, дебели лешникови клони. Ала изведнъж спря стреснато и се загледа в двете фигури, които слизаха насреща му. Мина доста време, преди да проговори:

— Къде си тръгнала?

— Трябва набързо да отида до Франкфурт с леля Дете — отвърна Хайди. — Но първо ще вляза за малко при баба, защото не съм я

виждала отдавна.

— Не, не, в никакъв случай, и без това закъсняваме — намеси се сърдито Дете и хвана здраво ръката на Хайди. — Ще влезеш да я видиш, когато се върнеш. Тръгвай най-последно! — И тя задърпа Хайди след себе си, стискайки още по-здраво ръката ѝ, защото се боеше, че ако малката влезе вътре, отново ще поиска да си остане в планината и бабата ще застане на нейна страна.

Петер влетя в къщурката като хала и тресна целия сноп клони на пода с такава сила, че старите дъски затрепериха, а бабата изтърва чекръка. Но Петер трябваше да си излее гнева по някакъв начин.

— Какво става? Какво става? — провикна се с плачлив глас бабата.

Майка му, която седеше до масата, попита, също уплашена:

— Какво ти е, Петер? Защо си толкова сърдит?

— Защото тя ни взе Хайди — обясни Петер.

— Кой? Кой? Къде я отведе? — попита още по-уплашено бабата.

Тя веднага беше отгатнала за какво става дума, защото дъщеря ѝ беше разказала, че е видяла как Дете се изкачва по пътеката към къщата на Алпицеца Йохи. Разтреперана, бабата отвори прозореца и се провикна умолително: — Дете, Дете, не ни вземай детето! Не ни вземай Хайди!

Двете пътнически чуха треперещия старчески глас, но Дете стисна още по-здраво ръката на детето и хукна като подгонена надолу по склона.

Хайди отново се задърпа и извика:

— Баба ме вика, трябва да ида при нея!

Само че точно това не искаше лелята. Все пак тя се опита да умири детето и му повтори, че трябва да бързат, за да не закъснеят и че утре ще продължат пътя си с влака, освен това била сигурна, че Хайди много ще хареса Франкфурт, и никога няма да поиска да си тръгне оттам. А пък ако толкова искала да се върне, нека първо отидели във Франкфурт да изберат нещо хубаво за бабата, за да я зарадват. Това беше нещо ново за Хайди и мисълта да донесе някакъв подарък на бабата ѝ хареса. Така малката затича, без да се противи повече.

— Какво ли да купя на баба? — попита след малко детето.

— Нещо хубаво — отговори Дете. — Например меки бели хлебчета, те най-много ще ѝ харесат: нали вече не може да дъвче твърдия черен хляб.

— Така е, тя винаги го дава на Петер и му казва: „Много е корав за мен“, сама го видях — потвърди усърдно Хайди. — Хайде да побързаме, лельо Дете, за да стигнем още днес във Франкфурт. Искам веднага да се върна с хлебчетата.

И Хайди хукна толкова бързо, че Дете едва я настигаше с вързопа под мишница. Ала тя се радваше, че напредват бързо, защото скоро стигнаха до първите къщи на Дьорфли. Съселяните ѝ непременно щяха да я разпитват и въпросите им можеха да наведат Хайди на други мисли. Затова двете преминаха през селото с най-голямата възможна бързина и всички видяха как детето тегли леля си за ръката и как тя едва успява да върви в крак с него.

На всички въпроси Дете отговаряше едно и също:

— Нали виждате, не мога да спра, защото малката бърза, а имаме още много път.

— Защо вземаш детето със себе си?

— Да не е избягало от стария Йохи?

— Цяло чудо е, че е още живо!

— И на всичкото отгоре изглежда румено и здраво!

Такива неща се чуваха от всички страни и Дете се зарадва, когато успя да се измъкне от селото, а и Хайди не каза нито дума, само продължи усърдно да тича напред.

От този ден нататък Алпиецът Йохи започна да слиза в селото само веднъж на две-три седмици и лицето му беше по-мрачно от всякога. Той не поздравяваше никого по пътя си и с торбата сирене на гърба, и огромната тояга в ръка, изглеждаше толкова страшен, а и веждите му бяха склучени така заплашително, че жените започнаха да подвикват на малките деца:

— Внимавайте да не ви срещне Алпиеца Йохи!

Скоро старецът съвсем престана да общува със съселяните си. Той просто прекосяваше селото и слизаше в долината, за да продаде сиренето си и да се запаси с хляб и пушено месо. Щом минеше през селото, хората започваха да се събират на групи и да споделят впечатленията си от видяното и всеки твърдеше, че днес старецът е изглеждал по-див от миналия път и че дори не кимал с глава, когато го поздравявали, а накрая всички се съгласяваха, че детето е имало голям късмет, като е успяло да му избяга. Нали всички бяха видели със собствените си очи как дърпаше леля си за ръката. Сигурно е било

много уплашено, да не би старецът да тръгне да го гони, за да го върне в хижата. Само сляпата баба продължаваше да защитава Алпицеца Йохи и всеки, който минеше покрай къщурката ѝ или дойдеше да ѝ поръча нещо за предене, трябваше да чуе колко добър и грижлив е бил старият Йохи към детето и какво е сторил за нея и за дъщеря ѝ, колко следобеди е изгубил да изкърпи старата им къщичка, която без неговата помощ отдавна е щяла да рухне. Така приказките ѝ се разпространиха в цялото село, но повечето хора си казаха, че бабата очевидно е остаряла и оглупяла, и вече нищо не разбира.

Алпиецът Йохи не дойде нито веднъж в къщурката на козарите; и слава богу, че я беше потегнал, защото дълго време след това нямаше кой да я поправя.

Скоро сляпата старица отново започна да въздиша тежко и не минаваше нито ден, без да се оплаче:

— Ох, мъчно ми е за Хайди! Дали ще чуя още веднъж гласчето ѝ, преди да умра?

ШЕСТА ГЛАВА

НОВИ ВЪЛНЕНИЯ

Клара, болнавата дъщеричка на господин Зеземан, седеше в удобния стол на колелца, в който прекарваше целия си ден, и с който я водеха от стая в стая. Сега момичето се намираше в така наречения кабинет — уютно помещение с удобни мебели и голяма, красива библиотека със стъклени врати, пълна с книги, където парализираното момиченце учеше всеки ден.

Клара имаше бледо, тясно лице, от което гледаха две кротки сини очи, в този момент насочени с нетърпение към големия стенен часовник. Струваше ѝ се, че днес минутите се влачат нетърпимо бавно — а тя почти никога не проявяваше нетърпение.

— Не е ли вече време, госпожице Ротенмайер? — попита за кой ли път тя.

Дамата, към която беше отправен въпросът, седеше сковано край малката работна масичка и бродираше. Голямата яка на късото жакетче ѝ придаваше тържествен вид, подчертан още повече от сложните букли на прическата ѝ. Госпожица Ротенмайер живееше в дома Зеземан вече много години. След смъртта на госпожа Зеземан тя водеше домакинството и строго надзираше останалата прислуга. Господин Зеземан беше непрекъснато на път и бе предоставил управлението на цялото домакинство на госпожица Ротенмайер. Единственото условие на бащата беше детето му да участва при вземането на всяко решение, свързано с дома и нищо да не се прави против неговото желание.

Докато на горния етаж Клара за пореден път питаше нетърпеливо дали най-после не е станало време за очакваното посещение, пред входната врата стоеше Дете, уловила Хайди за ръка, и питаше кочияша Йохан, който току-що беше слязъл от каретата, дали ще е удобно да повикат госпожица Ротенмайер в този късен час.

— Това не е моя работа — изръмжа мъжът. — Позвънете на Себастиан. Звънецът е в коридора.

Дете позвъни и скоро на стълбата се появи представителен господин с големи кръгли копчета на ливреята и също такива кръгли очи на лицето.

— Исках да попитам дали е редно да обезпокоя госпожица Ротенмайер в този късен час — заговори отново Дете.

— Това не е моя работа — гласеше отговорът. — Звъннете на госпожица Тинете ей на този звънец. — И Себастиан изчезна, без да каже нито дума повече.

Дете позвъни отново. Този път на стълбата се появи госпожица Тинете с ослепителнобяло боне и подигравателно изражение на лицето.

— Какво има? — попита от стълбата тя, без да си направи труд да слезе долу.

Дете отново изложи молбата си. Госпожица Тинете изчезна, но след миг се появи отново и извика отгоре:

— Очакват ви.

Дете стисна ръката на Хайди и тръгна нагоре по стълбата. Последва госпожица Тинете и влезе в кабинета. Поклони се учтиво и остана до вратата, без да изпуска ръката на Хайди, защото не беше сигурна какво можеше да хрумне на детето, озовало се внезапно на това чуждо място.

Госпожица Ротенмайер се надигна бавно от стола си и се приближи, за да огледа новодошлата, която бе избрана за другарка в игрите на Клара. Първото впечатление изглежда не беше задоволително. Хайди беше облечена с просто памучно сукманче, а на главата си носеше стара, смачкана сламена шапчица. Детето погледна безгрижно непознатата жена, но изведнъж ококори очи, смаяно от бухналата ѝ прическа.

— Как се казваш? — попита госпожица Ротенмайер, след като в продължение на няколко минути я бе оглеждала изпитателно.

Детето също не откъсваше очи от нея.

— Хайди — отговори със звънко гласче малката.

— Как? Та това изобщо не е християнско име. Не вярвам да са те кръстили така. Какво име си получила при кръщенето си? — попита строго госпожицата.

— Вече не помня — отговори Хайди.

— Какъв е този отговор! — възмути се дамата и поклати глава. — Госпожице Дете, да не би детето да е слабоумно? Или се подиграва с мен?

— С ваше позволение аз ще отговарям вместо момиченцето, което е много неопитно — отговори Дете и тайно смушка Хайди заради неприличния ѝ отговор. — Детето не е нито слабоумно, нито ви се подиграва, то говори винаги онова, което мисли. Само че днес за първи път влиза в такава господарска къща и не познава добрите маниери, затова пък е старателно и ученолюбиво. Кръстено е Аделхайд, на майка си, моята покойна сестра.

— Е, това поне е име, от което човек няма защо да се срамува — отбеляза госпожица Ротенмайер. — Все пак, госпожице Дете, трябва да ви кажа, че детето ми се струва доста малко. Условието ми беше компаньонката на госпожица Клара да бъде на същата възраст като нея, за да се обучават заедно и изобщо да споделя заниманията ѝ. Госпожица Клара скоро навърши дванадесет години. На колко години е това дете?

— С позволение на дамата — отвърна словоохотливата Дете, — и аз самата не знам точно на каква възраст е малката; навярно е малко по-малка от госпожица Клара, но разликата не е чак толкова голяма. Тъй че не мога да ви отговоря съвсем точно, но май кара десетата година, а може и да е единадесетата...

— Сега съм на осем, така каза дядо — обади се Хайди.

Лелята отново я смушка, но Хайди не разбираше недоволството ѝ и не се смути ни най-малко.

— Какво, само осемгодишно? — провикна се възмутено госпожица Ротенмайер. — Цели четири години разлика! Какво означава това? А какво си учила, госпожичке? Какви книги имаш за училище?

— Никакви — отговори просто Хайди.

— Какво? Как така? А как си се научила да четеш? — стресна се още повече дамата.

— Не знам да чета. И Петер не знае — съобщи спокойно Хайди.

— Милостиви боже! Тя не знае да чете! Наистина ли не знаеш да четеш? — уплаши се госпожицата. — Какво означава това? Учила ли си поне нещо друго?

— Нищо. — Хайди не виждаше причина да крие истината.

— Госпожице Дете — заговори госпожица Ротенмайер след няколко минути, през които бе успяла да възвърне част от самообладанието си, — вие не спазихте уговорката ни. Как можахте да доведете в къщата ни това първобитно същество?

Само че Дете не се остави толкова лесно да я сплашат. Гласът ѝ прозвуча наперено:

— Ако дамата позволи, ще кажа, че детето е тъкмо такова, каквото го искахте. Нали ми казахте да бъде особено и да не прилича на другите, затова реших да ви доведа малко дете, защото и при нас големите са като всички, а това момиченце е много подходящо за вас. Сега обаче е време да си вървя, защото господарите ме очакват. Ако ми позволят, скоро ще дойда пак, за да видя как се чувства детето. — Дете направи реверанс, излезе с бързи крачки от стаята и изтича надолу по стълбата.

Госпожица Ротенмайер остана като втрещена на мястото си, но бързо се овладя и хукна да я догони. Трябваше да уговори още много неща с Дете, ако детето наистина щеше да остане при Клара. По всичко личеше, че тази нахална личност е твърдо решена да им го натрапи.

Хайди остана на мястото си до вратата, където стоеше от самото начало. Дотогава Клара само наблюдаваше събитията от креслото си, без да се намесва. Сега обаче махна с ръка на Хайди:

— Ела тук!

Хайди пристъпи към инвалидния стол.

— Как предпочиташ да се каваш, Хайди или Аделхайд?

— Казвам се само Хайди и толкова — гласеше решителният отговор.

— Аз ще те наричам Хайди — отговори с усмивка Клара. — Името ми харесва и ти отива, макар че никога досега не съм го чувала, нито пък съм виждала дете, което да изглежда като теб. Винаги ли си имала такава къса, къдрава коса?

— Да, така мисля — отговори кратко Хайди.

— Радваш ли се, че си дошла във Франкфурт? — продължи да разпитва Клара.

— Не. Още утре ще си отида вкъщи и ще занеса на баба меки бели хлебчета — обясни възбудено Хайди.

— Ама ти наистина си смешно дете! — повиши глас Клара. — Доведоха те във Франкфурт специално, за да останеш при мен и да учим заедно. Знаеш ли, струва ми се, че ще си живеем много весело, особено след като изобщо не знаеш да четеш. Така уроците ми ще станат най-последно интересни. Всяка сутрин в десет часа у дома идва учител и се занимаваме до два часа след обед, а това е много време. Понякога учителят приближава книгата до лицето си, сякаш изведнъж е станал късоглед, само че аз знам, че всъщност се прозява. А госпожица Ротенмайер изважда голямата си носна кърпа и закрива с нея лицето си, сякаш е много трогната от онова, което четем в момента; но аз и за нея знам, че се е уморила и се прозява. На мен обаче не ми е позволено да се прозявам, защото ако се прозина дори един-единствен път, госпожица Ротенмайер веднага отива да донесе рибеното масло и заявява, че пак съм отслабнала. А рибеното масло е най-ужасното нещо на света, повярвай ми, затова предпочитам да преглъщам прозевките си. Сигурна съм, че сега ще стане много по-забавно, защото ще мога да присъствам, когато господин кандидатът те учи да четеш.

Хайди със съмнение поклати глава.

— О, Хайди, разбира се, че трябва да се научиш да четеш. Всички хора трябва да знаят да четат, а и господин кандидатът е много добър, той никога не се сърди и подробно обяснява всичко. Само че когато обяснява, ти няма да разбереш почти нищо. Най-добре е обаче да си мълчиш и да не му задаваш въпроси, защото ще се заплете в обясненията си и няма да проумееш съвсем нищичко. По-късно, когато си го прочетеш сама и го научиш, ще разбереш какво е искал да каже.

След малко в стаята се върна госпожица Ротенмайер. Тя не беше успяла да настигне Дете и все още беше развълнувана от внезапното ѝ тръгване. Струваше ѝ се наложително да ѝ обясни с най-големи подробности по кои точки Дете изобщо не е спазила уговорката им, и тъй като не знаеше какво би трябвало да направи, за да се откаже от малката, тя се развълнува още повече, защото сама беше предизвикала цялата тази бъркотия.

Госпожицата се разхождаше нервно от кабинета до трапезарията и обратно, и дори наруга Себастиан, който замислено оглеждаше с кръглите си очи наредената за вечеря маса, за да установи дали нещо не липсва.

— Утре се отдайте на великите си мисли! Сега се постарайте най-после да получим вечерята си!

С тези думи госпожица Ротенмайер мина покрай Себастиан и повика Тинете с толкова нелюбезен тон, че прислужницата дотича с много по-тихи стъпки от обикновено. Ала застана пред нея с обичайното си подигравателно изражение и икономката едва се овладя да не избухне.

— Приведете стаята на новодошлата в пълен ред, Тинете — проговори тя. — Всъщност всичко е готово, трябва само да избършете праха от мебелите.

— Ще се постарая — промърмори иронично Тинете и излезе.

През това време Себастиан с трясък разтвори двойните врати към кабинета, защото също беше сърдит, но не се осмеляваше да излее гнева си в присъствието на госпожица Ротенмайер. Затова влезе с отмерени крачки в учебната стая, за да придвижи стола на госпожица Клара до масата. Хайди застана пред него и се загледа в лицето му. Себастиан не можа да се сдържи и избухна:

— Е, какво толкова интересно има в мен? — Нямахте да говори толкова рязко, ако беше забелязал госпожица Ротенмайер, която тъкмо влизаше от другата врата и чу безгрижния отговор на Хайди.

— Приличаш ми на козарчето Петер.

Дамата ужасено плесна с ръце.

— Възможно ли е това! — простена измъчено тя. — Сега пък говори на „ти“ с прислугата! Това дете няма и понятие от добри обноски!

Себастиан откара стола до масата, вдигна Клара на ръце и я постави в определеното за нея кресло.

Госпожица Ротенмайер седна до нея и махна на Хайди да заеме мястото насреща. Освен тях трите, никой друг не седна на масата, макар че имаше много свободно място, а и седяха толкова далече една от друга, че Себастиан трябваше да обикаля цялата маса, за да поднася яденето. До чинията на Хайди беше оставено хубаво малко хлебче и детето се зарадва от все сърце. Приликата, която беше открила, бе събудила в сърцето ѝ доверие към Себастиан, и тя седя мирно и кротко, докато той се приближи до нея с голямата купа, пълна с пържени рибки.

Малката посочи плахо към хлебчето и попита:

— Това мое ли е?

Себастиан кимна и хвърли бърз поглед към госпожица Ротенмайер, защото беше любопитен да разбере какво въздействие ѝ е оказал въпросът на Хайди. Малката грабна бързо хлебчето и го пхна в джоба си. Себастиан направи гримаса и едва не избухна в смях, ала много добре знаеше, че това не му е разрешено, затова остана със сериозен вид пред Хайди. Не можеше да говори, но не можеше и да си отиде, докато малката не си е взела от рибата.

Хайди го изгледа учудено и след малко попита:

— И от това ли трябва да ям?

Себастиан кимна отново.

— Добре, дай ми! — рече спокойно детето и сведе поглед към чинията си.

Лицето на Себастиан се разкриви застрашително и купата в ръцете му се разтрепери опасно.

— Оставете купата на масата и елате после да я приберете — проговори със строго лице госпожица Ротенмайер. Себастиан побърза да изчезне. — Очевидно се налага да те уча на най-прости неща, Аделхайд — обърна се към детето тя и от гърлото ѝ се изтръгна дълбока въздишка. — Преди всичко ще ти покажа как да се държиш на масата. — Дамата вдигна ръце и показа ясно и подробно всичко онова, което Хайди трябваше да направи. — Другото, което искам да отбележа изрично, е, че на масата не ти е позволено да говориш със Себастиан, освен в случаите, когато имаш да му поръчаш нещо или да зададеш необходим въпрос, а тогава можеш да се обръщаш към него само с „вие“, разбра ли? А ако говориш за него ще използваш трето лице единствено число — „той“. Тинете ще наричаш „госпожице Тинете“. Към мен ще се обръщаш така, както всички останали в къщата. А как ще наричаш Клара, това ще определи самата тя.

— Разбира се, ще ми казваш Клара — усмихна се по-голямото момиче.

Но госпожица Ротенмайер още не беше свършила. Последва дълга реч за правилата при ставане и лягане, за влизането и излизането, за спазването на реда, затварянето на вратите и така нататък. Очите на Хайди отдавна се затваряха, защото беше станала в пет часа сутринта и цял ден беше пътувала. Малката се стараяше да слуша и да запомня, но по някое време облегна глава на креслото си и

заспа. Когато госпожица Ротенмайер най-последно приключи с наставленията си, тя се обърна към момиченцето и рече:

— Надявам се, че ще запомниш думите ми, Аделхайд! Разбра ли ме добре?

— Хайди отдавна спи — обади се развеселено Клара. Никога досега вечерята не беше ѝ се струвала толкова забавна.

— Това е нечувано! Как можах да допусна в къщата ни такова дете! — ядоса се още повече госпожица Ротенмайер и така яростно раздрънка звънеца, че Тинете и Себастиан се втурнаха едновременно в трапезарията.

Но въпреки целия този шум Хайди продължаваше дълбоко да спи. Бяха потребни много усилия, докато я събудят, за да я отведат до стаята ѝ; първо трябваше да минат през кабинета, после през спалнята на Клара, след това през тази на госпожица Ротенмайер, докато най-последно влязат в ъгловата стаичка, определена за Хайди.

СЕДМА ГЛАВА

ГОСПОЖИЦА РОТЕНМАЙЕР ПРЕЖИВЯВА НЕСПОКОЕН ДЕН

Когато се събуди, Хайди разтърка очи, огледа се, но изобщо не можа да проумее къде се намира. Лежеше в бяло, високо легло, разположено в обширна спалня. Пред прозорците висяха дълги бели завеси. Имаше две кресла с пъстра дамаска на цветя. До стената бе поставен диван с кръгла маса пред него, а в ъгъла стоеше масичка за миене с кана, леген и много предмети, които Хайди не беше виждала никога преди това. Изведнъж се сети, че е във Франкфурт, спомни си вчерашния ден, а накрая и наставленията на дамата, доколкото беше успяла да ги чуе. Хайди скочи от леглото и побърза да се приготви. После отиде до единия прозорец, след това и до другия: трябваше да види небето и земята навън, защото се чувстваше като в кафез зад големите завеси. Но не знаеше как да ги дръпне, затова се мушна зад тях, за да стигне до прозореца. Само че той беше много високо и главата на детето едва стигаше до перваза. Все пак Хайди успя да погледне навън, но не видя това, което очакваше. Тя отново изтича от единия прозорец към другия, после се върна, но виждаше все едно и също: стени с прозорци, пак стени и пак прозорци. Хайди се уплаши. Още беше много рано, но тя беше свикнала да става рано, когато живееше в планината, и веднага след събуждането си да излиза на прага и да види какво е времето, дали небето е синьо, дали слънцето вече се е показало зад върха, дали елите шумят и малките цветя вече са отворили очи. Както птичка, която за първи път се е събудила в красивия си кафез, се стрелка насам-натам, за да търси пролука между пръчките, Хайди продължи да тича от единия прозорец към другия и да се опитва да ги отвори. Защото тогава сигурно щеше да види и нещо друго, освен стени и прозорци. Някъде долу трябваше да е земята, зелената трева и последният, топящ се сняг. Хайди копнееше да види поне малко зеленина. Ала прозорците си оставаха здраво затворени,

колкото и детето да въртеше и дърпаше ръчките. Дори опитваше да пъхне пръстчетата под дървените рамки, за да ги издърпа. Не, те прилепваха плътно към външната рамка и не искаха да се открехнат. Мина много време, преди Хайди да разбере, че усилията ѝ не водят до нищо. Най-после тя се отказа от плана си и се запита какво ли ще стане, ако излезе навън и обиколи къщата, докато открие зелена трева; защото помнеше, че снощи бяха вървели само по каменни павеа, докато влязат в къщата.

На вратата на стаята ѝ се почука, Тинете надникна вътре и кратко заяви:

— Закуската е готова!

Хайди не разбра, че това е покана; на присмехулното лице беше изписано по-скоро предупреждение да се пази от прекалено интимничене, отколкото любезност, и тъй като Хайди схвана от ясно по-ясно какво изразяваше лицето на прислужницата, тя направи точно това, което мислеше, че се очаква от нея. Измъкна под масата ниското столче, сложи го в един ъгъл, седна и тихо зачака какво още ще се случи. След известно време се чу силен шум от стъпки.

Идваше госпожица Ротенмайер, която отново беше много ядосана и още от вратата извика към Хайди:

— Какво става с теб, Аделхайд? Не разбираш ли какво значи закуска? Веднага излизай от стаята!

Хайди разбра и послушно тръгна след госпожицата. Клара отдавна седеше на мястото си в трапезарията и поздрави весело новата си приятелка, а лицето ѝ изглеждаше много по-радостно от обикновено, защото предвиждаше, че днес ще се случат още интересни неща. Закуската мина без произшествия; Хайди изяде тихо и прилично хлебчето си с масло. Когато се нахраниха, Клара отново бе откарана в учебната стая, а госпожица Ротенмайер нареди на Хайди да я последва и да остане с нея, докато дойде господин кандидатът и започнат уроците.

Когато двете деца останаха сами, първото, което каза Хайди, беше:

— Как мога да погледна навън и да видя земята?

— Ще отвориш някой прозорец и ще погледнеш — отговори развеселено Клара.

— Прозорците не се отварят — възрази тъжно Хайди.

— Напротив, напротив — увери я Клара, — само че ти не знаеш как, аз също не мога да ти помогна, но когато видиш Себастиан, помоли го да ти отвори прозореца.

За Хайди беше голямо облекчение да научи, че прозорците все пак се отварят и може да се гледа навън. Защото момиченцето още беше потиснато от съзнанието, че е пленница в тази голяма къща.

Клара започна да я разпитва как е живяла досега и Хайди с радост заразказва за алпийското пасище и за козите, за лятото в планината и за всичко, което ѝ беше толкова мило на сърцето.

През това време учителят беше дошъл, но госпожица Ротенмайер не го въведе както обикновено в кабинета, защото първо трябваше да си излее душата и за тази цел го покани в трапезарията, където седна пред него и описа с голямо вълнение притесненото си положение.

Ето какво беше станало: преди известно време госпожицата беше писала на господин Зеземан в Париж, че дъщеря му отдавна имала желание да ѝ вземат другарка в игрите, а и самата тя вярвала, че присъствието на друго дете ще бъде стимул за Клара да се учи по-добре, а през останалото време ще я развлича. Всъщност желанието на госпожица Ротенмайер беше в къщата да влезе дете, което да я отмени в измислянето на забавления за болната Клара, защото домакинските задължения бяха твърде уморителни. Господин Зеземан беше отговорил, че с удоволствие ще изпълни желанието на дъщеря си, но само при условие, че една такава другарка в игрите ще живее при същите условия като Клара — защото той не можел да търпи лошо отношение към деца в собствената си къща.

— Всъщност, тази последна забележка беше съвсем излишна — обясни натъртено госпожица Ротенмайер, — защото никой в нашия дом не би си позволил да измъчва невинни деца!

После обаче започна да обяснява каква ужасна грешка е допуснала с поканеното дете и приведе примери за пълното незнание, в което малката е живяла досега. Не само уроците трябвало да започнат от азбуката, но и тя самата трябвало да я обучи в основните принципи на човешкото възпитание. От това пагубно положение имало само един изход: господин учителят трябвало да заяви, че две толкова различни деца не могат да бъдат обучавани едновременно, че присъствието на една начинаеща ученичка щяло да бъде много вредно за напредналата в уроците Клара; така господин Зеземан щял да има

основателна причина да откаже да приеме детето и щял да се съгласи да го изпратят обратно там, откъдето е дошло; за съжаление тя не можела да предприеме нищо без съгласието на господаря, след като вече го била осведомила, че детето ще дойде.

Обаче учителят беше предпазлив човек и никога не прибързваше в оценките си. Той утеши многословно госпожица Ротенмайер и изказа мнение, че ако малкото момиче е изостанало във възпитанието си, той ще положи големи усилия да го обучи по всички важни предмети и така нещата ще влязат отново в нормалното си русло. Когато разбра, че учителят няма да я подкрепи, а ще се заеме с обучението на детето, госпожица Ротенмайер го покани да започне най-сетне уроците, пропусна го да влезе в кабинета и бързо затвори вратата зад гърба му, защото изпитваше истински ужас от преподаването на азбуката. После започна да се разхожда неспокойно из голямата стая, защото трябваше да помисли с какво име е редно прислужниците да наричат малката Аделхайд. Вярно, господин Зеземан беше писал, че трябва да се отнасят към нея така, както към Клара, но това важеше преди всичко за персонала, каза си госпожица Ротенмайер. За съжаление обаче не можа да помисли на спокойствие, защото откъм учебната стая се чу страшен шум на падащи предмети, а след него вик за помощ към Себастиан. Ужасената икономка се втурна вътре и завари пода осеян с всевъзможни учебни помагала, книги и тетрадки. От падналата мастилница изтичаше малко поточе и бавно си проправяше път към вратата. Хайди беше изчезнала.

— Божичко, какво е това? — проплака госпожица Ротенмайер и закърши ръце. — Покривката, книгите, кошничката с ръкоделие, всичко е оцапано с мастило! Такова нещо никога не се е случвало в нашата къща! Това момиче носи нещастие, това е повече от ясно!

Господин учителят стоеше като ударен от гръм и се вираше уплашено в причинените опустошения. Клара обаче следеше с весело лице необичайните събития:

— Да, Хайди го направи, но не беше нарочно. Не бива да я наказвате, тя просто бързаше да излезе и дръпна покривката, затова всичко падна на пода. По улицата тъкмо минаваха няколко коли, една след друга и тя скочи да ги види. Сигурно никога не е виждала карета.

— Не ви ли казах, господин кандидат? Това същество не знае що е приличие! Няма представа какво означава да си в час, че е длъжно да

седи мирно и да слуша. Не разбирам обаче къде е изчезнала малката нещастница? Ами ако е избягала? Какво ще каже господин Зеземан...

Госпожица Ротенмайер изскочи от стаята и се втурна надолу по стълбата. Пред отворената входна врата беше застанала Хайди и смаяно оглеждаше широката улица.

— Какво има, за бога? Какво ти стана изведнъж? Как можа да избягаш така? — нападна я гневно икономката.

— Чух шума на елите, но не знам къде растат и вече не ги чувам — отговори Хайди и погледна разочаровано към дъното на улицата, където заглъхваше трополенето на колите. То беше прозвучало в ушите ѝ като воя на алпийския фьон в клоните на старите дървета зад къщата на дядото и тя зарадвано беше хукнала след милия на сърцето ѝ шум.

— Ели? Тук да не сме в гората? Що за глупаво хрумване? Качи се веднага горе и виж каква беля си направила! — С тези думи госпожица Ротенмайер тръгна нагоре по стълбата.

Хайди я последва и застана учудено пред ужасната бъркотия, защото изобщо не беше забелязала, че е повлякла след себе си покривката, толкова беше унесена в радостта си и в желанието да види по-скоро зелените ели.

— Повече да не се повтаря такова нещо — заговори строго госпожица Ротенмайер и посочи към пода. — По време на урок трябва да седиш мирно на мястото си и да внимаваш. Ако сама не се справиш, ще те вържа за стола ти. Разбираш ли ме?

— Да — отговори Хайди. — Ще седя тихо и няма да мърдам от мястото си.

Тя наистина беше разбрала, че е длъжна да седи мирно по време на уроците.

Сега трябваше да повикат Себастиан и Тинете, за да подредят и да изчистят. Господин кандидатът се оттегли, защото бе решено днес да няма повече уроци. За първи път от много дни насам не му беше останало време да се прозява.

Следобед Клара трябваше да си почива, а Хайди можеше сама да избира заниманията си, както ѝ беше обяснила госпожица Ротенмайер още сутринта. Когато след обяда Клара се сви в креслото си, за да поспи, госпожица Ротенмайер се оттегли в стаята си, Хайди разбра, че е дошло времето да избере сама с какво да се занимава. Това отговаряше на желанието ѝ, но някой трябваше да ѝ помогне, затова

застана напред коридора пред трапезарията, за да не пропусне човека, който можеше да ѝ окаже желаната помощ. И наистина, след малко по стълбата се качи Себастиан с голямата табла за чай в ръце, защото трябваше да изнесе среброто от кухнята и да го подреди в бюфета на трапезарията. Когато стигна до последното стъпало, Хайди застана пред него и каза високо и ясно:

— Вие или той!

Себастиан отвори широко кръглите си очи и попита доста рязко:

— Какво означава това, мамзел?

— Искан само да попитам нещо, но със сигурност не е лошо като тази сутрин — обясни плахо Хайди, защото забеляза, че Себастиан изглежда сърдит и причината за това сигурно бе мастилото по пода.

— Така, но защо първо трябваше да кажете „Вие или той“, това искам да узная — попита със същия рязък тон Себастиан.

— Ами защото така трябва да ви казвам — обясни уверено Хайди. — Госпожица Ротенмайер ми нареди.

Сега вече Себастиан избухна в луд смях и Хайди го изгледа учудено, защото не виждаше какво толкова весело има в думите ѝ. Мъжът обаче бе разбрал какво е заповядала госпожица Ротенмайер и сега продължи развеселено:

— Много добре, нека мамзел продължи.

— Аз не се казвам мамзел — разсърди се от своя страна момиченцето. — Името ми е Хайди.

— Точно така, но същата дама заповяда да ви наричам мамзел — обясни Себастиан.

— Така ли? Е, тогава ме наричайте мамзел — отвърна примирено детето, защото беше разбрало, че всичко трябва да става по волята на госпожицата. — Ето че вече имам три имена — прибави с въздишка то.

— Какво искаше да попита малката мамзел? — обади се Себастиан от трапезарията, където вече нареждаше сребърните съдове в бюфета.

— Как се отваря прозорецът?

— Ето така — отговори кратко прислужникът и отвори едното крило.

Хайди се втурна към прозореца, но беше твърде малка, за да може да види нещо. Главата ѝ стигаше едва до перваза.

— Ето, нека мамзел се качи на столчето и погледне какво има навън — рече Себастиан и я вдигна на високото дървено столче, което беше донесъл.

Зарадвана, Хайди се наведе навън и най-после можа да хвърли поглед към така желаната зеленина. Ала само след миг се дръпна назад и по лицето ѝ се изписа огромно разочарование.

— Ама тук се вижда само каменна улица, нищо друго — рече тъжно детето. — Ако прекося къщата, какво ще видя от другата страна, Себастиан?

— Пак същото — отговори прислужникът.

— Къде трябва да се отиде, за да се погледне много, много надалече и да се види цялата долина?

— Трябва да се изкачиш на някоя висока кула, най-добре църковна, например като онази със златното кълбо отгоре. Тогава ще погледнеш отвисоко и ще видиш всичко, каквото искаш.

Хайди веднага слезе от столчето, хукна към вратата, изтича надолу по стълбата и излезе на улицата.

Само че работата не стана така, както си я беше представяла. Когато бе видяла кулата от прозореца, ѝ се беше сторило, че е достатъчно само да претича през улицата и ще се озове пред нея. Сега обаче измина цялата улица и не само че не стигна до кулата, ами и престана изобщо да я вижда. Затова зави по друга улица, после по втора и по трета, но все още не намираше търсената кула. Покрай нея минаваха много хора, но всички толкова бързаха, че нямаха време да ѝ обяснят по кой път да тръгне. По едно време детето видя на един ъгъл момче, което носеше на гърба си малка латерна, а в ръце държеше някакво необикновено животно. Хайди се затича към него и попита:

— Къде е кулата със златното кълбо отгоре?

— Не знам — беше отговорът.

— А кого мога да попитам как да я намеря? — продължи да пита Хайди.

— Не знам.

— Знаеш ли някоя друга църква с висока кула?

— Ама разбира се, че знам.

— Тогава ела и ми я покажи!

— Ти първо кажи какво ще ми дадеш за помощта. — Момчето протегна ръка.

Хайди бръкна в джоба си и извади една картинка, на която беше изрисуван прекрасен венец от червени рози. Беше ѝ мъчно да се раздели с нея, Клара ѝ я беше подарила едва тази сутрин, но пък нима не си заслужаваше да я даде, след като щеше да види цялата зелена долина?

— Ще ти дам това — отговори решително тя и му показа картинката. — Искаш ли я?

Момчето отдръпна ръката си и поклати глава.

— Какво искаш тогава? — попита Хайди и зарадвано прибра картинката в джоба си.

— Пари.

— Нямам пари, но Клара има и непременно ще ми даде. Колко искаш?

— Двайсет пфенига.

— Да вървим!

Двамата тръгнаха по една дълга улица и Хайди започна да разпитва придружителя си какво носи на гърба. Момчето ѝ обясни, че под кърпата има красива латерна и щом почне да върти ръчката, се чува чудесна музика. Изведнъж двамата се озоваха пред една стара църква с висока кула, момчето спря и рече:

— Пристигнахме!

— Но как ще вляза? — попита Хайди, като видя затворените врати.

— Не знам — беше отговорът.

— Мислиш ли, че бих могла да позвъня, както у Клара звънят на Себастиан?

Хайди вече бе открила звънчето на стената и го разлюля с всичка сила.

— Аз ще се кача горе, но ти трябва да ме чакаш тук, защото няма да намеря обратния път.

— Какво ще ми дадеш, ако те почакам?

— Какво още трябва да ти дам?

— Двайсет пфенига.

Старата ключалка щракна и вратата се отвори със скърцане. Един възрастен мъж подаде глава навън и изгледа първо учудено,

после доста разгневено двете деца.

— Как си позволявате да ми звъните? — скара се сърдито той. — Не можете ли да прочетете какво пише над звънеца: „За тези, които искат да се изкачат на кулата“?

Момчето посочи с пръст Хайди.

Хайди отговори спокойно:

— Аз точно това исках — да се кача на кулата.

— Какво ще правиш горе? — попита пазачът. — Кой те праща?

— Никой — отвърна Хайди. — Просто искам да се кача и да погледна надолу.

— Я си вървете вкъщи и престанете да си правите шеги с един стар човек, защото ще си изпатите много лошо! — ядоса се още повече пазачът, обърна се и понечи да затвори вратата.

Обаче Хайди го улови за полата на сюртука и произнесе умолително:

— Само един път!

Мъжът се обърна и като видя жалния поглед на детето, омекна; улови малката за ръка и рече много по-сърдечно:

— Щом толкова държиш да се качиш, ела с мен!

Момчето седна на каменните стъпала пред вратата и поклати глава, за да им покаже, че няма желание да ги придружи.

Уловена за ръката на пазача, Хайди започна да се изкачва по витата стълба, която непрекъснато се стесняваше. Накрая им остана една съвсем тясна стълбичка и ето че най-после бяха горе. Пазачът вдигна Хайди на ръце и я обърна към отворения прозорец.

— Ето, сега можеш да погледнеш надолу — каза той.

Хайди видя пред себе си огромно море от покриви, кули и комини. Много скоро тя отдръпна глава от прозореца и проговори покрусено:

— Не това исках да видя...

— Ето ти на! Какво разбира едно дете от красиви гледки? Хайде, да тръгваме обратно и друг път не идвай тук!

Старецът я пусна на пода и тръгна напред по витата стълба. Там, където тя се разширяваше, отляво имаше врата, през която се влизаше в стаичката на пазача, а до нея се виждаше празно помещение със скосен таван. В един ъгъл беше поставена голяма кошница, а пред нея се беше настанила дебела сива котка и съскаше заплашително, защото

в кошницата бяха децата ѝ и тя предупреждаваше минаващите да не се месят в семейните ѝ дела. Хайди спря като закована и изгледа с почуда животното. Никога не беше виждала толкова голяма котка. В старата кула се въдеха много мишки и котката всеки ден улавяше без усилия поне по половин дузина.

Пазачът забеляза възхитеното лице на детето и рече:

— Ела, тя няма да ти стори нищо лошо, щом съм с теб. Искаш ли да видиш малките?

Хайди пристъпи към кошницата и остана възхитена.

— О, какви хубави животинки! Какви прекрасни котенца! — развика се момиченцето и заподскача около кошницата, зарадвано от смешните муцунки на седемте малки котенца, които лудуваха в тясната кошница, бореха се, хапеха се и непрекъснато падаха.

— Искаш ли едно? — попита пазачът, който гледеше доволен веселото подскачане на детето.

— Само за мен? Завинаги? — попита напрегнато Хайди, не можейки да повярва в това голямо щастие.

— Да, разбира се, мога да ти дам и повече, а ако имаш място, можеш да вземеш и всичките — отговори мъжът, който отдавна искаше да се отърве от малките котета, но сърце не му даваше да ги удави.

Хайди не беше на себе си от радост. В голямата къща имаше достатъчно място за цяла дузина котета, а как ли щеше да се чуди и да се радва Клара, щом видеше тези мили муцунки?

— Но как ще ги взема всичките? — попита тя и се опита да хване едно с ръка, но голямата котка скочи на рамото ѝ и изфуча така сърдито, че детето уплашено се отдръпна.

— Аз ще ти ги донеса, само кажи къде — каза пазачът и помилва голямата котка, за да я успокои, защото тя беше живяла много години в кулата с него и двамата бяха станали приятели.

— При господин Зеземан в голямата къща, където на входната врата има златна кучешка глава с дебела халка в муцуната — обясни Хайди.

Пазачът нямаше нужда от толкова дълго обяснение, защото много отдавна работеше и живееше в тази кула и познаваше всяка къща в града. Освен това двамата със Себастиан бяха стари познати.

— Знам, знам — усмихна се той. — Но на кого да предам котенцата? За кого да попитам? Ти нали не си от семейството на господин Зеземан?

— Не, обаче Клара много ще се зарадва на котенцата!

Пазачът се обърна, за да продължи надолу по стълбата, но Хайди не можеше да се откъсне от забавната игра с котенцата.

— Да можех да взема поне едно! Или две! Едно за мен и едно за Клара, може ли?

— Почакай малко — рече пазачът, взе старата котка на ръце, отнесе я в стаята си и я сложи пред паничката с храна. После бързо затвори вратата и извика на момиченцето: — Готово, вземи две!

Очите на Хайди заблестяха от удоволствие. Тя избра едно бяло коте и едно на жълти и бели ивици и ги пъхна в джобовете на дрехата си. Сега вече можеше да продължи пътя си по стълбата.

Момчето все още седеше на каменните стъпала пред църквата и когато вратата се затвори зад Хайди, се изправи и я погледна, без да проговори.

— По кой път трябва да тръгнем, за да стигнем до къщата на господин Зеземан?

— Не знам — беше отговорът.

Хайди веднага започна да описва къщата, разказа му как изглеждат вратата и прозорците, но момчето продължи да клати глава и да твърди, че нищо такова не е виждало.

— Знаеш ли какво — каза накрая Хайди, — от единия прозорец се вижда голяма, голяма сива къща и покривът ѝ върви така... — И Хайди описа с показалеца си големи зъбери.

Сега вече момчето подскочи зарадвано, защото се сети за коя къща става дума. То хукна бързо напред, Хайди затича след него и много скоро двамата стигнаха пред масивната входна врата с голямата кучешка глава.

Хайди дръпна халката на камбанката, Себастиан отвори вратата и щом я видя, извика сърдито:

— Бързо! Бързо!

Хайди веднага се мушна вътре и прислужникът затръшна вратата под носа на момчето; всъщност, той изобщо не го беше забелязал.

— Бързо, мамзел, бързо! — продължи настойчиво Себастиан. — Вървете веднага в трапезарията, защото всички отдавна са седнали на масата. Госпожица Ротенмайер се е надула като заредено оръдие. Как можяхте да избягате така, мамзел?

Когато Хайди влезе в трапезарията, госпожица Ротенмайер дори не вдигна очи. Клара не каза нищо и в стаята надвисна злокобна тишина. Себастиан намести креслото на Хайди и когато момиченцето се настани на мястото си, госпожицата заговори със строго лице и тържествен тон:

— Аделхайд, после ще си поговоря пак с теб, но сега трябва да ти кажа едно: ти се държа много невъзпитано и заслужаваш наказание. Как си позволяваш да напускаш къщата, без да кажеш къде отиваш, без изобщо да споменеш пред някого, че излизаш? И къде се скиташ до късна вечер? Държанието ти е във висша степен неприлично!

— Мяу! — прозвуча вместо отговор.

Сега вече гневът на дамата избухна с пълна сила:

— Какви са тези звуци, Аделхайд! — извика възмутено тя. — Как смееш да си правиш такива шеги с мен след всичко, което извърши днес? Дръж се прилично, чуваш ли!

— Аз не съм... — започна Хайди и в този миг мяукането се повтори:

— Мяу! Мяу!

Себастиан шумно тръсна таблата на масата и изскочи навън.

— Достатъчно! — поиска да извика госпожица Ротенмайер, но гласът ѝ пресекуваше от възбуда. — Стани и напусни стаята.

Уплашена, Хайди скочи от стола си и отново се опита да обясни:

— Но аз не съм...

— Мяу! Мяу! Мяу!

— О, Хайди — намеси се сега и Клара, — не разбираш ли, че ядосваш госпожица Ротенмайер, защо продължаваш да мяукаш?

— Не съм аз! Котенцата мяукат — обясни най-после Хайди.

— Как? Какво? Котки? Малки котенца? — изпищя госпожица Ротенмайер. — Себастиан! Тинете! Намерете ужасните гадинки и ги махнете отгук! — С тези думи дамата се втурна като обезумяла в учебната стая, затръшна след себе си вратата и за по-сигурно пусна резето, защото за госпожица Ротенмайер нямаше нищо по-ужасно от малки котенца.

Себастиан стоеше пред вратата на трапезарията, но влезе едва когато се насмя до насита. Докато обслужваше Хайди, той бе видял една котешка главица да наднича от джоба ѝ и беше предвидил представлението, което изнесе госпожица Ротенмайер. Напуши го такъв смях, че отново остави таблата на масата и избяга от стаята. Когато най-после се овладя, той се върна в трапезарията, а през това време виковете за помощ на ужасената икономка вече бяха заглъхнали. В трапезарията цареше тишина; котенцата се бяха сгушили в скута на Клара, Хайди беше коленичила на пода пред креслото ѝ и двете нежно милваха гладката им козина.

— Себастиан — обърна се с усмивка Клара към влезлия прислужник, — имаме нужда от вашата помощ. Намерете подходящо място за котенцата, за да не ги вижда госпожица Ротенмайер. Тя се бои от тях и не ги иска вкъщи. Ние с Хайди обаче сме решени да задържим тези мили животинки и ти ще ни ги носиш винаги, когато сме сами. Къде би могъл да ги скриеш?

— Ще се оправя, госпожице Клара, не се тревожете — отвърна с готовност Себастиан. — Ще им направя удобна постеля в най-голямата кошница и ще я скрия някъде, където плашливата дама няма да я намери. Разчитайте на мен! — Себастиан веднага се зае да изпълни поръчението, без да престава да се смее.

„Шегата тепърва започва!“ — мислеше си той. Защото Себастиан винаги се радваше, когато госпожица Ротенмайер започнеше да се вълнува.

След доста време, едва когато дойде часът за лягане, госпожица Ротенмайер откряна вратата на учебната стая и попита през тесния процеп:

— Отстранени ли са отвратителните котки?

— Да, разбира се! — извика в отговор Себастиан, който усърдно шеташе в трапезарията, очаквайки този въпрос. После грабна котенцата от скута на Клара и изчезна в тъмния коридор.

Поучителната проповед, която госпожица Ротенмайер беше подготвила за Хайди, бе отложена за следващия ден, защото дамата се чувстваше твърде изтощена след всички преживени вълнения. Без да иска, Хайди я беше разгневила до крайност, после пък я бе уплашила до смърт. Госпожицата не каза нито дума и се оттегли в стаята си.

Клара и Хайди я последваха в чудесно настроение. Котенцата им бяха на сигурно място.

ОСМА ГЛАВА

В ДОМА ЗЕЗЕМАН ВСИЧКО СЕ ОБЪРКВА

Когато на следващата сутрин Себастиан отвори вратата пред господин кандидата и го поведе към учебната стая, някой отново дръпна халката на камбанката и то с такава сила, че прислужникът се втурна с най-голяма бързина надолу по стълбата. „Така звъни само господин Зеземан, сигурно пристига, без да предупреди!“ — рече си той. Отвори вратата — на прага стоеше окъсано момче с латерна на гърба.

— Какви са тези работи? — ядоса се Себастиан. — Ще те науча аз тебе! Как смееш да звъниш по чуждите врати! Какво търсиш тук?

— Трябва да отида при Клара — отговори невъзмутимо момчето.

— Махай се веднага! Не можеш ли поне да кажеш „госпожица Клара“, както правим ние? Откъде знаеш, че тук живее госпожица Клара?

— Вчера ѝ показах пътя за двайсет пфенига, после я доведох дотук, значи още двайсет пфенига.

— Сега вече ме излъга! Госпожица Клара не излиза никога, защото не може да ходи. Изчезвай оттук, преди да съм те изритал!

Само че момчето не се остави да го сплашат. То не се помръдна от мястото си и отговори кратко:

— Нали я видях на улицата. Мога и да ви я опиша: тя е с къса, къдрава коса, съвсем черна, очите ѝ също са черни и не говори като нас.

„Така значи!“ — каза си Себастиан и едва удържа усмивката си. — „Малката мамзел пак е забъркала някаква каша.“ Той дръпна момчето в антрето и пошепна:

— Добре, добре, влез тук и чакай до вратата, докато дойда. После може да те пусна вътре да изсвириш нещо, защото госпожицата много обича музиката.

Той почука на вратата на кабинета и бе поканен да влезе.

— Дошло е едно момче и много държи да говори лично с госпожица Клара — съобщи тържествено Себастиан.

Клара се зарадва много на това необичайно събитие.

— Кажете му веднага да се качи — поръча тя. — Нали нямате нищо против, господин кандидат? Щом момчето иска да говори лично с мен...

Малкият уличен музикант не чака да го поканят два пъти. Веднага щом влезе, завъртя ръчката на латерната си. За да избегне досадните уроци, госпожица Ротенмайер си бе намерила работа в трапезарията и изведнъж наостри уши. От улицата ли идваше тази музика? Не, латерната свиреше много по-близо! Но как беше попаднала латерна в учебната стая? И все пак... Наистина! Тя се втурна към кабинета и отвори вратата с трясък.

Невероятно! Насред стаята беше застанало някакво окъсано момче и усърдно въртеше ръчката на латерната си. Господин кандидатът отваряше и затваряше уста, но гласът му не се чуваше. Клара и Хайди слушаха унесено музиката и лицата им светеха радостно.

— Престани! Веднага престани! — изкрещя с пълен глас госпожица Ротенмайер.

И нейният вик заглъхна в музиката. Тя се втурна към момчето — но пред краката ѝ се изпречи нещо, някакво ужасно черно животно запълзя напред... Костенурка! Този път госпожица Ротенмайер направи огромен скок във въздуха — нещо, което не беше правила от детските си години — и изпищя с все сила:

— Себастиан! Себастиан!

Момчето спря да върти ръчката, защото най-накрая гласът на госпожицата беше заглушил музиката.

Себастиан стоеше зад полуотворената врата на трапезарията и се превиваше от смях, тъй като не беше пропуснал нито една подробност от елегантния скок на възпитателката. Все пак той успя да се овладее и влезе.

Останала без сили, госпожица Ротенмайер се отпусна на един стол.

— Махнете ги оттук, животното и момчето! Веднага ги махнете, Себастиан, чувате ли! — посрещна го с нов вик тя.

Себастиан се подчини с готовност, издърпа навън момчето, което беше уловило костенурката си, мушна нещо в шепата му и рече:

— Четиридесет пфенига от госпожица Клара и още четиридесет за свиренето. Добре се справи. — После го избута навън и затвори вратата.

В учебната стая отново се възцари тишина. Уроците продължиха, този път в присъствието на госпожица Ротенмайер, която седеше като закована на стола си, за да предотврати още някоя беля. Дамата смяташе да разследва случката след уроците и да накаже виновника така, че дълго да я помни.

Скоро обаче на вратата отново се почука. Влезе Себастиан с новината, че някой е донесъл голяма кошница със заръката да бъде веднага предадена на госпожица Клара.

Прислужникът внесе в стаята покритата кошница и побърза да се оттегли.

— Смятам, че първо трябва да свършим с уроците, а след това да видим какво има вътре — отбеляза строго госпожица Ротенмайер.

Клара нямаше представа какво може да съдържа кошницата и час по час хвърляше изпълнени с копнеж погледи към ъгъла, където я бяха оставили. Накрая вече не издържа, престана да скланя съществителните и се обърна към учителя си:

— Господин кандидат, не бих ли могла само да надникна вътре, за да видя какво има? Обещавам ви, че после веднага ще продължим.

— От една страна, бих могъл да ви разреша, от друга обаче, не — отговори учителят. — В полза на първото говори фактът, че в момента цялото ви внимание е насочено към този предмет... — За съжаление господин кандидатът не можа да завърши речта си.

Капакът на кошницата не беше закрепен здраво и изведнъж от него изскочиха две котенца. Веднага след тях се появиха още няколко и се разтичаха из стаята с невероятна бързина. Никой не можа да разбере колко бяха всъщност. Те скачаха по ботушите на учителя, вкопчваха се в панталоните му, катереха се по роклята на госпожица Ротенмайер, търкаха се в краката ѝ, скачаха по креслото на Клара, драскаха, гонеха се, мяукаха. В стаята настана ужасна бъркотия. Клара викаше, изпълнена с възхищение:

— О, какви хубави котенца! Как само подскачат! Виж там, Хайди, виж ги какво правят!

Господин кандидатът остана на мястото си и от време на време вдигаше ту единия, ту другия си крак, за да се предпази от остриите като трънчета нокти.

Отначало госпожица Ротенмайер се вцепени от ужас, но после се разпищя с всичка сила:

— Тинете! Тинете! Себастиан! Себастиан! — Ала не посмя да помръдне, защото се боеше, че тогава цялата орда отвратителни котки ще се нахвърли едновременно върху нея.

Най-после Тинете и Себастиан се отзоваха на виковете за помощ и нахлуха в стаята. Изловиха набързо разлудувалите се животинки, напъхаха ги в кошницата и Себастиан побърза да ги отнесе на тавана, където беше пригответил постеля за първите две котенца.

Така че и днес уроците минаха без прозевки.

Късно вечерта, когато госпожица Ротенмайер се почувства поне отчасти възстановена от сутрешните вълнения, тя повика Себастиан и Тинете в учебната стая, за да проведе подробно разследване на осъдителните събития. Така излезе наяве фактът, че при вчерашното си бягство Хайди е подготвила и предизвикала цялата днешна неразбория. Госпожица Ротенмайер седеше на мястото си пребледняла от възмущение и не можеше да намери думи, за да изрази чувствата си. Махна с ръка на Себастиан и Тинете да излязат и се обърна към Хайди, която стоеше до стола на Клара и все още не можеше да проумее в какво я обвиняват.

— Аделхайд — започна дамата с най-строгия си тон, — знам само едно наказание, което да те засегне болезнено; ти си варварка, но ще видим дали няма да се опитомиш поне малко, като те отведа в тъмното мазе при плъховете и гущерите. Смея да се надявам, че тогава вече няма да измисляш такива ужасни неща.

Хайди изслуша присъдата без да гъкне, но и без да се стресне, защото не знаеше какво означава да те затворят в тъмното мазе; така нареченото мазе в хижата на дядо й беше чисто и гостоприемно помещение, където оставяха прясното мляко и правеха сиренето. А и никога досега не беше виждала плъхове и гущери.

За разлика от нея Клара беше готова да избухне в плач.

— Не, не, госпожице Ротенмайер, трябва да почакаме, докато се върне татко! Той и без това ни писа, че скоро ще си дойде. Тогава ще му разкажа всичко и той ще каже какво трябва да се прави с Хайди.

Госпожица Ротенмайер не посмя да се опълчи срещу този най-висш съдия, особено като се имаше предвид, че наистина очакваха скоро завръщането на господин Зеземан.

— Добре, Клара, съгласна съм, само че аз също ще си поговоря с господин Зеземан. — С тези думи госпожицата излезе от стаята.

Минаха няколко дни без произшествия, но госпожица Ротенмайер така и не можа да се успокои. Всеки час и всяка минута разочарованието ѝ от доведеното от самата нея дете се засилваше. Струваше ѝ се, че откакто то беше дошло в къщата им, всичко беше излязло от релси и не искаше да тръгне отново както преди. Клара обаче беше много весела и никога не скучаеше, защото по време на уроците Хайди правеше едно от друго по-забавни неща. Непрекъснато объркваше буквите и не можеше да запомни нито една; тъкмо когато господин учителят започнеше да обяснява разгорещено, да описва формата им и за да ги представи по-нагледно, да ги сравнява с рогче или муцунка, момиченцето се провикваше зарадвано:

— Също като козичката на дядо! — Или: — А това е орелът!

В късните следобедни часове Хайди сядаше при Клара и ѝ разказваше за Алпите и живота си при дядото, толкова дълго и толкова подробно, докато копнежът ѝ по дома ставаше нетърпим и тя се провикваше:

— Сега вече със сигурност трябва да си отида при дядо! Тръгвам още утре!

Все пак Клара успяваше да я усмирява и търпеливо ѝ повтаряше, че трябва да остане поне докато се върне баща ѝ, тогава щели да видят какво да правят по-нататък. И ако Хайди се примиряваше и отново ставаше весела, то беше само защото имаше на какво да се надява и защото тайно се радваше, че с всеки ден, прекаран в къщата на господин Зеземан, купчинката хлебчета за бабата се увеличава с още две. Всеки обед и вечер до чинията ѝ биваше оставяно хубаво, меко хлебче и тя го вземаше и го прибираще в джоба си, защото нима можеше да го изяде, след като бабата никога не беше хапвала толкова сладко нещо, а пък зъбите ѝ вече отдавна не можеха да дъвчат твърдия черен хляб?

След обяда Хайди стоеше по няколко часа сама в стаята си и не смееше да мръдне, защото вече беше проумяла, че във Франкфурт е забранено да се тича навън, както беше правила, докато беше при дядо

си. Не ѝ беше позволено и да си поговори със Себастиан, който шеташе в трапезарията, защото госпожица Ротенмайер изрично беше забранила, а да се обърне към Тинете изобщо не ѝ идваше на ум. Хайди се стараеше да не се мярка много-много пред очите на прислужницата, защото тя се отнасяше към нея с неприкрита насмешка и все намираще за какво да я упрекне. Момиченцето разбираше много добре, че му се подиграват и никога не я заговаряше. Предпочиташе да си седи само в стаичката и да си представя как планината отново се е раззеленила, как жълтите цветчета блестят на слънцето, как вечер снегът и планините пламват, и копнежът ѝ ставаше все по-неудържим. Нали и леля Дете ѝ беше казала, че може да се върне, когато си поиска! И стана така, че един ден Хайди не можа да издържи, уви набързо хлебчетата в големия си червен шал, нахлупи на главата си сламената шапчица и решително потегли към дома. Ала още на вратата се натъкна на непреодолимо препятствие в лицето на самата госпожица Ротенмайер, която тъкмо се връщаше от разходка. Дамата се изправи величествено пред Хайди, огледа я от главата до петите и спря поглед върху червения вързоп.

— Какви са тия дрехи? Какво означава това? Нима не ти забраних най-строго да скиташ из улиците? А ти не само че пренебрегваш заповедта ми, ами и си се облякла като скитница!

— Не съм тръгнала да скитам. Искам да си ида у дома — отговори уплашено Хайди.

— Какво? Как така ще си идеш у дома? Наистина ли искаше да си отидеш? — Възмутена до дън душа, госпожица Ротенмайер плесна с ръце. — Да избяга! Само да знаеше господин Зеземан! Да избяга от дома му! Тежко ти, ако узнае какво си сторила! И какво не ти харесва в тази къща? Не се ли отнасят с теб по-добре, отколкото заслужаваш? Липсва ли ти нещо? През целия си живот имала ли си жилище или маса, или обслужване като в тази къща? Говори!

— Не — отвърна тихо Хайди.

— Разбира се, че не! — продължи възбудено дамата. — Нищо не ти липсва, нищичко, ти си едно лошо, неблагодарно същество и вместо да слушаш, не преставах да правиш бели!

Сега вече онова, което се беше насъбрало в душата на детето, си проби път навън:

— Искам само да си ида вкъщи, защото като ме няма толкова дълго, Снежка пак ще започне да плаче! Баба също ме чака, а Петер пак ще почне да бие Бодливко с пръчката, ако не му давам сиренето си! А тук изобщо не се вижда как слънцето казва лека нощ на планините и ако орелът прелети над Франкфурт, ще закрепчи още по-сърдито, като види колко много хора са се насъбрали на едно място и как вършат зли неща, вместо да се качат на скалите, където ще си живеят добре!

— Милостиви боже, детето полудя! — изкрещя госпожица Ротенмайер и се втурна нагоре по стълбата, където връхлетя право върху Себастиан, излязъл в коридора, привлечен от виковете на детето. — Веднага отведете това нещастно същество в стаята му! — заповяда тя, докато разтъркваше челото си.

— Да, да, разбира се, ей сега — отвърна Себастиан и също разтърка челото си, защото сблъсъкът беше много силен.

Хайди не мръдваше от мястото си. Само очите ѝ пламтяха и цялото ѝ тяло трепереше от силно вълнение.

— Е, каква беля направи пак? — попита развеселено прислужникът, но като погледна по-внимателно Хайди, която цялата се тресеше, я потупа окуражително по рамото и продължи с тих глас: — Не бива така! Не бива така! Малката мамзел не бива да приема нещата толкова навътре. Най-важното е да бъдем весели! Преди малко госпожицата едва не ми счупи главата, но да не мислиш, че се ядосах? Ха! Я не стой така! Трябва да се качим горе, нали ни заповядаха.

Хайди тръгна нагоре по стълбата, бавно и тихо, а не както ѝ беше обичаят — шумно и весело. Сега вече Себастиан наистина се уплаши. Той улови ръката ѝ и отново заговори окуражително:

— Не се предавай! Не искам да си тъжна! Гледай смело напред! Знаем, че малката мамзел е разумна, нали, откакто е при нас, нито веднъж не е заплакала. А децата на нейната възраст реват по сто пъти на ден. Знаеш ли колко весели са котенцата и как подскачат по целия таван? После ще те заведе горе да ги видим, искаш ли? Само да се махне даматата...

Хайди кимна послушно с глава, но толкова безрадостно, че сърцето на Себастиан се сви от болка и съчувствие. Без да каже дума, момиченцето се скри в стаята си.

На вечеря госпожица Ротенмайер не каза нито дума, но през цялото време хвърляше бдителни погледи към седящата насреща ѝ

Хайди, сякаш очакваше да се случи нещо непоправимо. Хайди обаче беше тиха като мишчица. Не ядеше и не пиеше, дори не помръдваше; само в началото бе грабнала хлебчето и го бе скрила в джоба си.

На следващата сутрин, когато господин кандидатът се появи на стълбите, госпожица Ротенмайер го повика в трапезарията с тайнствен вид и с голямо вълнение му заяви, че промяната на климата, новият начин на живот и необичайните впечатления са помътили разума на детето; описа му вчерашния опит за бягство и повтори онова, което Хайди ѝ беше изкрещяла в необичайния изблик на чувства, доколкото си го спомняше. Ала господин кандидатът успя да уталожил поне малко опасенията ѝ, като я увери, че според неговите впечатления малката Аделхайд е малко странна, но пък от друга страна е изцяло с ума си, така че при добре премислено въздействие много скоро ще възвърне равновесието си. Той щял да се справи с това, но много по-важно според него било обстоятелството, че малката не можела да научи азбуката, че все още обърквала буквите.

Госпожица Ротенмайер се почувства малко по-спокойна и освободи господин кандидата, за да си върши работата. Късно следобед се сети как изглеждаше старата рокличка на Хайди при опита ѝ за бягство и реши да облече детето, както подобава, като му даде някои от дрешките на Клара, и то преди да се е завърнал господин Зеземан. Сподели мисълта си с Клара и тъй като тя беше съгласна с всичко, и с радост отстъпи на Хайди половината си рокли, шалове и шапки, дамата се запъти към стаята на детето, за да огледа гардероба му и да реши какво да остави и какво да изхвърли. Ала само след няколко минути изскочи навън с разкривено от отвращение лице.

— Какво трябваше да открия в стаята ти, Аделхайд! В гардероба, на мястото, определено единствено за дрехи, намерих цяла купчина хлебчета! Хляб, разбираш ли, Клара, хляб в гардероба! Как си посмяла да го криеш там! Такова нещо никога не е било! Тинете! — изкрещя към трапезарията икономката. — Веднага съберете този изсъхнал, плесенясал хляб! Вземете и смачканата сламена шапка от масата!

— Не! Не! — изпищя Хайди. — Шапката ми трябва, а хлебчетата са за баба! — И тя понечи да се втурне след Тинете, но госпожица Ротенмайер я задържа.

— Ти ще стоиш тук, а онези боклуци ще бъдат отнесени, където им е мястото — заяви твърдо тя и я бутна обратно в стаята.

Сега обаче Хайди се хвърли пред креслото на Клара и избухна в отчаян плач, все по-високо и болезнено, и захълца с пресекаващо гласче:

— Баба няма да получи хлебчетата си! Оставях ги за нея, а сега ги няма. Какво ще дам на баба, като се върна? — И Хайди се разрида така, сякаш сърцето ѝ се пръскаше.

Госпожица Ротенмайер избяга от стаята, за да не слуша. Клара беше трогната до дън душа от този неочакван изблик на мъка.

— Хайди, Хайди, само не плачи — заговори умолително тя. — Чуй ме, Хайди! Не плачи така, моля ти се, обещавам да ти дам колкото искаш хлебчета за бабата, дори много повече, когато стане време да си идеш вкъщи. Разбираш ли, хлебчетата трябва да бъдат пресни и меки, а твоите сигурно са станали съвсем твърди. Недей, Хайди, не плачи така жално, моля те!

Хайди рида и хълца още дълго, но все пак разбра утешенията на Клара и им повярва, иначе изобщо нямаше да престане да плаче. В сърцето ѝ се събуди нова надежда и макар че все още не можеше да спре да хълца, попита плахо:

— Наистина ли ще ми дадеш хлебчета да занеса на баба? Толкова, колкото бях събрала?

И Клара трябваше да я уверява многократно:

— Ама разбира се, Хайди, как няма да ти дам, само бъди отново весела!

Дори на вечеря момиченцето беше с подути от плач очи, а когато видя хлебчето си, за малко да се разплаче отново. Ала успя да се овладее, защото вече знаеше, че на масата човек трябва да се държи прилично. Затова пък Себастиан правеше странни гримаси винаги, щом се приближеше до нея; сочеше ту своята глава, ту нейната, кимаше усилено и смигаше, сякаш искаше да ѝ каже: „Спокойно! Аз разбрах какво става и уредих въпроса“.

Когато Хайди най-после се прибра в стаята си и се приготви за лягане, намери сламената си шапчица скрита под завивката. Зарадвана, малката я измъкна изпод одеялото, притисна я силно до гърдите си, при което я омачка още повече, а после сръчно я уви в една кърпичка и я скри в най-отдалеченото ъгълче на гардероба. Това беше работа на Себастиан. Когато повикаха Тинете, той също беше в трапезарията и беше разбрал за какво плаче Хайди. Последва Тинете и когато тя

излезе от стаята на детето с вързопчето хлебчета и сламената шапка, взе товара от ръцете ѝ и обясни:

— Ще отида да ги изхвърля.

Така Себастиан беше успял да спаси сламената шапчица на Хайди и именно това искаше да ѝ покаже със странното си държание по време на вечерята.

ДЕВЕТА ГЛАВА

ГОСПОДАРЯТ НА ДОМА ЧУВА НЕВЕРОЯТНИ НЕЩА

Няколко дни след тези събития в дома Зеземан цареше голямо оживление. Всички тичаха нагоре-надолу, защото господарят на дома току-що се беше върнал от път и Себастиан и Тинете сваляха куфар след куфар от тежко натоварената кола. Както обикновено, господин Зеземан беше донесъл цял куп хубави неща.

Самият той веднага се запъти към стаята на дъщеря си, за да я поздрави. Хайди седеше при нея, както винаги в късния следобед, и двете весело разговаряха. Клара посрещна татко си с най-голяма нежност, защото много го обичаше, а добрият баща поздрави дъщеричката си не по-малко сърдечно. После протегна ръка на Хайди, която тихо се беше оттеглила в един ъгъл, и заговори любезно:

— Това ли е нашата малка швейцарка? Хайде, ела при мен и ми подай ръка! Ето, така е добре! Я ми кажи сега, добри приятелки ли сте с Клара? Не искам да се карате и да се сърдите, а после да плачете и да се сдобрявате, и пак да започвате отначало!

— Не, Клара е винаги добра с мен — отговори сериозно Хайди.

— А Хайди дори не се опитва да се кара, татко — обясни бързо Клара.

— Така е добре, много обичам да чувам такива неща — засмя се таткото и стана. — Сега обаче ще ми позволиш да хапна нещо, миличка, защото дори не съм обядвал. След това веднага ще дойда при теб и ще ти покажа какво съм донесъл.

Господин Зеземан отиде в трапезарията, където госпожица Ротенмайер внимателно оглеждаше приготвената за него маса.

След като господарят на дома се отпусна доволно в креслото си, дамата зае място насреща му и го погледна с нещастен вид.

— Какви са тези работи, госпожице Ротенмайер? — учуди се господин Зеземан. — Още когато ме посрещнахте, изглеждахте

направо покрушена. Какво става тук? Клара е много бодра.

— Господин Зеземан — започна тържествено даматата, — Клара също е засегната от случилото се. Бяхме измамани по най-подъл начин.

— Как така? — попита господин Зеземан и спокойно отпи глътка вино.

— Както знаете, господин Зеземан, взехме решение да приемем в дома ви другарка за Клара и тъй като много добре знам, че вие много държите дъщеря ви да е заобиколена само от добри и благородни хора, насочих вниманието си към това малко швейцарче, надявайки се в дома ви да влезе едно от онези същества, за които толкова съм чела, които са израсли сред чиста планинска атмосфера и минават през живота, така да се каже, без да се докосват до земята.

— Аз смятам обаче — отбеляза сухо господин Зеземан, — че дори швейцарските деца се докосват до земята, когато искат да отидат някъде. Иначе щяха да имат крила вместо крака.

— О, господин Зеземан, сигурна съм, че ме разбирате — продължи все така тържествено госпожицата. — Говоря за хората, които живеят в онези чисти планински селца и са известни с възвишените си души.

— Как би могла да общува моята Клара с една възвишена душа, госпожице Ротенмайер?

— Не, господин Зеземан, аз не се шегувам, работата е по-сериозна, отколкото си мислите. Измамиха ме, разбирате ли, ужасно, ужасно ме измамиха!

— И кое е толкова ужасно? Не бих казал, че детето изглежда страшно — отбеляза спокойно господин Зеземан.

— Ще ви кажа само едно, господине, само едно: не можете да си представите с какви животни и хора насели къщата ви това дете! Попитайте господин кандидата!

— Животни ли? Как да разбирам това, госпожице Ротенмайер?

— И аз не мога да го разбера. Цялото поведение на това същество е неразбираемо, ако, разбира се, не се вземе предвид, че страда от пристъпи на безумие!

Дотук господин Зеземан не смяташе работата за сериозна, но пристъпи на безумие? Това можеше да има сериозни последствия за дъщеря му! Той огледа внимателно госпожица Ротенмайер, защото

първо трябваше да се увери, че самата тя не е засегната от това страдание. В този миг вратата се отвори и Себастиан съобщи за идването на домашния учител.

— А, ето го и нашият господин кандидат, той ще ни обясни всичко най-добре! — посрещна го със задоволство господин Зеземан. — Влезте, заповядайте, седнете при мен! — И той протегна ръка на влизация. — Господин кандидатът ще изпие чаша кафе с мен, госпожице Ротенмайер. Седнете, седнете... и без комплименти! А сега ми кажете, господин кандидат, какво е детето, което приех в дома си като другарка на Клара? Вие преподавате и на него, нали? Каква е тази история с животните, които е донесло вкъщи, и как стои въпросът с разума му?

Господин кандидатът трябваше първо да даде многословен израз на радостта си от благополучното завръщане на господин Зеземан и да го поздрави с добре дошъл, поради което и се беше явил в този необичаен час. Обаче господин Зеземан го прекъсна нетърпеливо и настоя да му бъдат дадени обяснения по възникналите проблеми с малката швейцарка. Така че господин кандидатът се покашля и започна:

— Ако трябва да се изкажа относно характера на малкото момиче, бих искал на първо място да насоча вниманието ви върху факта, че от една страна детето е било лишено от нормално развитие и възпитанието му е било занемарено, или, по-добре казано, има доста голямо закъснение в обучението му, което повече или по-малко, но не във всяко отношение е осъдително, защото има и своите добри страни, и се дължи на дългия му престой в далечните Алпи, който, разбира се, ако не се прекрачват известни граници, без съмнение има и добрите си страни...

— Уважаеми господин кандидат — прекъсна го на това място господин Зеземан, — не се старайте толкова, кажете ми просто и ясно и вие ли сте уплашен от животните, които е донесло в къщата детето и как оценявате общуването между него и дъщеря ми?

— Не бих искал да засегна малкото момиче — започна отново господин кандидатът, — защото, макар от една страна да е неопитно в общуването с други хора, което е свързано с малко или повече нецивилизования живот, който е водило до деня на преместването си във Франкфурт, което преместване във всеки случай ще допринесе

решително за развитието на това, искам да подчертая, още напълно или поне отчасти неразвито, от друга страна обаче надарено с достойни за уважение заложби дете, и ако го ръководим с голяма предпазливост и още по-голяма снизходителност...

— Извинете ме, господин кандидат, допийте спокойно кафето си, а през това време аз ще отида да видя дъщеря си — проговори учтиво господин Зеземан и побърза да излезе от стаята.

Отиде в кабинета и придърпа един стол до креслото на дъщеря си.

При влизането му Хайди стана.

— Виж какво, мила моя — обърна се към нея господарят на дома, — иди да ми донесеш... да ми донесеш... — Господин Зеземан не знаеше от какво има нужда, но искаше да остане насаме с дъщеря си. — ... донеси ми чаша вода.

— Студена ли? — попита Хайди.

— Разбира се! Разбира се! Студена и прясна! — отговори зарадвано господин Зеземан и Хайди изскочи от стаята като вихър.

— Е, мила моя дъщеричке — заговори таткото и улови ръката на момичето, — кажи ми поне ти ясно и просто: какви животни е донесла в къщата малката швейцарка и защо госпожица Ротенмайер смята, че момичето не е наред с главата. Можеш ли да ми обясниш?

Разбира се, Клара му обясни всичко само с няколко думи. Стреснатата възпитателка беше споменала и пред нея за обърканата тирада на Хайди, но Клара откри смисъл в думите на приятелката си. Първо разказа на баща си историята за уличния музикант с костенурката и за малките котенца, а после му обясни и на какво се дължи фактът, че Хайди беше уплашила до смърт госпожица Ротенмайер.

Господин Зеземан през цялото време се смя.

— Значи не искаш да изпратя детето обратно, миличка? Не те ли уморява с хрумванията си? — попита той.

— Не, не, татко, не го прави! — извика в отговор Клара. — Откакто Хайди е тук, животът стана много по-весел. Всеки ден се случва по нещо забавно и е много по-различно от преди, когато не се случваше нищо. Освен това научих от нея много нови неща.

— Добре, мила, добре. Ето че приятелката ти се връща. Е, донесе ли ми прясна вода? — попита весело господин Зеземан и се обърна

към влязлата Хайди.

— Да, разбира се, налях я от чешмата на улицата — обясни Хайди.

— Сама ли отиде чак дотам, Хайди? — уплаши се Клара.

— А как иначе? Водата е съвсем прясна, само че трябваше да отида на другата чешма, защото на тази пред нас беше пълно с хора. Слязох надолу по улицата, но и при втората чешма имаше много хора, затова завих по друга улица и там най-после успях да наля вода. А един господин с бели коси изпраща сърдечни поздрави на господин Зеземан.

— Та това е цяла експедиция! — засмя се господин Зеземан. — А кой беше господинът?

— Той мина покрай чешмата, спря до мен и рече: „Щом си понесла тази чаша, дай и на мен да пия. А на кого ще я занесеш?“. А аз му казах: „На господин Зеземан“. Тогава той се засмя с глас и каза, че ви изпраща сърдечни поздрави и да ви е вкусна водата.

— Така значи. Кой ли ми изпраща това добро пожелание? Как изглеждаше господинът? — попита заинтересовано господин Зеземан.

— Той се усмихва много мило и има дебела златна верижка, на която виси нещо златно с голям червен камък, а бастунът му е с конска глава.

— Това е господин докторът! Това е старият ми доктор — провикнаха се в един глас Клара и баща ѝ, а господин Зеземан беше много развеселен от мисълта за стария си приятел и за шегите, които го очакваха по повод новия начин да се снабдява с прясна вода.

Още същата вечер, когато остана сам с госпожица Ротенмайер, за да обсъди с нея проблемите на домакинството, господин Зеземан заяви, че приятелката на дъщеря му ще остане да живее в къщата; той смятал, че детето е напълно нормално и компанията му се отразява добре на Клара и ѝ е много по-приятна от всяка друга.

— Изказвам желание — продължи твърдо той — всички да се отнасят добре с детето и да не смятат своенравието му за престъпление. Впрочем, ако не се справите сама, госпожице Ротенмайер, много скоро можете да разчитате на помощ, защото след около седмица ще пристигне госпожа майка ми. Този път тя възнамерява да остане дълго във Франкфурт, а както знаете, майка ми е

в състояние да се справи с всеки човек, какъвто и да е той. Знаете това, нали, госпожице Ротенмайер?

— Разбира се, господин Зеземан, знам го много добре — отговори дамата, макар че не се чувстваше особено облекчена от предстоящата помощ...

Този път бащата на Клара се бе върнал за малко. Само след четиринадесет дни делата му изискваха отново да е в Париж и той утеши дъщеричката си, която не искаше да го пусне, със скорошното пристигане на госпожа Зеземан. Старата дама живееше в красиво имение в Холщайн и беше изпратила вест точно в кой час ще пристигне на следващия ден, за да изпратят колата да я посрещне на гарата.

Клара се зарадва много на идването на баба си и веднага заразказва на Хайди колко добра и мила е тя, като я нарече „стара майка“. Разбира се, Хайди също започна да говори за „стара майка“ и госпожица Ротенмайер я изгледа пренебрежително, възмутена от поредната проява на невежество. Детето не се засегна особено, тъй като дамата винаги намираще в какво да го укорява.

Когато стана време за лягане, госпожица Ротенмайер я повика в спалнята си и тържествено ѝ обясни, че никога не бива да употребява названието „стара майка“, а е длъжна да нарича майката на господин Зеземан „милостива госпожо“.

— Разбра ли ме? — попита госпожицата, когато Хайди я изгледа със съмнение в очите, и я отпрати с толкова студен поглед, че детето не посмя да помоли за още обяснения, макар че титлата му беше напълно непозната.

ДЕСЕТА ГЛАВА

СТАРАТА ГОСПОЖА ЗЕЗЕМАН

На следващия ден в дома Зеземан цареше трескаво очакване. Всички бяха заети с оживени приготовления. По всичко личеше, че очакваната дама е много важна личност и че всички въпреки изпитваха голям респект пред нея. Тинете сложи на главата си съвсем нова снежнобяла шапчица, а Себастиан измъкна кой знае откъде ниски столчета и ги нареди по всички подходящи ъгълчета, за да има дамата винаги столче под краката си, където и да реши да седне. Госпожица Ротенмайер надзираваше усърдно приготовленията и с целия си вид намекуваше, че макар да се очаква пристигането на нова господарка, никой не бива да забравя старата.

Най-после колата изтрополи пред входа и Себастиан и Тинете хукнаха надолу по стълбището. Бавно и с достойнство госпожица Ротенмайер ги последва, защото знаеше, че тя също е длъжна да се яви при посрещането на госпожа Зеземан. На Хайди беше наредено да се оттегли в стаята си и да чака там, докато я повикат, защото бабата щеше да влезе първо при Клара и очевидно желаше да остане сама с нея. Хайди седна в един ъгъл и започна да си повтаря новото обръщение.

Не мина много време и Тинете провря глава през вратата на стаичката ѝ и нареди кратко, както винаги:

— Чакат ви в учебната стая!

Госпожица Ротенмайер не бе обяснила на Хайди какво означават думите „милостива госпожо“ и детето беше сметнало, че дамата вероятно се е объркала. Досега малката беше чувала да се казва „госпожо“ или „господине“, след което следваше името, вероятно така трябваше да бъде и в този случай. Още щом отвори вратата към кабинета, бабата се обърна към Хайди и заговори с мил глас:

— А, ето го и детето! Ела при мен да те видя.

Хайди влезе в стаята и поздрави с ясен гласец:

— Добър ден, госпожо Милостива.

— Какво беше това? — засмя се старата жена. — Така ли казват при вас, в Алпите?

— Не, при нас никой не казва така — отговори сериозно Хайди.

— Ами да, и при нас също — засмя се отново госпожа Зеземан и сърдечно потупа Хайди по бузата. — Няма нищо! За тебе съм госпожа Зеземан и винаги трябва да ме наричаш така. Нали ще запомниш?

— Да, разбира се — увери я все така сериозно Хайди.

Старата дама огледа Хайди от глава до пети, като непрекъснато кимаше с глава, а Хайди през цялото време я гледаше право в очите, защото от тях струеше такава сърдечност, че сърцето ѝ се стопли като никога досега. И въобще, госпожа Зеземан толкова ѝ хареса, че не можеше да откъсне поглед от нея. Тя имаше прекрасни бели коси, бонето ѝ беше украсено с тънка дантела, а връзките му непрекъснато трепкаха, сякаш от лицето ѝ подухваше лек ветрец, което се струваше на Хайди най-прекрасното нещо на света.

— Как ти е името, дете? — попита бабата.

— Казвам се само Хайди, но тук ми казват Аделхайд и трябва да внимавам... — Хайди млъкна уплашено, защото се почувства виновна.

Винаги, когато госпожица Ротенмайер се провикнеше: „Аделхайд!“, детето не реагираше, защото смяташе, че това не се отнася до него. Не можеше да свикне с новото си име и се почувства още по-виновно пред госпожица Ротенмайер, която току-що бе влязла в стаята.

— Госпожа Зеземан без съмнение ще одобри — заговори строго новодошлата, — че трябваше да избира име, което да може да се произнася без срам, най-малкото заради прислугата.

— Скъпа Ротенмайер — отговори госпожа Зеземан, — когато човек е свикнал с едно име, най-добре е да го наричаме с него, а не с някое друго.

Госпожица Ротенмайер се чувстваше много неудобно, когато старата дама се обръщаше към нея само по име, без да добави към него съответната титла, но не смееше да се възпротиви. Госпожа Зеземан вървеше по свой път и никой не беше в състояние да ѝ влияе. Тя бе забелязала какво става в къщата още с влизането си.

Когато в деня на пристигането ѝ Клара си полегна следобед, бабата приседна на един стол до леглото ѝ и затвори очи за няколко минути; после обаче стана — защото бързо се отморяваше — и влезе в

трапезарията. Там нямаше никой. Сигурно спи, каза си старата дама, отиде до стаята на госпожица Ротенмайер и силно почука на вратата. Възпитателката се появи едва след няколко минути и остана твърде изненадана от неочакваното посещение.

— Къде стои детето, докато Клара спи, и с какво се занимава? — попита строго госпожа Зеземан.

— В стаята си е и би могло да се занимава с полезни неща, ако имаше поне малко желание и сръчност — отговори мрачно госпожицата. — Ала госпожа Зеземан би трябвало да знае, че малката често си измисля и прави неща, които дори не бих се осмелила да спомена в образовано общество.

— Искам да ви кажа, че и аз бих правила като нея, ако ме затваряха по цели часове в стаята ми. Да видя тогава какво ще разказвате за мен в образованото общество! Веднага идете да извикате детето и го отведете в моята стая. Ще му дам някои хубави книжки, които донесох от Холщайн.

— Точно там е нещастieto, най-голямото нещастие! — провикна се разочувствано госпожица Ротенмайер и плесна с ръце. — Какво ще прави детето с хубавите книги? През цялото това време не успя да овладее дори азбуката. Невъзможно е да го научим на най-простите правила на приличието, попитайте господин кандидата! Ако този толкова благовъзпитан човек нямаше търпението на небесен ангел, сигурно отдавна щеше да се откаже от уроците си!

— Странно, детето не ми прилича на невежо — проговори като на себе си госпожа Зеземан. — Все пак го доведете при мен, а аз ще му дам да разгледа картинките.

Госпожица Ротенмайер искаше да каже още много неща, но госпожа Зеземан се обърна и с бързи стъпки се отправи към стаята си. Тя беше много учудена от новината за невежеството на Хайди и смяташе да се заеме сериозно с тази работа, и то без помощта на господин кандидата, когото иначе ценеше заради добрия му характер. Винаги, когато се срещаха, старата дама го поздравяваше с искрена любезност, но бързо излизаше от стаята, за да не бъде въввлечена в разговор. Така и не бе успяла да свикне с начина му на изразяване.

Хайди скоро се яви в стаята на госпожа Зеземан и смаяно ококори очи, когато видя великолепните пъстри картини в книгите, донесени от нея. Когато старата дама обърна поредния лист, от гърдите

на момиченцето се изтръгна вик; то се вгледа с грейнали очи в картинката, после скри лице в ръцете си и захълца неудържимо. Бабата погледна изненадано страницата и видя, че картината изобразява красива зелена поляна, по която се разхождат бели и шарени козички и късат листенцата на зелените храстчета. В средата стоеше овчарят, опрян на дългата си гега, и наблюдаваше внимателно стадото си. Всичко беше потопено в златна светлина, защото слънцето тъкмо залязваше на хоризонта.

Госпожа Зеземан улови ръката на Хайди и заговори успокоително:

— Недей така, дете, не плачи, не плачи! Разбирам, че картинката ти напомня за дома, но я виж, тук има една хубава приказка и тази вечер ще ти я разкажа. В книгата има и други хубави приказки и всички могат да се прочетат и преразкажат. Слушай ме сега, трябва да поговоря сериозно с теб, затова изтрий сълзите си и застани пред мен, за да мога да те виждам. Ето, така е добре. Отново сме весели, нали?

Трябваше да мине още малко време, преди Хайди да се успокои напълно и да престане да хълца. Старата дама не бързаше. Остави на детето достатъчно време да се овладее и само понякога проговаряше:

— Така... така е добре. Ето че отново се развеселихме.

Когато малката най-после се успокои, госпожа Зеземан заговори:

— Сега трябва да ми кажеш нещо, мила! Как вървят уроците с господин кандидата? Учиш ли се добре? Какво знаеш вече?

— Нищо не съм научила — отговори с въздишка Хайди. — Но аз отдавна знаех, че е невъзможно.

— Какво говориш, Хайди? Кое е невъзможно?

— Не мога да се науча да чета, много е трудно.

— Това не е вярно! Откъде си почерпила тази мъдрост?

— Петер ми каза, а той знае, много пъти е опитвал, но никога няма да се научи да чете, много е трудно.

— Този Петер заслужава да му откъсна ушите! Виж какво, Хайди, не бива да приемаш на доверие всичко, което ти казва Петер, трябва да се опиташ сама. Сигурна съм, че просто не си слушала внимателно господин кандидата и дори не си погледнала буквите.

— Няма никаква полза — отвърна Хайди, която се беше примирила с неизбежното.

— Сега ще ти кажа нещо, дете — заговори строго бабата — и ти трябва да ме изслушаш внимателно! Ти не си се научила да четеш, защото си повярвала на твоя Петер; сега обаче ще повярваш на мен, а аз ти заявявам твърдо и уверено, че много бързо ще се научиш да четеш като повечето деца на твоята възраст. Ти си едно, Петер е друго. Трябва също така да знаеш какво ще стане, като се научиш да четеш. Нали видя козаря на красивата зелена поляна? Щом се научиш да четеш, аз ще ти дам тази книга и ще прочетеш всичко за живота му. Ще разбереш какво е станало с него и с козичките, ще узнаеш всички онези странни неща, с които се е срещнал по пътя си. Все едно, че някой ти го е разказал. Искаш да знаеш какво става с този козар, нали, Хайди?

Детето беше слушало с напрегнато внимание и сега си пое дълбоко дъх и отговори с пламнали очи:

— О, само да можех да се науча да чета!

— Сигурна съм, че ще се научиш и то бързо. Така, а сега трябва да видим какво прави Клара. Ела с мен, ще вземем и красивите книжки. — Бабата улови Хайди за ръка и я поведе към учебната стая.

От деня, когато Хайди бе решила да си отиде у дома и госпожа Ротенмайер ѝ се беше накарала, че е лоша и неблагодарна и че господин Зеземан ще бъде много недоволен от този позорен опит за бягство, в детето бе настанала промяна. То бе проумяло, че не може да си отиде, когато поиска, както му беше казала леля Дете, и смяташе, че бабата и Клара споделят мнението на госпожицата. Затова не смееше да каже на никого, че иска да си отиде у дома, а и не искаше да гневи бабата, която се отнасяше толкова мило с него. Но в сърцето му се събираше тежка мъка; то престана да се храни и ставаше все по-бледо и по-бледо. Вечер дълго не можеше да заспи, защото щом оставаше само и всичко наоколо утихваше, започваше живо да си представя живота у дома, планинските поляни, огрени от слънцето и обсипани с цветя; а когато най-последно заспиваше, виждаше в съня си червените скални зъбери и пламтящото снежно поле на Чезаплана. Събудеше ли се сутрин, Хайди скачаше зарадвано и хукваше към прага на хижата — и тогава осъзнаваше, че все още е в голямата каменна къща във Франкфурт, далеч, далеч от дома, и никога няма да се върне при дядо си. Тогава заравяше глава във възглавницата и дълго плачеше, съвсем тихо, за да не я чуе никой.

Безрадостното лице на детето не можеше да не направи впечатление на госпожа Зеземан. Тя изчака да минат няколко дни, за да види дали нещата няма да се променят и детето да възвърне предишната си веселост. Но когато то си остана все така бледо и все по-често започна да се появява на масата със зачервени от плач очи, тя разбра, че трябва да вземе нещата в свои ръце.

Един ден отведе Хайди в стаята си, сложи я да седне на едно столче и рече с най-сърдечния си глас:

— Искам да ми кажеш какво ти е, Хайди, за какво тъгуваш!

Хайди не можеше да се покаже неблагоприятна към тази толкова мила баба, а и много се страхуваше, че ще изгуби благоразположението ѝ, затова отговори тъжно:

— Не бива да казвам.

— Как така? И на Клара ли не можеш да кажеш? — попита учудено бабата.

— О, да! Никому не бива да казвам — увери я Хайди и изражението ѝ беше толкова тъжно, че старата жена едва не се разплака.

— Чуй ме, детето ми — заговори топло тя, — ще ти кажа нещо много важно: когато човек има някаква болка, най-добре е да я изплаче на добрия Бог и да го помолит за помощ. Само той може да излекува човешките неволи. Разбираш ме, нали? Сигурна съм, че всяка вечер се молиш на добрия небесен отец и му благодариш за доброто, което ти е сторил, и го молиш да те предпази от всичко лошо!

— О, не, никога не го правя — отговори честно детето.

— Никога ли не си се молила, Хайди, не знаеш ли какво е това?

— Молила съм се с първата си баба, но беше много отдавна и съм забравила.

— Ето виждаш ли, Хайди, затова си толкова тъжна. Нямах си кой да ти помогне. Само си помисли колко добре ще се почувстваш, ако можеш да изповядаш мъката си на добрия Бог и да го помолит за помощ! Бог помага на всички хора и ни дава онова, от което имаме нужда.

В очите на Хайди блесна плаха надежда.

— Наистина ли мога ли да му кажа всичко?

— Разбира се, Хайди. Всичко.

Детето издърпа ръката си и забързано попита:

— Мога ли да си вървя?

— Разбира се! Разбира се! — отговори весело бабата и Хайди хукна зарадвано към стаята си.

Настани се на едно ниско столче и изповяда на добрия Бог всичко, което ѝ тежеше на сърцето и я караше да страда. А накрая го помоли от цялото си сърце и с голяма настойчивост да ѝ помогне и още утре да я отнесе обратно у дома, при дядо.

Беше минала повече от седмица след този паметен ден, когато господин кандидатът изрази желание да поговори насаме с госпожа Зеземан, тъй като имал да обсъди с нея един извънредно важен въпрос. Тя го покани в стаята си и любезно му протегна ръка за поздрав.

— Бъдете добре дошъл, драги господин кандидат! Седнете при мен, ето тук! — Тя намести стола му и продължи: — Така, а сега ми кажете какво ви води при мен. Надявам се, че не е нещо лошо? Или имате оплаквания?

— Дори напротив, милостива госпожо — започна учителят. — Случи се нещо, което отдавна бях престанал да очаквам, а и никой, който би имал възможността да наблюдава събитията не би могъл да допусне, защото според всички предпоставки можеше да се приеме, че това е напълно невъзможно, ала все пак се случи, и то по най-странен начин, така да се каже в пълно противоречие с всички логични очаквания...

— Да не би Хайди да се е научила да чете, господин кандидат? — успя най-сетне да го прекъсне госпожа Зеземан.

Учителят можа само да изгледа изумено дамата.

— Това е цяло чудо — заговори най-после той. — Не само че след всички мои задълбочени обяснения и невероятни усилия детето не успя да овладее дори азбуката, ами сега, след като бях взел твърдото решение да изоставя непостижимото и да поднеса пред очите му така да се каже само голите букви, то се научи да чете буквално за един ден и вече произнася дори дългите думи съвършено правилно, нещо, което рядко ми се е случвало с начинаещи като него. Още по-странно ми се стори обаче, че милостивата госпожа веднага отгатна какво се е случило.

— В човешкия живот се случват много чудни неща — отговори с усмивка госпожа Зеземан. — Понякога стават щастливи съвпадения, като например внезапно усърдие от страна на ученика и нов метод,

приложен от учителя. И от двете има полза, господин кандидат. Нека се радваме, че детето се е научило да чете, и да се надяваме, че ще продължи все така.

Тя изпрати учителя до вратата и бързо се отправи към кабинета, за да се убеди лично в току-що чутото. Хайди беше седнала до Клара и ѝ четеше някакво разказче, прониквайки с най-голямо учудване и нарастващо усърдие в новия свят, който се разкриваше пред нея. Изведнъж черните буквички се бяха превърнали в хора и предмети, бяха станали живи и разкриваха пред очите ѝ трогателни истории.

Още същата вечер, когато седнаха на масата, Хайди намери до чинията си голямата книга с красиви картинки и когато погледна учудено към бабата, тя кимна с глава и се усмихна сърдечно.

— Да, детето ми, книгата е твоя.

— Завинаги ли? Дори когато се върна у дома? — попита зачервената от радост Хайди.

— Разбира се, че завинаги! — потвърди тържествено госпожа Зеземан. — Още утре ще започнем да я четем.

— Но ти няма да си отидеш у дома, Хайди — намеси се Клара. — Ще останеш тук още поне няколко години. Само си помисли колко самотна ще се чувствам, когато баба си замине.

Преди да си легне, Хайди разгледа новата си книжка и от този ден нататък най-любимото ѝ занимание беше да се сгуши някъде с книга в ръка и да чете разказчетата, към които принадлежаха красивите пъстри картинки.

Често се случваше вечер госпожа Зеземан да каже:

— А сега Хайди ще ни почете нещо.

И тогава детето се изпълваше с щастие, защото четенето му се удаваше вече съвсем леко, а когато четеше разказите на глас, те ставаха още по-хубави и разбираеми. Госпожа Зеземан обясняваше на децата по-трудните неща и разказваше още много хубави истории. Любимата картинка на Хайди си остана зелената поляна с козаря и стадото, и тя можеше цял ден да седи и да гледа щастливото му лице. На тази картинка момъкът все още беше в родния си дом и вървеше с леко сърце след бащиното стадо. Но на следващата страница беше показано как е избягал от родителите си и живее на чуждо място, как се е наел да се грижи за свинете и е отслабнал ужасно, защото получавал само рядка каша. На тази картина слънцето не сияеше така ярко, както на

предишната, земята беше сива и обвита в мъгла. Но в края на разказа имаше още една картинка: на нея старият баща тичаше с разперени ръце към разкаялия се син, който се връщаше в бащиния дом отслабнал и със страх в сърцето, облечен само в окъсана риза. Това беше любимата история на Хайди и тя не преставаше да я чете, високо и ясно, и да слуша със затаен дъх обясненията на госпожа Зеземан. В книгата ѝ имаше още много хубави разкази и дните минаваха бързо в четене и разглеждане на картинките, така че неусетно стана време добрата старица да си замине за дома.

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

ХАЙДИ ТЪГУВА

През цялото време на престоя си, всеки следобед, когато Клара лягаше да поспи, а госпожица Ротенмайер тайнствено изчезваше, тъй като също се нуждаеше от почивка, госпожа Зеземан седнаше за малко до внучката си, но само след пет минути беше отново на крака и отиваше да повика Хайди. Отвеждаше я в стаята си, разговаряше с нея, занимаваше я с най-различни неща, забавляваше я. Госпожа Зеземан беше донесла няколко чудесни малки кукли и показа на Хайди как да им ушие роклички и престилчици. Така, без да го забележи, момиченцето се научи да шие и с голяма радост приготвяше на малките човечета дрешки и палтенца, защото госпожа Зеземан й даваше все нови и нови парчета плат в най-прекрасни цветове. След като Хайди се научи да чете, госпожа Зеземан й позволяваше да чете на глас от своята книжка; това доставяше на детето най-голяма радост, защото колкото повече четеше историите в нея, толкова повече ги обикваше. Хайди преживяваше живота на героите от книжката, те скоро й станаха близки и тя се връщаше към тях с най-голямо удоволствие. Все пак детето не можа да възвърне напълно някогашната си веселост, а очичките му загубиха блясъка си.

Доиде и последната седмица, която стара майка щеше да прекара във Франкфурт. Един ден тя отново повика Хайди да отиде в стаята ѝ по времето, докато Клара спеше. Хайди влезе с голямата книга под мишница, старата дама ѝ махна с ръка да отиде при нея, взе книгата и рече:

— Искам да ми кажеш нещо, Хайди. Защо не си весела? Още ли таиш в сърцето си същата тъга?

— Да — кимна плахо Хайди.

— Изказа ли мъката си на добрия Господ?

— Да.

— Молиш ли се всяка вечер всичко да тръгне на добро и Бог да те направи отново весела?

— О, не, вече никога няма да се моля.

— Какво говориш, Хайди? Това ли трябваше да чуя от теб? Защо си престанала да се молиш?

— Няма полза. Добрият дядо Господ не ме чува — обясни възбудено Хайди. — Ето какво мисля аз: сигурно вечер всички хора от

Франкфурт отправят молитви към Бога и той не може да чуе всички. Сигурна съм, че изобщо не ме е чул.

— Откъде си толкова сигурна, Хайди?

— Много пъти се молих, и то все за едно и също. Минаха цели седмици, а добрият дядо Господ не направи нищо.

— Но така не става, Хайди! Не бива да говориш такива неща! Трябва да разбереш, че той е добър баща за всички нас, който винаги знае кое е добро и кое зло. А хората често не знаят кое е най-доброто за тях. И когато поискат да получат нещо, което не е добро, той не им го дава, а изчаква и после ги дарява с нещо друго, много по-добро. Но това става само ако продължим да му се молим от сърце. За тези, които нямат търпение и престанат да се молят и загубят доверието си в Бога, не остава нищо. Разбираш ли, онова, което си искала да измолиш, не е било добро за теб по това време; добрият Господ те е чул, защото той чува всички хора едновременно и помни молбите им, затова е Господ, а не човек като теб и мен. И тъй като е знаел кое е добро за теб, си е казал: да, малката Хайди ще има онова, за което моли, но едва тогава, когато то е добро за нея и когато ще я зарадва истински. И докато те е гледал отгоре, за да види имаш ли му доверие и молиш ли се всяка вечер, ти си избягала и си престанала да му вярваш и изобщо си го забравила. Знай, че който постъпва като теб, добрият Бог престава да чува гласа му между молещите се и с течение на времето го забравя и го оставя да прави каквото си поиска. И когато този човек преживее нещо лошо и започне да се оплаква и да хленчи, че няма кой да го подкрепи в теглото, никой не проявява съчувствие към него, а всеки му казва: „Ти сам избяга от добрия Бог, който можеше да ти помогне!“. И с теб ли искаш да стане така, Хайди, или ще коленичиш веднага пред добрия дядо Боже и ще го помолиш за прошка, че си побягнала от него? Обещавах ли ми всеки ден да се молиш и да вярваш, че той ще стори всичко, което е добро за теб? Защото аз съм сигурна, че само той е в състояние да върне радостта в сърцето ти!

Хайди слушаше много внимателно. Всяка дума на старата жена се запечатваше в сърцето ѝ, защото доверието ѝ към нея беше безгранично.

— Веднага ще отида да помоля добрия дядо Боже за прошка и никога вече няма да го забравям — промълви разкаяно детето.

— Това е добре, Хайди, и той непременно ще ти помогне, когато му дойде времето, вярвай в това! — окуражи я госпожа Зеземан.

Хайди бързо се върна в стаята си и произнесе дълга, сериозна, изпълнена с разкаяние молитва към добрия Бог да не я забравя и отново да погледне към нея от небесния си престол.

Дойде и денят на заминаването и той беше тъжен ден за Клара и Хайди, но госпожа Зеземан успя да направи така, че двете деца да запомнят този ден като истински празник, а не като ден на тъга. Така беше, докато добрата стара жена се качи в колата и замина. Тогава в къщата се възцари тишина и празнота, сякаш светът се беше свършил, и през останалата част от деня Клара и Хайди седяха като изгубени и не знаеха какво да правят.

На следващия ден, когато уроците свършиха и настъпи времето, което двете деца винаги прекарваха заедно, Хайди влезе при Клара с книгата си под мишница и рече:

— Всеки ден ще ти чета, искаш ли, Клара?

Клара се зарадва на предложението и Хайди зачете с голямо въодушевление. Но доброто ѝ настроение не трая дълго, защото едва зачала историята за една умираща старица, малката изплака отчаяно:

— О, сигурно баба е умряла! — И се разрида от жално по-жално, защото всичко, което четеше, беше за нея действително и сега повярва, че бабата на Петер е умряла и продължи да хълца и да риде: — Баба е умряла и аз вече никога няма да ида при нея, и не можах да ѝ дам нито едно хлебче!

Клара на няколко пъти се опита да ѝ обясни, че в книгата се разказва не за бабата на Петер, а за съвсем друга старица, но дори когато успя да изясни появилото се недоразумение, Хайди не може да се успокои и продължи да плаче неутешимо, защото мисълта, че бабата може да умре, се беше настанила трайно в сърцето ѝ. Тя беше толкова далече, а какво ли щеше да стане, ако и дядото умреше и тя се върнеше вкъщи и завареше хижата празна и смълчана, и останеше съвсем сама на света, без да може да види още веднъж хората, които толкова обичаше?

През това време госпожица Ротенмайер бе влязла в стаята и беше чула как Клара полага отчаяни усилия да обясни на Хайди заблудението ѝ. Когато детето не престана да плаче, дамата отиде

при него с видими признаци на нетърпение и заговори строго и хладно:

— Аделхайд, веднага престани да хленчиш! Нямах никакви основания да проливаш сълзи. Ще ти кажа само едно: ако още един-единствен път те видя да избухнеш в плач, докато четеш книгата си, ще я взема от ръцете ти и никога повече няма да я видиш!

Това подейства. Хайди побледня от уплаха. Книгата беше най-голямото ѝ богатство. Тя бързо изтри сълзите си и направи усилия да преглътне хълцанията си, така че от устата ѝ не излезе повече нито звук. Госпожица Ротенмайер беше намерила правилното средство. Хайди не заплака нито веднъж, каквото и да четеше, макар че понякога едва успяваше да сдържи сълзите си. Тогава Клара я поглеждаше учудено и казваше:

— Хайди, защо правиш такива страшни гримаси? Никога не съм те виждала такава...

Ала гримасите не вдигаха шум и не правеха впечатление на госпожица Ротенмайер. Така Хайди успя да победи пристъпите на тъга и отчаяние и известно време животът протичаше спокойно и без шум. Само че детето изгуби почти напълно апетита си и стана толкова бледо и слабо, че сърцето на Себастиан се късаше от болка. Той не можеше вече да гледа мълчаливо как малката отказваше и най-вкусните ястия и не се докосваше дори до хляба си.

— Хапнете поне малко, мамзел — канеше я Себастиан, — толкова е вкусно. Не така! Пълна лъжица, и още една! — Но нищо не помагаше.

Хайди почти престана да се храни, а вечер, когато си легнеше, пред очите ѝ веднага изникваха хижата на дядото и зелената планина и тя заравяше глава във възглавницата си и започваше тихичко да плаче.

Така мина доста време. Хайди изобщо не се интересуваше лято ли е или зима, защото каменните стени, които виждаше от прозорците на новия си дом, бяха все едни и същи, а на разходка излизаха само тогава, когато Клара се чувстваше достатъчно добре, за да ѝ позволят пътуване с каретата. Но тези пътувания бяха винаги много кратки, защото Клара не понасяше дългото друсане. Така че никога не излизаха извън стените и павираните пътища, а се движеха все по широки, красиви улици, заобиколени от високи къщи и пълни с хора, но без нито една тревичка, да не говорим за ели. И копнежът на Хайди

по красивите Алпи се засилваше с всеки изминал ден. Дори само споменаването на някое от местата, с които толкова беше свикнала, беше достатъчно да ѝ причини режеща болка и тя трябваше да положи огромни усилия, за да не се издаде.

Така минаха есента и зимата. Един ден слънцето огря белите стени на къщата насреща и Хайди разбра, че е дошло времето Петер отново да изведе стадото си на планинското пасище, представи си разцъфналите диви рози и огнения залез над сивите зъбери. Детето се сви в един ъгъл на самотната си стая и здраво притисна с ръце очите си, за да не вижда слънчевата светлина по отсрещната стена; и така седя неподвижно, потискайки с мъка парещия копнеж в сърцето си, докато стана време Клара отново да го повика при себе си.

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

В ДОМА ЗЕЗЕМАН БРОДИ ПРИЗРАК

От няколко дни насам госпожица Ротенмайер ходеше из къщата мълчалива и умислена. А когато започнеше да се смрачава и трябваше да мине от една стая в друга или да излезе в дългия, сумрачен коридор, достолепната дама се оглеждаше плахо, взираше се във всички ъгли или бързо се обръщаше назад, сякаш някой се беше промъкнал тихо зад гърба ѝ и ей сега щеше да я дръпне за полата. Тя влизаше сама единствено в обитаваните помещения. Ако имаше работа на горния етаж, където бяха разположени разкошно обзаведените стаи за гости, или се налагаше да слезе долу, където се намираще голямата, тайнствена зала, в която стъпките кънтяха оглушително и от портретите по стените гледаха сериозно старите господа съветници с бели яки, тя винаги викаше Тинете да я придружи, за да отнесе или да занесе нещо много необходимо.

Тинете правеше същото: ако трябваше да свърши нещо на горния етаж или долу в кухнята, викаше Себастиан и го молеше да отиде с нея, защото не можела да се справи сама с тежкия товар. Чудно, но и Себастиан правеше като нея: когато го изпращаха в някое поотдалечено помещение, викаше слугата Йохан и му нареждаше да върви с него, за в случай, че не успее да се справи сам. И всички се подчиняваха с готовност, макар че не носеха в ръцете си почти нищо и спокойно можеха да свършат работата и сами; всеки си казваше, че скоро ще има нужда от помощта на другия и не отказваше на молбата му.

Докато ставаха тези неща, старата готвачка седеше дълбоко замислена над тенджерите си, клатеше глава и въздишаше:

— И това ли трябваше да доживея!

От известно време насам в дома Зеземан ставаше нещо много странно. Всяка сутрин, когато прислугата слизаше, заварваше входната врата широко отворена, обаче не можеха да разберат кой би могъл да постъпва така. Първите дни, след като това започна да се повтаря,

ужасените прислужници претърсиха всяка стая и всяко ъгълче, за да проверят какво е било откраднато, защото бяха сигурни, че в къщата се е скрил крадец и всяка нощ отнася навън част от плячката. Само че от претърсването не излезе нищо: в цялата къща не липсваше дори една дреболия.

Започнаха да превъртат ключа по два пъти и да спускат дебелото дървено резе — нищо не помогна: на сутринта вратата отново зееше отворена. Започнаха да стават все по-рано и по-рано и да тичат един през друг към входа, но всеки път заварваха вратата широко отворена, макар че наоколо всичко спеше дълбок сън, а прозорците и вратите на съседните къщи бяха здраво залостени.

Най-после Йохан и Себастиан събраха кураж и отстъпиха на горещите молби на госпожица Ротенмайер да прекарат нощта в малката стая, която граничеше с тържествената зала, за да видят какво ще се случи.

Госпожица Ротенмайер извади всички оръжия на господин Зеземан и лично връчи на Себастиан голяма бутилка с ликьор, която да им вдъхне допълнителни сили и кураж да се отбраняват, ако се наложи.

Когато настъпи уговореният час, двамата мъже седнаха на масата и веднага напълниха чашите, за да си вдъхнат смелост. Отначало това ги направи разговорливи, но много скоро им се доспа, отпуснаха се назад в креслата си и се унесоха. Когато старият часовник на кулата отсреща удари дванадесет, Себастиан се стресна и повика другаря си, само че трябваше да мине доста време, докато го събуди. Колкото и да го викаше, Йохан само кимаше с глава и продължаваше да спи. Разбрал, че няма да може да го събуди, Себастиан, който беше вече съвсем буден, наостри уши. Цареше пълна тишина, дори от улицата не долиташе звук. Сега вече Себастиан се уплаши от тази мъртвешка тишина и от самотата си, и отново викна на Йохан да се събуди, макар и с приглушен глас, и здраво го разтърси. Най-после, когато часовникът удари един, Йохан отвори очи и се сети защо е в тази стая, а не в леглото си, както обикновено. Той скочи смело на крака и се провикна:

— Хайде, Себастиан, да излезем навън и да видим какво става. Сигурен съм, че ти не се боиш от нищо. Следвай ме, друже!

Йохан отвори широко вратата на стаята и излезе в коридора. В същия миг през отворената входна врата нахлу силен вятър и угаси

свещта, която момъкът стискаше в ръка. Уплашен, той се хвърли назад, при което едва не събори на пода вървящия зад него Себастиан, дръпна го след себе си, затвори вратата с трясък и с треперещи ръце превъртя ключа. После измъкна от джоба си кибрит и отново запали свещта.

Себастиан нямаше представа какво се е случило, защото бе застанал зад широкия гръб на Йохан и не беше усетил силния порив на вятъра. Когато обаче видя лицето на другаря си при светлината на свещта, едва не извика от ужас, защото момъкът беше побелял като платно и видимо трепереше.

— Какво ти е? Какво видя отвън? — попита съчувствено Себастиан.

— Вратата зееше отворена — изпъшка Йохан, — а на стълбата стоеше бяла фигура! Разбираш ли, Себастиан, видях я със собствените си очи как тръгна нагоре — и внезапно изчезна!

По гръба на Себастиан пробягаха студени тръпки. Двамата седнаха отново в креслата си и не се помръднаха, докато не започна да се развиделява и улицата се оживи. Едва тогава излязоха заедно в коридора, затвориха зеещата входна врата и се качиха на горния етаж, за да съобщят на госпожица Ротенмайер какво са преживели.

Дамата беше станала много рано, защото трескавото очакване не ѝ беше позволило да заспи. Още щом чу какво се е случило, тя седна и написа на господин Зеземан писмо, каквото не беше получавал досега. Още в началото подчертаваше, че пръстите ѝ са сковани от ужас. Господин Зеземан трябвало веднага, без никакво бавене, да се върне вкъщи, защото в дома му ставали нечувани неща. След това се описваха събитията от последните дни, като се подчертаваше фактът, че всяка сутрин заварват входната врата отворена и никой в къщата вече не е сигурен за живота си. Нима можело да се предвиди какви ужасяващи последствия ще имат тези неразгадаеми събития за всички обитатели на дома?

Господин Зеземан отговори незабавно, че не му е възможно да изостави всичко и да се прибере вкъщи. Тази история за призраци звучала невероятно и той се надявал, че необяснимите явления са само временни.

Ако скоро не настъпело спокойствие, нека госпожица Ротенмайер пише на госпожа Зеземан и я помоли да ѝ дойде на помощ;

бил сигурен, че майка му набързо ще се справи с всички призраци и скоро никой дух няма да посмее да безпокои дома му.

Госпожица Ротенмайер остана много недоволна от тона на това писмо; гневеше се, че господин Зеземан не е приел историята достатъчно сериозно. Без да се бави, тя писа на госпожа Зеземан, но и нейният отговор се оказа също така незадоволителен, на всичкото отгоре в него се съдържаха някои не особено прилични забележки. Госпожа Зеземан писа, че няма никакво намерение да изминава дългия път от Холщайн до Франкфурт само защото Ротенмайер виждала призраци. В дома Зеземан никога не се бил появявал призрак и ако наистина някой идвал нощем, това било, без съмнение, живо същество, с което човек можел да си поговори. Ако Ротенмайер не се справела, най-добре било да повика нощния пазач.

Ала госпожица Ротенмайер беше твърдо решена да не живее нито ден повече в ужас и страх и знаеше как да си помогне. Досега не беше споменала призрачната история пред двете деца, защото се боеше, че момичетата няма да смеят да остават сами нито през деня, нито през нощта, а това щеше да има твърде неприятни последствия за самата нея. Сега обаче нахлу като вихър в учебната стая, където седяха възпитаничките й, и с приглушен глас заразказва за нощните посещения на неизвестния призрак.

Клара веднага изпищя, че няма да посмее да остане нито миг повече сама и че татко й веднага трябвало да се прибере вкъщи. След това настоя госпожица Ротенмайер да се пренесе да спи в стаята й, а Хайди също не бивало да остава сама, защото призракът можел да влезе при нея и да я уплаши. От сега нататък двете с госпожица Ротенмайер щели да спят в една стая и да оставят лампата запалена цяла нощ, а Тинете трябвало да спи в съседната стая заедно с Хайди. Себастиан и Йохан получиха заповед също да спят на долния етаж, и то в коридора, за да прогонят призрака с крясъците си, ако се появи.

Клара беше толкова възбудена, че госпожица Ротенмайер се уплаши за здравето й. Успокои я единствено с обещанието да пише веднага на татко й и да премести леглото си в стаята й, за да не е сама. Не било възможно всички да спят в една стая, но ако Аделхайд се страхувала, най-добре било при нея да спи Тинете. Обаче Хайди се страхуваше повече от Тинете, отколкото от призраците, за които не

беше чувала нищо досега, затова веднага заяви, че не се бои от нищо и ще продължи да спи сама в стаята си.

Госпожица Ротенмайер седна веднага зад писалището си и писа отново на господин Зеземан, при което подчерта, че странните събития в къщата му продължават и нежната натура на дъщеря му е толкова разтърсена, че последствията могат да бъдат непредвидими. Тя самата познавала няколко случая на внезапно настъпили епилептични припадъци или светивитово хоро, затова трябвало веднага да се отстрани призракът от къщата.

Това помогна. Само след два дни господин Зеземан се появи пред вратата на своя дом и задрънка така оглушително с камбанката, че всички се спогледаха уплашено, повярвали, че нахалният призрак не е могъл да дочака нощта, за да им изиграе някой от злобните си номера.

Себастиан погледна много внимателно през полуспуснатия капак на един прозорец, но в този миг камбанката отново издрънка страшно и всички си казаха, че само човешката ръка е в състояние да вдигне такъв шум. Себастиан позна на кого е ръката, профуча през стаята, втурна се през глава надолу по стълбата и отвори входната врата.

Господин Зеземан поздрави сухо и забърза към стаята на дъщеря си. Клара го посрещна с радостен вик и когато бащата видя детето си здраво и бодро, челото му се разведри, бръчките се изгладиха и на устните му заигра усмивка. Особено след като дъщеря му го увери, че се чувства добре и толкова се радва на завръщането му, че е готова дори да обикне духа, който броди из къщата, защото само той бил виновен тя да види отново баща си.

— Как се държи призракът, госпожице Ротенмайер? — попита бодро господин Зеземан и ъгълчетата на устата му потрепнаха.

— Не, господин Зеземан — отговори сериозно дамата, — това не беше шега. Не се съмнявам, че утре господин Зеземан също като нас ще престане да се смее, защото онова, което става в дома му, ни насочва към ужасяващи събития, разиграли се тук в миналото и останали скрити досега.

— Може би, но аз не знам нищо за това — отбеляза спокойно господин Зеземан. — Все пак ви моля да не оскърбявате почитаемите ми прадеди. А сега повикайте в трапезарията Себастиан. Искам да поговоря на четири очи с него.

Господин Зеземан отиде отгатък и зачака. Себастиан се появи много скоро. От очите на господаря не беше убягнало, че прислужникът и госпожица Ротенмайер не се понасят особено, и сега смяташе да го поразпита по-основно.

— Ела при мен, момко — махна с ръка той. — И бъди напълно искрен: ти ли си се престорил на призрак, за да позабавляваш малко госпожица Ротенмайер?

— Не, кълна се в честта си! Милостивият господин не бива дори да си помисля такива неща! Аз също съм уплашен от случилото се — призна съкрушено Себастиан.

— Е, щом е така, утре ще покажа и на теб, и на смелия Йохан как изглеждат призраците на дневна светлина. Засрами се, Себастиан. Може ли млад, силен момък като теб да се бои от призрази? А сега иди незабавно при стария ми приятел доктор Класен, предай му почитанията ми и го помоли тази вечер в девет часа да ме посети; върнал съм се от Париж нарочно, за да се консултирам с него. Положението е толкова лошо, че се налага да остане цяла нощ при мен, затова да се приготви! Разбра ли ме, Себастиан?

— Тъй вярно, господине! Господарят може да бъде сигурен, че ще предам всичко най-точно. — С тези думи Себастиан се отдалечи, а господин Зеземан отиде отново при дъщеря си, за да я увери, че няма защо да се бои от така наречения призрак и че той още днес ще се погрижи да изясни нещата.

Точно в девет часа, когато децата си бяха легнали и госпожица Ротенмайер също се беше оттеглила, се появи господин докторът, със свежо лице под сивите коси и живи, решителни очи. Изглеждаше малко уплашен, но веднага след поздрава избухна във весел смях, потупа приятеля си по рамото и рече:

— Я виж ти, за човек, който има нужда от болногледач, изглеждаш твърде добре, старче!

— Имай малко търпение, приятелю — отвърна господин Зеземан, — онзи, за когото трябва да бдим, ще изглежда много по-зле, ако успеем да го хванем.

— Значи в къщата наистина има болен? И то такъв, който първо трябва да бъде уловен?

— Много по-страшно, докторе, много по-страшно. В къщата ми има призрак!

Докторът избухна в луд смях.

— И това ми било съчувствие! — възмути се престорено господин Зеземан. — Жалко, че уважаемата Ротенмайер не можа да ви чуе. Тя е твърдо убедена, че някой от старите Зеземанови се е превърнал в призрак, за да изкупи страшните си грехове.

— Как е успяла да се запознае с него? — попита развеселено докторът.

Господин Зеземан разказа на приятеля си цялата история и как всички обитатели на къщата твърдят, че всеки ден осъмват с широко отворена входна врата, а накрая заяви, че за всеки случай се е въоръжил с два заредени револвера; защото имало само две възможности: или някой си правел зловни шеги, най-вероятно познат на прислугата, решил да изплаши до смърт персонала в отсъствието на господаря — а в такъв случай най-добре било да го стреснат с един изстрел; или пък били крадци, които нарочно се престрували на призраци, за да бъдат сигурни, че никой няма да посмее да излезе насреща им — в този случай доброто оръжие било просто необходимо.

Докато траеха тези обяснения, двамата господа бяха слезли по стълбата и се намираха в същата стая, в която бяха дежурили Йохан и Себастиан. На масата бяха поставени няколко бутилки от най-доброто вино, защото малко подкрепление, от време на време, нямаше да им навреди, след като бяха решили да прекарат нощта будни. До виното бяха двата револвера, а стаята се осветяваше от два свещника с по няколко запалени свещи, защото господин Зеземан не обичаше полумрака.

Освен това той притвори вратата, защото не искаше светлината да прониква в коридора и да прогони призрака. После покани приятеля си да седне и двамата се разположиха удобно в креслата. Скоро поведоха оживен разговор, отпивайки от време на време по глътка вино, и безкрайно се учудиха, когато удари дванайсет часа.

— Призракът ни е подушил и сигурно няма да се появи — отбеляза докторът.

— Имай търпение. Обикновено идва чак към един — успокои го приятелят му.

Двамата продължиха разговора си и замлъкнаха чак когато удари един часът. В къщата цареше пълна тишина, от улицата също не се чуваше никакъв шум. Изведнъж докторът вдигна ръка.

— Тихо! Зеземан, не чуваш ли нищо?

Двамата наостриха уши. Леко, но съвсем ясно доловиха как някой вдигна резето, превъртя два пъти ключа и отвори вратата.

Господин Зеземан посегна към револвера си.

— Нали не те е страх? — попита полугласно докторът и се изправи.

— Все пак е по-добре да бъдем предпазливи — пошепна господин Зеземан, грабна в лявата си ръка свещника, стисна в дясната револвера и последва доктора, който също се беше въоръжил.

Двамата излязоха в коридора и спряха като заковани.

През широко отворената врата надничаше бледата луна и огряваше тънка, бяла фигура, изправена неподвижно на прага.

— Кой е там? — изгърмя докторът и гласът му екна в коридора.

Въоръжени със свещници и револвери, господата излязоха на светло и пристъпиха към фигурата. Тя се обърна и нададе лек писък. С боси крачета, облечена само в дълга бяла нощница, Хайди се взираше с объркан поглед в ярките пламъчета на свещите. После погледна револверите и се разтрепери като листец на вятъра.

Господата се спогледаха смаяно.

— Доколкото виждам, това е момиченцето, което ти носи вода, Зеземан — промълви глухо докторът.

— Какво правиш тук, дете? — попита господарят на дома. — Къде отиваше? Защо излизаш навън нощем?

Бледа и трепереща, Хайди застана пред него и рече едва чуто:

— Не знам.

Докторът пристъпи напред.

— Зеземан, това е по моята специалност. Върви в стаята си и си почини в креслото си, докато аз отнеса детето, където му е мястото.

Той остави револвера си на пода, улови бащински за ръка треперещото дете и го поведе нагоре по стълбата.

— Не се бой, не се бой — повтаряше сърдечно той. — Успокой се, нищо лошо не се е случило.

Щом влязоха в стаята на Хайди, докторът остави свещника на масата, вдигна детето на ръце, сложи я в леглото и грижливо я зави. После седна в креслото под прозореца и почака, докато то се успокои и престана да трепери с цялото си тяло. След това улови ръката му и заговори меко:

— Така, ето че всичко е наред. Кажи ми сега — къде искаше да отидеш?

— Никъде — отговори без колебание Хайди. — Не съм искала дори да слеза долу. Просто изведнъж се озовах на вратата.

— Така, така, а какво сънуваше, помниш ли? Може би си видяла и чула нещо, което си спомняш ясно?

— Да. Всяка нощ сънувам едно и също. Струва ми се, че съм при дядо, чувам отвън шума на елите и си казвам: как ли блещукат сега звездите на небето, и тогава хуквам бързо, отварям вратата на хижата и ми става толкова хубаво! Ала като се събудя, съм си пак във Франкфурт. — И Хайди отново почна да преглъща, за да се пребори с тежестта, която притискаше сърцето ѝ.

— Хм... А не те ли боли нещо? Например главата или гърба?

— О, не, само тук ме притиска, сякаш отгоре ми е паднал голям камък.

— А как се чувстваш? Гади ли ти се?

— Не, не. Но ми е много тежко и ми се иска да заплача.

— Така значи... а плачеш ли?

— О, не, не бива. Госпожица Ротенмайер ми забрани.

— Значи го преглъщаш и новата мъка се прибавя към старата, така ли? Ясно! Все пак ти харесваш Франкфурт, нали, Хайди?

— О, да — гласеше тихият отговор, но прозвуча по-скоро като отрицание.

— А къде си живяла с дядо си?

— Високо в планината, винаги.

— Но там не е много забавно, нали? Не ти ли беше малко скучно?

— О, не, там е толкова хубаво, толкова хубаво! — Хайди не можа да продължи; споменът, преживяното преди малко вълнение, дълго сдържаният плач надвиха крехките ѝ сили; сълзите се изляха като поток от очите ѝ, от гърлото ѝ се изтръгна ридание и тя неудържимо захълца.

Докторът стана, намести главичката ѝ на възглавницата и сърдечно проговори:

— Добре, добре, поплачи си малко, това няма да ти навреди. А после се наспи и сънувай нещо хубаво. Утре всичко ще бъде добре. — И излезе от стаята.

Когато отново влезе в малката стая на долния етаж, докторът се отпусна в креслото срещу приятеля си, погледна право в напрегнатото му лице и заговори отмерено:

— Зеземан, първото, което имам да ти кажа, е, че малката ти възпитаница е лунатичка; без да съзнава какво прави, тя всяка нощ слиза долу, отваря входната врата и плаши до смърт персонала ти. Второ, детето е болно от носталгия. Толкова ли не се намери никой да забележи, че е изгубило апетит и е останало само кожа и кости! Необходима му е помощ, и то бързо! За първото зло, предизвикано от непрестанното нервно напрежение има едно-единствено лекарство: трябва веднага да изпратиш малката обратно в родните ѝ планини! За второто също има само един лек и той е същият. Следователно детето трябва да си замине още утре, това е моята рецепта.

Господин Зеземан скочи на крака и се заразхожда с големи крачки по стаята. Най-после не можа да се сдържи и избухна:

— Лунатичка! Болна от мъка! Останала кожа и кости! И това в моята къща! И никой не я поглежда и не знае нищо! А ти, докторе, наистина ли смяташ, че детето, дошло свежо и здраво в дома ми, може да бъде изпратено обратно на дядо му в това жалко състояние? Не, приятелю, не можеш да искаш това от мен! Вземи малката в свои ръце и я излекувай, направи каквото трябва, за да мога да я върна здрава и весела. Помогни ми, докторе, и ти обещавам, че ако Хайди иска да си отиде у дома, няма да я забавя нито миг!

— Зеземан — отговори настойчиво докторът, — помисли какво говориш! Това състояние не е болест, която може да се излекува с прахчета и хапчета! Детето не е от най-издръжливите, обаче ако го изпратиш обратно в свежия планински въздух, с който е свикнало, ще оздравее много бързо; ако не... нали не искаш малката да се върне при дядо си неизлечимо болна или изобщо да не се върне?

Господин Зеземан го изгледа уплашено.

— Добре, докторе, добре, щом говориш така, значи има само един начин да оправя нещата. И ще действам незабавно — и двамата започнаха да обсъждат подробностите около предстоящото пътуване.

Когато докторът тръгна да си върви, през входната врата, този път отворена от самия домакин, проникнаха първите утринни лъчи.

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

КЪМ АЛПИТЕ

Силно възбуден, господин Зеземан изкачи стъпалата и се запъти с твърда крачка към спалнята на госпожица Ротенмайер. Почука с такава сила по вратата, че обитателката на стаята се събуди с вик. Тя седна в леглото си и чу отвън гласа на господаря:

— Моля ви да се явите веднага в трапезарията, налага се бързо да подготвим едно отпътуване.

Госпожица Ротенмайер погледна часовника си и установи, че е четири и половина сутринта; през целия си живот не беше ставала в такъв ранен час. Какво ли се беше случило? Тласкана от любопитство и страх, тя се заплете в дрехите си и се забави повече от обикновено, защото трескаво търсеше по стаята точно нещата, които вече беше облякла.

През това време господин Зеземан мина по коридора и дръпна с все сила всички шнулове на звънци, които попаднаха пред очите му. Те бяха предназначени за различните прислужници, така че във всяка стая, в която прозвуча оглушителният звън, една стресната фигура скочи от леглото и навлече дрехите си наопаки. Всички до един помислиха, че призракът е нападнал господаря и това е нещо като вик за помощ.

Много скоро прислужниците се стълпиха около господин Зеземан, облечени кой с каквото може, и го заоглеждаха учудено, защото той се разхождаше свеж и бодър из трапезарията и в никакъв случай не изглеждаше като нападнал от призрак. Йохан веднага бе изпратен да приготви колата и конете и да ги изкара пред входа. Тинете получи заповед да събуди Хайди и да я облече за пътуване. На Себастиан беше поръчано да изтича до къщата, където служеше лелята на Хайди, и веднага да я доведе. Най-последно госпожица Ротенмайер също бе успяла да се облече както подобава, и всичко си беше на мястото, само бонето беше нахлупено обратно и отдалеч изглеждаше, че лицето ѝ се е преместило на гърба.

Господин Зеземан приписа загадъчния ѝ вид на ранното ставане и веднага премина към деловите въпроси. Нареди на дамата да донесе веднага един куфар и да нареди в него всички вещи на малката швейцарка — господин Зеземан винаги наричаше така детето, защото не можеше да свикне с необичайното му име — и да сложи в куфара няколко запазени роклички на Клара, защото не можел да изпрати малката на път гола и боса; и всичко това трябвало да се извърши бързо и без много разсъждения.

Госпожица Ротенмайер замръзна на мястото си от изненада. Устата ѝ се отвори и тя се загледа в господин Зеземан, без да може да каже дума. Беше очаквала, че господарят на дома ще говори с нея насаме и ще ѝ разкрие ужасяваща история за духове, която е преживял през нощта. Всъщност, на нея много ѝ се искаше да чуе именно такава история, пък и ранният час беше много подходящ. А вместо това получи тези прозаични и на всичкото отгоре твърде неприятни задачи. Не ѝ беше възможно да схване случилото се толкова бързо, затова продължи да стои неподвижна и да чака обяснения.

Само че господин Зеземан нямаше намерение да ѝ разтълкува мотивите за действията си; той я остави да се чуди и отиде в стаята на дъщеря си. Както предполагаше, Клара също се беше събудила от необичайното оживление в къщата и страхливо се ослушваше, за да разбере какво става.

Баща ѝ седна на леглото и ѝ разказа цялата история на домашния призрак. Обясни ѝ, че докторът е много загрижен от състоянието на швейцарчето и смята, че то ще продължи нощните си странствания и някой ден може да се качи дори на покрива, което е свързано с големи опасности. Затова решил веднага да изпрати Хайди обратно при дядо ѝ, защото не можел да поеме този риск и такава голяма отговорност, а Клара трябвало да се примири, защото наистина нямало друг изход.

Клара остана неприятно изненадана от думите на баща си и се постара да го разубеди. Но нищо не помогна. Господин Зеземан остана твърд в решението си, но тържествено ѝ обеща още следващото лято да я заведе в Швейцария, ако бъде разумна и не хленчи. Така Клара се примири с неизбежното, но веднага пожела куфарът на Хайди да бъде донесен в нейната стая, за да може тя да сложи в него всичко, което е определила за приятелката си.

Господин Зеземан се съгласи с готовност, дори окуражи дъщеричката си в намерението ѝ да снабди швейцарчето с всичко необходимо.

През това време леля Дете вече беше пристигнала и с нетърпение очакваше да чуе за какво са я повикали в този необичаен час. Сигурно беше станало нещо много важно.

Господин Зеземан излезе при нея, обясни ѝ какво е положението с Хайди и изрази желание детето да замине за дома си още днес. Дете остана много разочарована, защото не беше очаквала такъв развой на събитията. Освен това не беше забравила думите, с които я отпрати Алпиецът Йохи, и заръката да не се явява повече пред очите му. Как сега щеше да се яви пред него и да му върне детето, след като го беше взела уж завинаги и му беше обещала положение и богатство? Не, така не можеше. Дете не се замисли много, а пусна в ход обичайното си красноречие и многословно обясни, че това е напълно невъзможно; днес не можела да тръгне на път, утре още по-малко, през следващите дни пък ѝ било абсолютно невъзможно, защото имала много неотложни задължения и даже след месец щяла да бъде все така заета.

Господин Зеземан разбра много добре какво му се казва и я пусна да си върви, без да настоява. След това повика Себастиан и му нареди веднага да почне да се готви за път. Той щял да придружи Хайди до дома ѝ; днес щели да стигнат само до Базел, а утре трябвало да продължат към селото на детето. Можел да остави малката при дядото и веднага да се върне; той самият щял да обясни всичко в писмо до стария Йохи.

— А сега идва най-важното, Себастиан — заключи строго господин Зеземан. — Изслушайте ме внимателно! Хотелът в Базел, името му е написано на тази картичка, е много добър. Покажете визитната ми картичка на управителя и ще ви дадат добра стая за детето. А вие сам ще се погрижите за себе си, в това съм сигурен. Преди лягане ще идете в стаята на момиченцето и ще затворите всички прозорци така здраво, че никой да не е в състояние да ги отвори. Щом детето си легне, ще излезете и ще заключите вратата отвън, защото малката става нощем и ходи по къщата, а не искам да се изплаши на чуждото място, ако тръгне по коридора или отвори входната врата. Разбрахте ли ме?

— Да! Да! Ето какво било! — провикна се смаяно Себастиан, който най-после беше прозрял истината за страшния призрак.

— Да, ето какво беше! А вие сте страхливец, да не говорим за Йохан, който се е уплашил от едно малко дете! Идете и кажете на всички, че в тази къща живеят само страхливци!

И като му нареди най-строго да се приготви бързо, господин Зеземан отиде в кабинета си и започна да пише писмо до Алпицеца Йохи.

Себастиан стоя дълго неподвижен и в главата му се въртеше една мисъл: защо позволих на онзи страхливец Йохан да ме затвори в стаята! Защо не тръгнах след бялата фигурка! Без съмнение щях веднага да я позная! Лесно му беше да мисли така, когато слънцето огряваше всяко ъгълче на малката стая...

През това време Хайди стоеше в стаята си, облечена в неделната си рокличка, без дори да подозира какво я очаква, защото Тинете само я вдигна от сън, извади дрехите ѝ от шкафа и я накара да се облече, без да даде някакво обяснение. Прислужницата никога не се унижаваше да разговаря с необразованата Хайди.

Господин Зеземан влезе в трапезарията с писмо в ръка, видя приготвената закуска и извика:

— Къде е детето?

Веднага повикаха Хайди. Когато малката пристъпи към господаря на дома, за да каже „добро утро“, той я погледна въпросително.

— Е, какво ще кажеш, детето ми?

Хайди само го изгледа учудено.

— Ти нищо ли не знаеш? — засмя се господин Зеземан. — Е, тогава ще ти кажа, че още днес ще си заминеш за дома.

— За дома? — повтори едва чуто Хайди и побеля като платно, толкова силно заби сърцето ѝ от неочакваното вълнение.

— А сега може би ще ми кажеш, че нямаш такова желание? — попита с усмивка господин Зеземан.

— О, не, разбира се, че искам да си ида у дома — прошепна Хайди и лицето ѝ се оцвети в тъмнорозово.

— Добре тогава — рече окуражително господин Зеземан, седна на мястото си и ѝ махна с ръка да стори същото. — Първо обаче трябва да закусиш, защото ти предстои дълъг път!

Само че Хайди не можа да преглътне нито хапка, колкото и да се стараеше да прояви послушание. Тя беше толкова развълнувана, че вече не знаеше сънува ли или е будна, и дали няма отново да се събуди само по нощница на входната врата.

— Кажете на Себастиан да вземе храна за из път — нареди господин Зеземан на госпожица Ротенмайер, която тъкмо влизаше. — Трябваше да се сетя, че детето няма да може да яде... Я по-добре иди при Клара, докато приготвят колата — обърна се той сърдечно към Хайди.

Това беше и желанието на малката швейцарка и тя изтича навън с бързи стъпки. Насред стаята на Клара беше разтворен грамаден куфар и сега го пълнеха с всевъзможни неща.

— Ела бързо, Хайди — извика зарадвано Клара. — Ела да видиш какво съм ти приготвила. Надявам се, че ще ти хареса...

И тя започна да изброява рокличките и престилките, кърпичките и нещата за шев и какво ли още не.

— А я виж това, Хайди! — провикна се тържествуващо Клара и ѝ показа една голяма кошница.

Хайди надникна вътре и подскочи от радост, защото в кошницата бяха наредени дванайсет красиви кръгли хлебчета, меки, още топли. Това беше подаръкът за бабата. Улисани в суетнята, децата забравиха, че е настъпил часът да се разделят, и когато прозвуча викът: „Колата е готова!“ — тогава вече нямаше време за сбогуване.

Хайди изтича в стаята си, за да вземе хубавата книга от баба Зеземан, сигурна, че не са се сетили за нея, защото тя я криеше винаги под възглавницата си, за да я усеща ден и нощ. Хайди грабна книгата и я сложи в кошницата върху хлебчетата. После отвори шкафа си и внимателно се огледа да не е забравила нещо. Правилно — там беше старият червен шал: разбира се, госпожица Ротенмайер не бе сметнала за нужно да го прибере с останалия багаж. Хайди уви в шала една много скъпа на сърцето ѝ вещ и сложи вързопчето най-отгоре в кошницата, така че да се вижда. Най-последно сложи на главата си красива шапчица и излезе от стаята.

Двете деца трябваше бързо да си кажат довиждане, защото господин Зеземан вече чакаше да отведе Хайди до колата. Госпожица Ротенмайер беше застанала на горната площадка на стълбището, за да

се сбогува. Щом забеляза странното червено вързопче, тя го измъкна от кошницата и го захвърли на пода.

— Не, Аделхайд — произнесе укорително дамата, — няма да ти позволя да излезеш така от един почтен дом. Не е нужно да връщаш обратно старите си вещи. А сега довиждане!

Хайди не посмя да вдигна вързопчето си, но погледна неописуемо жално към господаря на дома, сякаш ѝ бяха отнели най-голямото богатство.

— Не бива така — намеси се с твърд глас господин Зеземан. — Детето ще отнесе вкъщи всичко, което иска, дори това да са малки котенца или костенурки. Не се вълнувайте толкова за дреболии, госпожице Ротенмайер!

Зарадвана, Хайди вдигна вързопчето си и в очите ѝ светна благодарност и обич.

Долу пред колата господин Зеземан ѝ подаде ръка и с мили думи я увери, че и Клара, и той ще мислят за нея. Пожела ѝ добър път и Хайди му благодари за всички хубави неща, с които я изпращаха, а накрая рече:

— Моля ви, предайте хиляди поздравии на господин доктора и още повече благодарности. — Защото не беше забравила думите, казани до леглото ѝ: „Утре всичко ще бъде добре“. Ето че беше станало точно така, както го бе предвидил докторът, и Хайди си мислеше, че той е изиграл важна роля за промяната в съдбата ѝ.

Господин Зеземан настани детето в колата, Себастиан се качи след него, натоварен с кошницата и чантата с храна. Господин Зеземан се провикна още веднъж:

— Щастлив път! — И колата потегли.

Скоро след това Хайди седна във влака, стиснала здраво кошницата си, защото не смееше нито за миг да я изпусне от ръцете си; в нея бяха скъпоценните хлебчета за бабата и тя ги пазеше като зеницата на окото си. Доставяше ѝ голяма радост от време на време да поглежда вътре и да ги милва. Иначе седеше на мястото си тиха като мишчица, защото най-после беше осъзнала, че е на път към дома, че се връща при дядо си, при Петер и баба му, че ще види отново милата на сърцето ѝ планина. Започна да си представя любимите си места, запита се как ли ще завари къщата и дядо си и по едно време попита уплашено:

— Себастиян, сигурно ли е, че баба не е умряла?

— Разбира се, че не е умряла — успокой я мъжът. — Не мисли такива лоши неща. Да се надяваме, че е жива.

Хайди отново потъна в мислите си и само от време на време поглеждаше в кошницата, опитвайки се да си представи какво ще каже бабата, когато тя извади хлебчетата и ги сложи на масата пред нея.

Едва след часове проговори отново:

— О, Себастиян, само да можех да бъда сигурна, че баба е още жива!

— Разбира се, разбира се — промърмори задремалият мъж. — Защо да не е жива...

След известно време сънят надви и Хайди, а след прекараната неспокойна нощ и ранното ставане тя имаше такава голяма нужда от сън, че се събуди едва когато Себастиян леко я разтърси и каза:

— Събуди се, Хайди! Пристигнахме в Базел! Време е да слизаме!

На следващата сутрин пътуването продължи. Минаха много часове, но Хайди седеше неподвижно с кошницата в скута и чакаше търпеливо. Днес не казваше нищо, защото напрежението ѝ нарастваше с всяка изминала минута. И изведнъж, когато се беше замислила за нещо друго, прозвуча викът: „Майенфелд!“ и Хайди скочи от мястото си. Същото направи и Себастиян, който също остана изненадан. Все пак успяха да слязат навреме, да смъкнат и куфара, а влакът продължи пътя си към долината.

Себастиян погледна след него доста мрачно, защото много му се искаше пътят им да продължи все така удобно и сигурно, а сега се виждаше изправен пред дълъг преход пеша, който на всичкото отгоре щеше да завърши с изкачване в планината, трудно и навярно изпълнено с опасности в страна като тази, още полудива и нецивилизована. Поне това беше мнението на Себастиян.

Той се огледа предпазливо, обмисляйки кого би могъл да попита за пътя до Дьорфли. Недалеч от гарата стоеше каручка, запрегната с мършав кон, и някакъв едър мъжага товареше големи чували, пристигнали с влака. Себастиян отиде при него и учтиво попита кой е най-сигурният път до Дьорфли.

— Тук всички пътища са сигурни — гласеше категоричният отговор.

Тогава Себастиан попита кой е най-добрият път, по който може да се мине, без да се излагат на риска да пропаднат в някоя пропаст и как може да се откара един куфар до споменатото Дьорфли.

Мъжът изгледа куфара, измери го с очи и заяви, че ако не е много тежък, ще го вземе в каруцата си, защото той също отивал в Дьорфли. Така от дума на дума се стигна до споразумението мъжът да вземе в каруцата не само куфара, но и детето, и да го предаде на някого от селото, който да го отведе до пасището.

— Мога да си ида и сама, знам пътя от село до пасището — обади се Хайди, която следеше с внимание преговорите.

От сърцето на Себастиан падна тежък камък. Слава богу, беше се отървал от трудното изкачване в планината! Той кимна тайнствено на Хайди, повика я настрана и ѝ предаде тежка кесия и писмо до дядо ѝ и обясни, че кесията е подарък от господин Зеземан, но тя трябвало да я сложи най-отдолу в кошницата, под хлебчетата и много да внимава да не я изгуби, защото господин Зеземан щял ужасно да се разсърди и никога вече нямало да ѝ проговори; нека малката мамзел да не забравя какво ѝ е казал.

— Разбира се, че няма да я изгубя — отвърна уверено Хайди и пхна кесията заедно с писмото най-отдолу в кошницата.

Натовариха куфара на каруцата, Себастиан вдигна Хайди заедно с кошницата ѝ на високата седалка, подаде ѝ ръка за сбогом и отново ѝ обясни със знаци да внимава за съдържанието на кошницата, защото коларят стоеше наблизко, а Себастиан беше предпазлив. Измъчваха го угризения на съвестта, защото съзнаваше, че е длъжен сам да отведе детето поне до селото.

Коларят се настани на седалката до Хайди и каруцата бавно заскърца към високата планина, докато Себастиан, зарадван, че се е отървал от уморителното изкачване, приседна на една пейка и зачака обратния влак.

Човекът с каруцата беше пекарят на Дьорфли, който беше дошъл да вземе от влака чувалите с брашно. Никога не беше виждал Хайди, но като всеки в селото знаеше историята на детето, живяло известно време при Алпицеа Йохи. Освен това на времето познаваше родителите на Хайди и веднага се сети, че си има работа със същото това дете, за което се разказваха какви ли не неща. Много му беше чудно защо пак го връщаха при дядото и не се стърпя да не попита:

— Ти ли си детето, което живееше горе при Алпицеца Йохи?

— Да.

— Лошо ли ти беше в големия град, та се връщаш пак при дядо си?

— Не, не съм живяла лошо; никой не живее така добре като хората във Франкфурт.

— Е, защо тогава се връщаш?

— Само защото господин Зеземан ми позволи. Да не мислите, че съм избягала?

— Така ли? А защо не си остана във Франкфурт, след като са били толкова добри с теб?

— Защото хиляди пъти предпочитам да живея с дядо на пасището, отколкото където и да било другаде по света.

— Сигурно ще промениш мнението си, като стигнеш горе — изръмжа пекарят. — Няма да се учудя, ако се върне обратно — промърмори на себе си той. После започна да си подсвирква и не каза повече нито дума.

Хайди се оглеждаше на всички страни и трепереше от вълнение, защото дърветата край пътя ѝ бяха познати, а в далечината се виждаха зъберите на върха Фалкнис, които сякаш я поздравяваха като добри стари приятели. Хайди им махна с ръка за поздрав и с всеки метър радостното треперене ставаше все по-неудържимо и ужасно ѝ се искаше да скочи от седалката и да се затича с всички сили. Все пак тя остана мирно на мястото си.

Най-после влязоха в Дьорфли. Камбаната тъкмо удари пет часа. Около каруцата веднага се събра тълпа жени и деца, скоро се присъединиха и няколко мъже, защото куфарът и детето в каруцата на пекаря бяха привлекли вниманието на всички минувачи и всеки искаше да узнае откъде идват и къде отиват.

Пекарят свали Хайди на земята, малката му подаде ръка и рече:

— Много ви благодаря, дядо ще дойде да вземе куфара.

После хукна нагоре, само че насъбралите се хора ѝ препречиха пътя и десетки възбудени гласове започнаха едновременно да задават въпроси, всеки за нещо различно. Хайди си проби път през тълпата и на лицето ѝ се изписа такъв страх, че хората неволно се разстъпиха и ѝ сториха място.

— Нали виждате, че малката се страхува — чу се от всички страни. — Горкото, има много сериозни основания да се бои...

И отново започнаха да си разказват как от една година насам Алпиецът Йохи е станал още по-лош отпреди, как не говори с никого, а на лицето му е изписано, че с удоволствие би убил всеки, който му се изпречи на пътя, и че не бивало да пускат детето при злия старец. Тук обаче се намеси пекарят и заяви, че той знае много повече от всички тях. После с тайнствена физиономия описа как някакъв много важен господин довел детето до Майенфелд и се сбогувал с него много сърдечно, как без възражения платил исканата цена за пътя и дал щедър бакшиш, и изобщо, той бил абсолютно сигурен, че детето е било на много добро място и че само е пожелало да се върне при дядо си.

Тази новина предизвика голямо учудване и веднага се разпространи из цялото село, така че до вечерта не остана нито една къща, в която да не се говореше, че Хайди е живяла богато при благодетелите си и все пак се е върнала по собствено желание при дядо си.

Хайди затича по пътеката към пасището с най-голямата възможна бързина; от време на време обаче спираше, за да си поеме дъх; кошницата в ръката ѝ беше много тежка, а и пътят ставаше все по-стръмен. Една-единствена мисъл се въртеше в ума на детето: дали баба още седи на мястото си в ъгъла и преде, дали междувременно не е умряла?

Най-после Хайди видя пред себе си къщурката на козаря, скрита в една долчинка, и сърцето ѝ заби лудо; тя се втурна нагоре с последни сили, макар да ѝ се струваше, че сърцето ѝ ей сега ще изскочи от гърдите. След минутка стигна до хижата и посегна с трепереща ръка към бравата. Все пак успя да се справи, прескочи ниския праг и застана наред стаичката, без да може да си поеме дъх.

— Мили боже! — чу се откъм ъгъла. — Така подскача само Хайди! Дали Бог се е смилил над мен и ми я е върнал? Кой влезе?

— Аз съм, бабо, аз съм! — извика Хайди, хвърли се към ъгъла и падна на колене пред старата жена. После улови ръцете ѝ и ги сложи на раменете си и сякаш онемя от радост.

Отначало бабата беше толкова изненадана, че също изгуби дар слово, после обаче помилва къдравите коси на детето и думите рукнаха

като поток от устата ѝ:

— Да, да, това са нейните коси, гласът също е нейният, о, мили Боже, благодаря ти, че ми позволи да я прегърна още веднъж! — И от слепите очи се отрониха две големи радостни сълзи и паднаха на ръката на Хайди. — Ти ли си, Хайди, наистина ли се върна при нас?

— Да, да, разбира се, че съм аз, бабо — отвърна весело детето. — Не искам да плачеш, защото наистина се върнах и ще идвам всеки ден при теб, и никога вече няма да заминавам. Освен това ти нося меки хлебчета и няма да позволя никога вече да ядеш онзи черен, корав хляб, чуваш ли, бабо!

Хайди започна да изважда хлебчетата едно по едно от кошницата си и ги натрупа на купчинка в скута на бабата.

— Ох, детето ми! Ох, детето ми! Ти носиш със себе си такава благословия! — извика бабата, смаяна от големия брой хлебчета. — Но най-голямата благословия си самата ти! — Тя помилва отново къдравите коси на детето, притисна в ръцете си сгорещените му бузки и помоли: — Кажи още нещо, детето ми, говори, искам да те слушам!

И Хайди започна да ѝ разказва колко се е страхувала дали ще я завари жива, как не ѝ се искало бабата да е умряла, без да може да си хапне от хубавите меки хлебчета, и колко я било страх, че вече никога, никога няма да я види.

След малко в стаята влезе майката на Петер и спря като закована на прага. После обаче се провикна зарадвано:

— Ама това била Хайди! Как е възможно такава нещо!

Хайди стана и ѝ подаде ръка и Бригите огледа смаяно красивите ѝ дрешки, обиколи я от всички страни и започна да обяснява на майка си:

— Майко, само да можеше да видиш с каква рокличка е облечена Хайди и как добре изглежда, направо не можах да я позная. А шапчицата с пера на масата и тя ли е твоя? Сложи я на главата си, да видя как ти стои!

— Не, не искам — отговори твърдо Хайди. — Ако искаш, вземи я и я носи, защото на мене вече не ми трябва. Имам си моя. — С тези думи тя развърза червеното вързопче и извади от него старата си шапчица, още по-омачкана от дългото пътуване. Но това не я разтревожи ни най-малко, защото отлично помнеше как на сбогуване дядото се бе провикнал, че не иска никога да я вижда с шапка с перо;

точно затова Хайди бе опазила грижливо собствената си стара шапка, за да може да се яви както подобава пред очите на дядо си.

Бригите обаче ѝ каза да не става глупава, шапчицата била толкова красива и тя в никакъв случай не можела да я вземе. Най-добре било да я продадат на дъщерята на учителя и да вземат много пари, щом Хайди не искала да я носи. Ала Хайди не се отказа от решението си и тихо остави шапката в ъгъла зад столчето на бабата, за да не се вижда. После смъкна красивата си рокличка и остана само по долна ризка без ръкави. Уви се с големия червен шал, улови ръката на бабата и рече:

— А сега трябва да си отида при дядо. Утре непременно ще дойда пак, желая ти лека нощ, бабо!

— Да, ела утре пак, Хайди, ще те чакаме — помоли тихо бабата, стисна ръчичката ѝ в своята и никак не ѝ се искаше да я пусне.

— Защо свали красивата си рокличка? — попита любопитно Бригите.

— Защото не мога да се явя с нея пред дядо, кой знае дали ще ме познае, ако съм облечена като гражданка. Ти как не ме позна!

Бригите излезе навън след детето, приведе се над ухото му и заговори тайнствено:

— Нищо че беше с тази рокля, той непременно щеше да те познае, само че трябва да се пазиш от друго: Петер казва, че Алпиецът Йохи е вечно сърдит и не казва нито дума.

Хайди каза лека нощ и тръгна нагоре по пътеката с кошницата в ръка. Залязващото слънце беше позлатило зелените поляни, скоро се провидя и голямата снежна преспа на върха Чезаплана, също осветена от слънцето. Хайди спираше на всеки няколко крачки и се обръщаше, защото вече беше високо в планината. По едно време светлината на залеза стана червена, тя се огледа и... Не помнеше друг такъв залез, не си го беше представяла и в най-сладките си мечти! Зъберите на Фалкнис пламтяха на фона на тъмносиньото небе, огромната снежна преспа блестеше, а над нея плуваха розово-червени облачета. Тревата по поляните беше златна, по скалите блещукаха хиляди искри, а обширната долина под нея плуваше в златна пара. Хайди стоеше наред цялото това великолепие и по бузите ѝ се търкаляха сълзи на щастие. Без да осъзнава какво прави, тя склучи ръце за молитва, вдигна поглед към небето и от сърце благодари на добрия Бог, че си е

отново у дома и че всичко е толкова хубаво, дори много по-хубаво от преди, и че той ѝ е позволил отново да го види. Хайди беше щастлива и се чувстваше безкрайно богата сред тази щедра природа, и отново и отново благодареше на добрия Бог за голямата му милост.

Едва когато светлината угасна, тя продължи пътя си. За да навакса закъснението, се затича с такава бързина по стръмната пътека, че само след няколко минути видя покрива и старите ели над него, видя хубавата дядова хижа, а накрая забеляза и дядо си, който седеше на пейката и пушеше с лулата си. Вечерният вятър шепнеше нещо на старите дървета и короните им леко се полюшваха.

Хайди затича още по-бързо и преди дядото да е разбрал какво става, детето се хвърли към него, остави кошницата на земята, прегърна го и с всичка сила се притисна до гърдите му.

— Дядо! Дядо! Дядо! — повтаряше малката и от вълнение не можеше да каже нищо друго.

Дядото също не казваше нищо. От много години насам не беше плакал, но този път очите му се навлажниха и трябваше да ги изтрие с ръка. После свали ръцете на детето от врата си, сложи го на коляното си и внимателно го огледа.

— Значи ти се върна, Хайди — проговори дрезгаво той. — Какво стана? Не ми изглеждаш като надутите граждани, да не би да са те изгонили?

— О, не, дядо — започна да обяснява разгорещено Хайди, — не бива да мислиш такива лоши неща! Всички бяха толкова добри към мен, и Клара, и баба й, и господин Зеземан. Само че, разбираш ли, дядо, аз вече не издържах, така ме теглеше да си дойда у дома при теб, и понякога ми се струваше, че се задушавам, нещо ме душеше в гърлото, но не казвах нищо, за да не бъда неблагодарна. И изведнъж, онзи ден още по тъмно сутринта, господин Зеземан изпрати да ме повикат рано-рано и... Знаеш ли, мисля, че господин докторът му е казал... Всъщност, аз нося писмо за теб и от него ще разбереш всичко! — заключи зарадвано Хайди, извади от кошницата писмото и тежката кесия и ги сложи в шепата на дядото.

— Това е твое — рече Йохи и остави кесията на пейката. После отвори писмото, прочете го и без да каже дума, го пъкна в джоба си. — Искаш ли да вечеряш с мен, Хайди? — попита той, улови детето за ръка и го поведе към хижата. — Но първо вземи парите, те са за теб и са толкова много, че можеш да си купиш истинско легло и дрехи за няколко години напред.

— Нямам нужда от пари, дядо — отговори безгрижно Хайди. — Нали си имам легло, а Клара ми даде толкова дрехи, че няма да ми трябват други.

— Вземи ги, вземи ги и ги сложи в долапа, защото може да ти потрябват.

Хайди го послуша и се втурна зарадвано в стаичката, нетърпелива да огледа добре познатата обстановка. Накрая се изкачи по стълбичката в плевнята, ала там спря като закована и стъписано се провикна през отвора:

— О, дядо, какво е станало с леглото ми?

— Ще го оправим — отговори спокойно дядото. — Нима можех да зная, че ще се върнеш точно днес? А сега слез долу да прием мляко!

Хайди веднага слезе в стаята и седна на старото си място, защото високият й стол беше още там. После грабна купичката си и изгълта млякото на един дъх и с такава жажда, сякаш никога не бе вкусвала нещо толкова прекрасно. Остави купичката на масата, пое си дълбоко дъх и рече:

— Няма друго като нашето мляко, дядо.

В този миг отвън се чу пронизително изсвирване; Хайди скочи и се втурна като светкавица навън. От планината слизаше козето стадо. Животинките подскачаха весело и безгрижно, а сред тях вървеше козарчето Петер. Като видя Хайди, момчето се закова на място и втренчи поглед в старата си приятелка, без да може да промълви нито дума.

— Добър вечер, Петер! — провикна се Хайди и се хвърли към козичките. — Белке! Галке! Помните ли ме? — Двете кози не бяха забравили детското гласче, защото почнаха да търкат глави в полите ѝ и да бляят зарадвано, а Хайди се обърна да поздрави и другите кози и когато започна да ги нарича по име, настана страшен шум и всички животни блееха и се тълпяха около нея, като се бутаха кое да мине първо.

Нетърпеливият Бодливко прескочи една козичка, за да се озове по-близо до момиченцето, и дори плахата Снежка нахално изблъска едрия Турчин, който я изгледа смаяно, а после гордо вдигна дългата си брада, за да покаже колко е порасъл.

Хайди не беше на себе си от радост, че отново е видяла милите си приятели; тя прегърна дребната, нежна Снежка, помилва лудия Бодливко и докато козите продължаваха да се притискат към нея с голяма обич и доверие, отиде право при Петер, който все още не беше помръднал от мястото си.

— Няма ли най-последно да ми кажеш добър вечер! — извика му весело Хайди.

— Наистина ли се върна? — проговори най-последно козарчето и с два скока се озова до Хайди, за да улови протегнатата ѝ ръка. А после попита, както правеше всяка вечер при завръщането от пасището: — Утре ще дойдеш ли с нас?

— Не, утре не, може би другиден. Утре ще отида при баба.

— Хубаво е, че се върна — рече Петер и се ухили широко, после се приготви да си върви, но още дълго не можа да подкара възбудените козички.

Най-накрая успя с ласки и заплахи да ги накара да се съберат около него, но когато Хайди, прегърнала с една ръка Белка, а с другата Галка, тръгна към кошарата, останалите козички също се обърнаха и хукнаха след тях. Хайди трябваше да влезе с двете кози в кошарата и

да затвори здраво вратата, иначе Петер никога нямаше да успее да събере стадото си.

Когато детето най-после се върна в хижата, леглото му беше готово за спане, високо и ухаещо, защото сеното беше събрано наскоро, а отгоре дядото грижливо беше разстлал чистите ленени чаршафи.

Хайди веднага си легна и спа толкова добре, колкото не беше спала цяла година. През нощта дядото стана най-малко десет пъти, изкачваше се безшумно по стълбата и се вслушваше дали Хайди спи спокойно, а накрая се сети за дупката, през която влизаха лунните лъчи, и здраво я затвори с капака, защото луната никога вече не биваше да се явява неканена при детето. Ала Хайди си спеше дълбоко и непробудно и никога повече не стана да броди в нощта, защото голямото, парещо желание на сърцето ѝ беше изпълнено: тя бе видяла планините и огрените от залязващото слънце зъбери, бе чула шума на елите и завинаги се бе завърнала у дома, в Алпите.

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

В НЕДЕЛЯ, КОГАТО КАМБАНИТЕ ЗВЪНЯТ

Хайди стоеше под разлюлените от вятъра ели и чакаше дядо си, който имаше намерение да слезе в селото и да вземе куфара от пекаря, докато тя е при бабата. Детето гореше от нетърпение да види отново бабата и да разбере вкусни ли са били хлебчетата. Не можеше да се наслуша на шума на елите и да се насити на блесналите зелени поляни, изпъстрени със златни цветчета.

Дядото излезе от хижата, огледа се наоколо и рече доволно:

— Е, вече можем да тръгваме.

Днес беше събота, а на този ден дядото винаги почистваше и подреждаше хижата, кошарата и барачката: такъв навик имаше, а днес беше работил цяла сутрин, за да може веднага след обяда да излезе с Хайди. Най-последно беше доволен от свършената работа и можеше да тръгнат. Когато стигнаха пред къщата на козарката, двамата се разделиха и Хайди влезе на куц крак в стаичката, както си й беше обичаят.

Бабата, чула стъпките ѝ, зарадвано се провикна насреща ѝ:

— Ти ли си, детето ми? Пак ли идваш да ни видиш?

Тя улови ръката на момиченцето и я стисна здраво, сякаш се боеше, че някой може да го вземе. После заразказва колко вкусни са били хлебчетата, а днес се чувствала по-силна от всякога. Майката на Петер пък прибави, че бабата, вчера и днес, изяла само едно-единствено хлебче, защото не ѝ се искало скоро да свършат, но трябвало да яде поне по две на ден, за да се засили.

Хайди изслуша внимателно думите на Бригите и дълго седя замислена. После решението само проблесна в ума ѝ.

— Вече знам какво ще направя, бабо — рече засмяно тя. — Ще напиша писмо на Клара и тя непременно ще ми изпрати още дванайсет хлебчета, после пак, и така, докато закрепнеш. Защото, знаеш ли, аз бях събрала в шкафа си цяла купчина, но ми ги взеха, и тогава Клара обеща, че ще ми даде колкото поискам.

— Божичко! — провикна се Бригите. — Това е много хубаво, но не забравяй, че хлябът не може да остане дълго мек! Ако имахме малко излишни пари, щяхме да си купуваме всеки ден пресни хлебчета от пекаря в Дьорфли, но аз едва успявам да му платя дори коравия черен хляб.

Лицето на Хайди засия от радост.

— О, аз имам достатъчно пари, бабо! — провикна се ликуващо тя и щастливо заподскача около старата жена. — Ето какво ще направя с тях! Всеки ден ще ти купувам по едно хлебче, а в неделя по две. Петер ще ти ги носи от Дьорфли.

— Не, не, детето ми! — извика бабата. — Не бива да правиш това, парите са ти дадени за друго. Дай ги на дядо си и той ще каже какво да сториш с тях.

Ала Хайди не допусна да смутят радостта ѝ. Тя продължи да подскача като козичка и да надава весели викове:

— Баба всеки ден ще има меки хлебчета и ще стане отново здрава и силна! О, бабо! — спря се внезапно тя. — Щом оздравееш, сигурно пред очите ти отново ще стане светло! Досега беше много слаба и затова ти беше тъмно, нали?

Бабата не каза нищо, защото не искаше да помрачи радостта на детето. Докато подскачаше из стаята, Хайди изведнъж забеляза стария молитвеник на бабата и бе осенена от нова, още по-чудесна мисъл:

— Бабо, във Франкфурт се научих да чета! Искаш ли да ти прочета някоя песен от тази стара книга?

— О, да — отговори щастливо старата жена и изненадано попита: — Наистина ли можеш да четеш, детето ми? Сигурна ли си, че можеш?

Хайди се покатери на един стол, дръпна книгата и я отупа от праха, защото отдавна лежеше на горната лавица и се беше напращила. Момичето извади кърпичката си, почисти я грижливо и придърпа столчето си към бабата. След това я попита коя песен иска да чуе.

— Прочети каквото искаш, детето ми — промълви старата жена и отмести чекръка си.

Хайди разтвори книгата, прочете тихичко няколко реда и рече:

— Ето тук има нещо за слънцето, него ще ти прочета, бабо.

И зачете с топъл и силен глас:

*„Слънце златно,
добро, благодатно,
за божия слава
земята огрява. И стопля сърцата на всички.
Бях сам и сломен,
но в яркия ден,
от слънце огрята,
ликува душата
в небето с волните птички.
От свода висок
тя вижда, как Бог
създал е богат
целия свят
със своята мощна десница.
И знае къде
ще я отведе,
когато телата
се скрият в земята
подобно зърна в орница.“*

Бабата беше скръстила ръце на скута си и слушаше с израз на неопишуема радост, макар че по бузите ѝ се стичаха сълзи. Хайди никога не я беше виждала такава. Когато момиченцето млъкна, старата жена рече:

— О, Хайди, наистина ми просветна! В сърцето ми е светло и радостно. О, колко добре се чувствам сега, Хайди!

Хайди сияеше от щастие, защото бабата никога не беше изглеждала толкова здрава и бодра. Лицето ѝ вече не беше мрачно и сбръчкано, мъртвите ѝ очи светеха с топъл блясък, сякаш наистина виждаше красивия божи свят.

На прозореца се почука и Хайди видя дядо си, който ѝ махна с ръка да си тръгва. Тя обеща утре да дойде пак, а ако излезе с Петер на пасището, да се върне още на обяд, за да слезе при нея и да ѝ прочете още някоя песен. Хайди беше повярвала, че песните от старата книга могат да върнат светлината в очите на бабата и да зарадват сърцето ѝ, и

това беше за нея голямо щастие, по-голямо дори от удоволствието да седи на слънчевата поляна и да играе с веселите козички.

Бригите я догони с рокличката и шапката и настоя, че дрехите са си нейни и че трябва да ги занесе въщи. Хайди взе рокличката си, защото вече не се страхуваше, че дядо ѝ може да не я познае, но упорито отказа да вземе шапката и заяви на Бригите, че може да я задържи, защото тя никога, ама никога нямало да я сложи на главата си.

Хайди беше толкова развълнувана от преживяното, че трябваше веднага да го разкаже на дядо си. Най-много се радваше, че има пари и може да поръча на пекаря в Дьорфли меки бели хлебчета за бабата, но не по-малко беше въодушевлението ѝ, че бе успяла да зарадва старата жена с хубавите стари молитви. Дядото я изслуша внимателно и не се учуди, когато след края на разказа малката попита:

— Нали, дядо, ти ще ми дадеш парите от кесията, нищо че бабата не е съгласна, за да мога всеки ден да давам на Петер по една паричка и той да купува по едно хлебче, а в неделя — две?

— Ами леглото, Хайди? — възрази усмихнато дядото. — Мисля, че е по-добре първо да ти купим истинско легло, а и за хлебчета ще остане нещо.

Само че Хайди не се предаваше лесно, тя заяви, че в сламената си постеля спи много по-добре, отколкото в железния креват с възглавници и молеше така настойчиво и убедително, че накрая дядото рече:

— Парите са твои, прави с тях каквото искаш. Щом това ти доставя радост, купувай хлебчета на бабата, имаш за няколко години напред.

— Ура! — извика възбудено Хайди. — Толкова се радвам, че баба няма да яде повече онзи корав черен хляб! О, дядо, ако знаеш колко ми е хубаво! Никога не съм се чувствала така, откакто съм се родила! — И Хайди заподскача, уловила дядо си за ръка, надавайки весели викове като кръжащите в небето птички. Изведнъж обаче стана отново сериозна и рече: — Да, ако добрият Бог бе направил веднага онова, за което го помолих, сигурно нямаше да стане както сега. Щях да се върна при теб и да донеса на баба само няколко хлебчета, и нямаше да мога да ѝ прочета нито една песен. Само че добрият Бог знае всичко и е наредил нещата много по-хубаво, отколкото ги исках;

госпожа Зеземан ми каза така и беше права. О, колко се радвам, че добрият Бог не отстъпи на молбите и плаحوвете ми! От днес нататък ще се моля всеки ден, както ми каза госпожа Зеземан, и ще благодаря на дядо Господ за всичко, което ми е дал. А ако някой път не изпълни веднага молбата ми, ще помня какво се случи във Франкфурт и ще знам, че той има нещо по-добро наум. Всеки ден ще се молим, нали, дядо, и никога няма да го забравяме, за да не ни забрави и той.

— Ами ако някой отдавна е престанал да се моли? — промърмори мрачно дядото.

— О, това е много страшно, защото добрият Бог го забравя и го оставя да върви сам по пътя си, а когато някой ден се случи нещо лошо и той започне да се оплаква, никой човек не изпитва съчувствие към него, а всички повтарят все едно и също: той сам избяга от добрия Бог, затова и той сега го оставя сам, въпреки че може да му помогне.

— Това е вярно. Откъде знаеш това, Хайди?

— От госпожа Зеземан, дядо, тя ми обясни всичко.

Дядото дълго мълча, а после заговори като на себе си:

— Но като се стигне дотам, няма връщане назад. Когато Бог е забравил, забравил го е завинаги.

— О, не, дядо, разбира се, че всеки човек може да се върне към Бога, това също ми го каза госпожа Зеземан. Тогава става както в най-хубавата приказка от книгата ми, ти сигурно не си я чувал, но веднага щом се приберем, ще ти я прочета и ще видиш колко е хубава.

Водена от желанието по-скоро да покаже книгата на дядо си, Хайди забърза нагоре по склона и веднага щом стигнаха хижата, пушна ръката му и се втурна вътре. Дядото свали от гърба кошницата, в която беше наредил половината неща от куфара, защото нямаше да успее да го домъкне целия чак дотук, седна на пейката и се замисли. Само след миг Хайди изскочи навън с книгата под мишница.

— Браво, дядо, добре си се сетил да седнеш! — извика тя, настани се до него и разтвори книгата си.

Толкова пъти беше чела историята, че без усилия намери нужната страница. Развълнувана както винаги, Хайди зачете за сина, който си живеел добре в бащиния дом, пасял стадата от крави и овце. Облечен в хубави, здрави дрехи, стоял на пасището и наблюдавал залеза на слънцето, подпрян на гегата си, в такава поза беше нарисован на картинката. Ала изведнъж поискал своята част от бащиното

богатство и решил да си бъде свой собствен господар. Получил своята част от баща си и тръгнал по широкия свят, където изял и изпил всичко. А когато не му останало нищичко, отишъл и станал ратай при един селянин, който обаче нямал хубави овце като баща му, а само свине. Така синът трябвало да се грижи за свинете и скоро дрехите му се превърнали в дрипи, а за ядене получавал само огризките, които давали на животните. Тогава си спомнил колко хубаво е живял при баща си и колко добре се отнасяли всички с него, а той им отговорил с черна неблагодарност, и се разплакал от разкаяние и мъка по дома. Помислил си: „Искам да си ида у дома и да помоля баща си за прошка. Ще му кажа, че вече не съм достоен да бъда негов син, затова да ме вземе на работа като ратай“. Когато приближил родната си къща, баща му го забелязал и се затичал насреща му...

— Какво ще кажеш сега, дядо? — прекъсна четенето Хайди. — Знам какво си мислиш: че бащата е сърдит и ще му извика: „Нали ти казах!“ . Но слушай какво ще стане сега: „И баща му го видя и му се доплака, и той изтича при сина си, прегърна го и го целуна, а синът каза: «Татко, аз сгреших пред Бога и пред теб и вече не съм достоен да се наричам твой син». Ала бащата се обърна към ратаите си: «Донесете най-красивите дрехи и го облечете, и сложете пръстени на ръцете му и обувки на нозете му. Докарайте най-угоеното теле и го заколете, и нека седнем на масата и се радваме, защото този мой син беше мъртъв и оживя, изгубен беше и се намери». И всички бяха много, много весели“.

— Не е ли хубава историята, дядо? — попита Хайди, защото дядото не казваше нито дума, а тя бе очаквала той да се зарадва и учуди.

— О, да, Хайди, историята е много хубава — отвърна тихо дядото, но лицето му беше толкова сериозно, че Хайди притихна и втренчи поглед в картинката. След малко мушна книгата в ръцете му и рече:

— Виж колко е хубаво, дядо! — И посочи с пръст образа на завърналия се син, седнал с чисти дрехи до баща си, радостен, че е отново у дома и е приет в семейството.

След няколко часа, когато Хайди отдавна спеше дълбок сън, дядото се изкачи по тясната стълбичка в плевнята. Остави лампата до леглото на детето и сериозно се вгледа в лицето му. Малката беше

заспала със склучени за молитва ръце. На розовото ѝ личице бяха изписани покой и щастливо доверие, които трогнаха дядото до дън душа. Той седя дълго, дълго до леглото, без да помръдва и без да откъсва очи от спящото дете. Накрая също склучи ръце и проговори със сведена глава:

— Татко, аз съгреших пред небето и пред теб и вече не съм достоен да се наричам твой син! — И от очите му се отрониха няколко големи сълзи...

След няколко часа, в ранното утро, Алпиецът Йохи стоеше пред хижата и се оглеждаше наоколо със светнали очи. Неделната сутрин изгряваше над долини и планини. Някъде далече долу ехтяха камбани за утринна, а по върховете на елите птичките пееха утринните си песни.

Скоро дядото се върна в стаята.

— Ставай, Хайди! — извика весело той. — Слънцето изгря! Облечи си най-хубавата рокля, защото ще отидем на църква!

Хайди не се забави дълго; никога не бе чувала тези думи от устата на дядото и гореше от нетърпение да разбере какво ще стане. Само след минута слезе долу, облечена в красива лятна рокличка, и спря като закована пред дядо си, смаяна от вида му.

— О, дядо, никога не съм те виждала такъв! — прошепна възхитено тя. — Никога не си носил този сюртук със сребърни копчета. Толкова си хубав в неделната си премяна!

Старецът погледна детето с доволна усмивка и рече:

— Ти също си много красива с тази рокличка. А сега да вървим! — Той улови ръчичката на Хайди и двамата тръгнаха бавно и тържествено надолу по пътеката.

От селото ясно се чуваше камбанен звън, все по-силен и плътен, колкото по-надолу слизаха. Хайди слушаше унесено.

— Чуваш ли, дядо? — промълви по едно време тя. — Сякаш е голям празник.

Всички жители на Дьорфли вече бяха събрани в църквата и тъкмо бяха започнали да пеят, когато дядото и Хайди влязоха и тихо седнаха на последната пейка.

Насред песента най-близкият им съсед смушка с лакът седящия до него и пошепна:

— Видя ли кой влезе? Алпиецът Йохи е дошъл на църква!

Тази вест мигновено обиколи църквата и скоро от всички пейки се зачу шепот:

— Алпиецът Йохи! Алпиецът Йохи!

Жените любопитно обърнаха глави назад и без да искат, объркаха мелодията, така че първият певец трябваше да положи големи усилия, за да изкарат песента докрай.

След проповедта на свещеника Алпиецът Йохи излезе от църквата, хванал детето за ръка и закрачи към дома на свещеника. Не бяха малко хората, които го последваха, за да видят дали наистина ще влезе при него. Жителите на Дьорфли бяха поразени и оживено обсъждаха нечуваното събитие — появата на Алпиеца Йохи в църквата. Голяма група селяни чакаха пред свещеническата къща, за да видят дали Алпиецът Йохи ще бъде прогонен позорно или ще си тръгне с мир. Никой не знаеше какво го е довело в църквата и защо е потърсил свещеника. Ала много от хората вече имаха друго мнение за стареца и все по-често се чуваха думите:

— Старият Йохи не е толкова лош, колкото го смятат, не видяхте ли как бащински водеше детето за ръка!

Други пък казваха:

— Отдавна знаех, че не е зъл човек, пък и не би влязъл при свещеника, ако беше такъв, нали щеше да го е страх от Божия гняв. Хората винаги преувеличават.

А пекарят заяви:

— Не ви ли казах още завчера? Кога се е случвало дете, което има достатъчно за ядене и всичко останало, да избяга от доброто и да се върне при дядо си, ако той е лош и див и малкото се бои от него?

Скоро всички се настроиха доброжелателно към Алпиеца Йохи, а когато към групата мъже се присъединиха и жените, които бяха чули доста интересни неща от козарката Бригите и сляпата баба, всеобщото мнение за Алпиеца Йохи се промени към добро. Вече всички вярваха в онова, което бе казано за него и чакаха да поздравят с добре дошъл един стар приятел, който дълго бе отсъствал от селото.

През това време Алпиецът Йохи почука на вратата на свещеника. Свещеникът излезе и застана пред стария си съсед, не изненадан, както би могло да се очаква, а така, сякаш го беше очаквал отдавна; разбира се, бе забелязал присъствието му в църквата.

Той пое ръката на стареца и я разтърси с най-голяма сърдечност, а Алпиецът Йохи отговори на ръкостискането, но не можа да промълви нито дума, защото не беше подготвен за такова топло посрещане. Най-после се овладя и заговори:

— Идвам да помоля господин свещеника да забрави думите, които изрекох някога, и да не се гневи, че се опълчих срещу доброжелателния му съвет. Господин свещеникът беше прав във всичко, а аз грешах, но сега съм готов да последвам съвета му и да сляза за зимата в Дьорфли. Защото студеното време не е добро за детето, то е още малко и трябва да го пазим. Дори хората от селото да продължат да ме гледат накриво като човек, на когото не може да се има доверие, аз знам, че не заслужавам по-добро отношение и не очаквам повече и от господин свещеника.

В очите на свещеника се четеше искрена радост. Той улови отново ръката на стареца:

— Съседе, вие сте влезли в истинската църква още преди да влезете в моята и това ме радва! Сигурен съм, че няма да съжалявате за

решението си да прекарате зимата с нас; поне при мен ще бъдете винаги добре дошъл като при стар приятел и съсед и още отсега се радвам на дългите зимни часове, които ще прекараме с вас до огъня. Вашата компания ми е ценна и драга, а за малката също ще намерим добри приятели.

Господин свещеникът положи ръката си върху къдравата главица на Хайди, после улови ръчичката ѝ и я поведе навън. Сбогува се с дядото едва на вратата и всички можаха да видят как сърдечно стисна ръката на Алпицеца Йохи, сякаш се прощаваше с добър приятел. Едва господин свещеникът затвори вратата, когато насъбралите се селяни се втурнаха да поздравят Алпицеца Йохи и всеки искаше да бъде пръв и толкова много ръце се протегнаха към него, че той се видя в чудо коя да стисне първо.

— Радвам се! — провикна се някой. — Радвам се, че отново се връщаш при нас, Йохи!

Друг пък извика:

— Отдавна ми се искаше да поговоря с вас, Йохи!

Ето такива думи звучаха от всички страни и когато Йохи сърдечно обясни на съселяните си, че смята да наеме старата си квартира в селото и да прекара зимата с тях, се надигна радостен глъч, и човек, който гледаше отстрани, можеше да си помисли, че Йохи е най-обичаната личност в цялото село и че отсъствието му е било болезнено за всички.

Много хора придружиха дядото и внучката чак до пасището и на сбогуване всеки искаше още веднъж да се увери, че Алпиецът Йохи ще му дойде на гости веднага щом слезе да зимува в селото. Когато жителите на Дьорфли започнаха да слизат един по един обратно по тясната пътека, старецът спря и се загледа след тях.

Хайди погледна дядо си и рече зарадвано:

— Дядо, днес ставаш все по-хубав. Никога не съм те виждала такъв.

— Наистина ли? — усмихна се дядото. — Разбираш ли, Хайди, днес се чувствам по-добре, отколкото заслужавам, и нямам думи да ти опиша колко е прекрасно да заживееш в мир с Бога и с хората. Всевишният ми е мислил доброто, като те е изпратил при мен в планината.

Щом стигнаха до хижата на козарката, дядото отвори вратата и без колебание влезе вътре.

— Помага Бог, бабо! — провикна се от вратата той. — Дошъл съм да видя стои ли още къщурката ви. Идва есен и май ще има много неща за поправка.

— Божичко, ама това е Йохи! — извика бабата. — Благодарна съм, че мога да ви посрещна в дома си и да ви благодаря за всичко, което сторихте за нас! Бог ще ви се отплати, той знае как!

Трепереща от радост, старата баба протегна ръка и когато дядото я разтърси сърдечно, тя я стисна между своите и продължи:

— Имам една голяма молба към вас, Йохи: ако някога съм ви сторила зло, не ме наказвайте, като отново ми отнемете малката Хайди. Нека остане с нас, докато ме погребат долу край църквата. О, вие не знаете какво е за мен това дете! — извика тя и притисна до себе си главичката на Хайди, която бе побързала да се сгуши до нея.

— Не се бойте, бабо — успокой я Йохи. — Не бих наказал нито вас, нито себе си по този жесток начин. Ще останем всички заедно и дано Бог пожелае това да трае още дълго.

Бригите махна тайнствено с ръка на дядото, повика го в едно ъгълче, показа му красивата шапчица с перо и му разказа какво беше направила Хайди и как не искала да си я вземе обратно.

Дядото погледна с обич своята внучка и отговори спокойно:

— Шапката е на Хайди и щом не иска да я слага на главата си, аз няма да ѝ се бъркам. А щом ти я дава, вземи я и я носи!

Бригите се зарадва твърде много от неочаквания подарък.

— Такава шапка струва поне десет франка! — извика зарадвано тя и веднага я нахлупи на главата си. — Тази малка Хайди ни донесе истинска благословия от далечния Франкфурт! Знаете ли, понякога си казвам, че не би било зле да изпратя и нашия Петер в някой голям град, какво ще кажете, Йохи?

В очите на дядото светнаха весели искри. Все пак той отговори, че Петер само би имал полза от едно такова пътуване, но трябвало да се изчака удобен случай.

В този миг в стаята се втурна Петер, след като беше блъснал с такава сила вратата, че къщата се бе разтреперила; но момчето си имаше оправдание, защото беше възбудено до крайност. Останал без дъх, Петер се изстъпи напред стаята, изпъшка и протегна към Хайди

десницата си, в която стискаше писмо. Това беше голямо събитие — писмо, адресирано лично до Хайди и връчено на Петер от пощаджията в Дьорфли.

Всички насядаха около масата и загледаха с напрегнато очакване малкото момиче, което спокойно отвори плика и прочете писмото високо и ясно, без да се запъне нито веднъж. Писмото беше от Клара Зеземан. Тя разказваше на Хайди, че след заминаването ѝ вкъщи е много скучно и че вече не издържа на тази самота. Затова молила толкова дълго баща си, че той се съгласил да заминат за баните Рагац още тази есен. Баба ѝ също щяла да дойде, защото много искала да посети Хайди и дядото в Алпите. Накрая пишеше, че госпожа Зеземан е много зарадвана от доброто дело, което е извършила Хайди, като е отнесла хлебчета на бабата, но като знаела, че не е приятно да се яде сух хляб, решила да ѝ изпрати и кафе. Колетът вече пътувал, а когато госпожа Зеземан пристигнала в Швейцария, държала непременно да се запознае лично с бабата.

Писмото предизвика такава радост и учудване, имаше толкова неща да се кажат и обсъдят, и всички бяха така завладени от радостно очакване, че не забелязаха как измина денят.

Сепнаха ги камбаните, които биеха вечерня. Беше време да си вървят. Алпиецът Йохи и детето поеха нагоре по пътеката и чак докато се прибраха в огряната от залязващото слънце алпийска хижа, чуваха ясният и силен звън на камбаните.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.